

Spis treści

EDUKACJA HUMANISTYCZNA

- ▷ *Elżbieta Cymerys* — Scenariusz lekcji języka polskiego w pierwszej klasie gimnazjum 3
- ▷ *Grażyna Szotrowska* — Scenariusz lekcji historii dla klasy II gimnazjum 6

WSPOMAGANIE ROZWOJU DZIECI I MŁODZIEŻY

- ▷ *Elżbieta Głowienke, Balbina Wawrzyniak* — *Zielone środowisko — zdrowe dzieci* — edukacja ekologiczna w szkole 9
- ▷ *Agnieszka Szczypior, Marlena Ellwart* — *Jak żyć w przyjaźni* — cykl zajęć zintegrowanych dla klasy II szkoły podstawowej 21
- ▷ *Grażyna Bednarska, Lontyna Kuprycz, Beata Mróz-Gajewska* — Teatrotterapia jako forma arteterapii w klasie IIa integracyjnej Szkoły Podstawowej nr 23 w Gdyni 34
- ▷ *Elżbieta Czykier* — Prawne aspekty wyjazdów rodziców za granicę 39

WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE

- ▷ *Ewa Marlena Włoch* — Scenariusze zajęć w przedszkolu 41
- ▷ *Ewa Marlena Włoch, Ingrid Spigarska, Małgorzata Woźniak-Wróblewska* — *Dbajmy o nasze środowisko* — program tygodnia ekologicznego w przedszkolu 49
- ▷ *Magdalena Janca, Anita Kwiatkowska, Dorota Langowska, Jolanta Płaczek* — *Jak odżywiać się zdrowo?* — projekt edukacyjny w przedszkolu 56

SZKOLNICTWO ZAWODOWE

- ▷ *Krystyna Skalska, Maria Węsławska, Magdalena Gwiazda, Marcin Gwiazda* — *Dress code* 75
- ▷ *Ewa Malinowska* — Zastosowanie metody 5S w nauce zawodu 77
- ▷ *Maria Małkowska, Aleksandra Rosicka, Jolanta Wdowiak* — *Z miłości do miejscowości* 83

IMPREZY I UROCZYSTOŚCI SZKOLNE

- ▷ *Małgorzata Dopka* — Scenariusz inscenizacji słowno-muzycznej w języku włoskim pt. „Auguri Pasquali di Cappuccetto Rosso” (*Wielkanocne życzenia Czerwonego Kapturka*) 85

POLECAMY NAUCZYCIELOM

- ▷ Polecamy... (recenzje) 96

Gdyński Kwartalnik Oświatowy

Wydawca: Gdyński Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli, ul. Słowackiego 53, 81-392 Gdynia, tel. 58 620 53 46, fax 58 765 07 92, e-mail: godn@sni.edu.pl, strona internetowa: www.sni.edu.pl/godn

Adres redakcji: Gdyński Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli, ul. Słowackiego 53, 81-392 Gdynia, tel. 58 620 53 46, fax 58 765 07 92, e-mail: godn@sni.edu.pl, strona internetowa: www.sni.edu.pl/godn

Redaktor naczelny: Elżbieta Wójcik

Zespół redakcyjny: Aleksandra Błażęberg, Tadeusz Bury, Iwona Chojnacka, Krystyna Ciesielska, Elżbieta Cymerys, Joanna Gawron, Waldemar Kotowski, Wiesława Krysztofowicz, Anna Kulińska, Daniela Maćkiewicz, Ewa Madziąg, Piotr Malecha, Elżbieta Mazurek, Izabela Niezgoda, Krystyna Skalska, Katarzyna Szmuksta, Grażyna Szotrowska, Balbina Wawrzyniak, Ewa Włoch, Renata Wolińska, Izabela Zaworska, Małgorzata Zygmunt

Okładka: Anna Tarasiewicz

Druk: Format XL, www.formatxl.pl

Skład: Zbigniew Mielewczyk, tel. 58 350 96 62, e-mail: mielewczyk@gmail.com

Redakcja zastrzega sobie prawo redagowania i skracania tekstów oraz zmiany ich tytułów. Nie zwraca tekstów artykułów niezamówionych.

Elżbieta Cymerys

Scenariusz lekcji języka polskiego w pierwszej klasie gimnazjum

Temat: Opisują i oceniają. O funkcjonalności przymiotnika.

(Zapis tematu w dalszej części lekcji)

Cel ogólny:

- kształtowanie umiejętności świadomego korzystania ze środków językowych.

Cele szczegółowe

Uczeń potrafi:

- stosować poprawne formy przymiotnika,
- oceniać rzeczywistość literacką i pozaliteracką z użyciem właściwych przymiotników,
- precyzyjnie się wypowiadać, stosując przymiotniki,
- zastępować zapożyczenia odpowiednimi przymiotnikami rodzimymi.

Metody: podająca, ćwiczeń praktycznych, programowana z użyciem podręcznika.

Formy: praca z zespołem klasowym, indywidualna.

Środek dydaktyczny: Horwath Ewa, *Bliżej słowa. Zeszyt ćwiczeń. Cz. 1*, WSiP, Warszawa 2011

Przebieg lekcji:

1. Przedstawienie celu lekcji. Jednostka lekcyjna następuje po lekcjach poświęconych analizie *Dziadów cz. II* i po lekcji powtórzeniowej (w odniesieniu do wiedzy ucznia wyniesionej ze szkoły podstawowej) dotyczącej form odmiany przymiotnika. Ma na celu uświadomienie uczniowi zakresu stosowania tej części mowy w języku polskim.
2. Jakim utworem wydawały ci się *Dziady* podczas pierwszego czytania? Użyj przymiotników (np. dziwny, trudny, niezrozumiały, zaskakujący, intrygujący).
3. Jaką rolę pełnią te przymiotniki? (oceniającą)

4. Stwórz minisłownik wyrazów oceniających. Przymiotniki z ramki (wspaniały, atrakcyjny, monotony, banalny, błyskotliwy, fatalny, nieodpowiedni, ciekawy, oryginalny, słaby, wyśmienity, cudowny, nietuzinkowy, beznadziejny, płytki, okropny, pomysłowy, głupi, nudny, rewelacyjny, skandaliczny, nieciekaw, doskonały, kiczowaty, znakomity, nieudolny, genialny, kiepski, idealny, marny, interesujący, kapitalny) podziel na dwie grupy – przymiotniki wartościujące pozytywnie i przymiotniki wartościujące negatywnie (ćwiczenie 4, s. 58).
5. Określ rodzaj duchów ukazujących się w II cz. *Dziadów*.
 Józio i Różia
 Widmo
 Pasterka
6. Uzupełnij opis, dodając przymiotniki.
 obrządek dziadów odbywał się w kaplicach.
 Lud gromadził się wokół stołów.
 Guślarz wywoływał po kolei duchy,,
 Zjawy odwdzięczały się radami i przestrogi.
 Wiele wspólnego z tym obrzędem ma Radaunica.
 (pogański, ustronnych, ubogi, zastawionych, lekkie, ciężkie, średnie, dobrymi, mądrymi, białoruska)
7. Co ten tekst zyskał dzięki przymiotnikom? (wzbogacił go w informacje)
8. Autor poniższej recenzji używa zbyt wielu wyrazów obcych. Pomóż mu wyjaśnić ich znaczenie. W lukach zapisz numery odpowiednich przypisów (ćwiczenie 2, s. 60).

Absurdalna¹ recenzja

Powieść w perfekcyjnej² narracji, wiernie odzwierciedlająca rzeczywistość epoki. Czasem natrafiamy na drastyczne³ sceny, niekiedy pojawiają się frywolne⁴ żarty, innym razem – impertynenckie⁵ słowa pełne sarkastycznego⁶ tonu. To karykaturalny⁷ obraz współczesności. Artysta w nieco eklektycznym⁸, ale ekspresyjnym⁹ stylu opisał feralny¹⁰ rok. Nie jest to dyletancki¹¹ zapis, ale głęboka, konstruktywna¹² analiza świata i człowieka. To niewątpliwie prekursorski¹³ utwór.

- Przypisy:
- obraźliwe
 - pechowy
 - o dużej sile wyrazu
 - bezsensowna, niedorzeczna
 - powierzchowny, niefachowy
 - doskonałej
 - nowatorski, odkrywczy
 - lekkie, żartobliwe, trochę nieprzyzwoite
 - szyderczego, złośliwego
 - wyolbrzymiony, przejawaskrawiony
 - łączącym rozmaite style
 - wnosząca pozytywny, twórczy wkład

9. Wypełnij tabelę. Wpisz poniżej każdego elementu opisu odpowiadającą mu cechę (ćwiczenie 1, s. 57).

krzaczaste		alabastrowe		falujące		sarnie		koralowe	
usta		ręce		oczy		brwi		włosy	
.....									

inteligentny			flegmatyczny			taktowny		
temperament			charakter			umysłowość		
.....								

10. Jaką rolę pełnią przymiotniki w powyższych ćwiczeniach? Do czego służą nam w procesie komunikowania się?

Wniosek: Przymiotniki umożliwiają nam określenie cech opisywanego, np. przedmiotu, postaci oraz pozwalają oceniać i wyrażać swój stosunek do opisywanych zjawisk.

Zapis tematu lekcji jako wniosku.

11. Czy miejsce przymiotnika wobec wyrazu określanego jest dowolne? Przyjrzyj się parom wyrazów i sformułuj wniosek.

film animowany	interesujący film
szkoła średnia	średnia szkoła
literatura piękna	piękna literatura

Wniosek: Przymiotnik określający cechę stawiamy przed rzeczownikiem. Jeżeli występuje po rzeczowniku, pełni funkcję nazwy.

Zadanie domowe

Wiedząc, jaką funkcję pełnią przymiotniki w procesie komunikacji, napisz krótką notatkę z dzisiejszej lekcji informującą o jej przebiegu i wartości dla ciebie.

Elżbieta Cymerys
doradca metodyczny języka polskiego

Grażyna Szotrowska

Scenariusz lekcji historii dla klasy II gimnazjum

Temat: Polska dzielnicowa.

Lekcja zgodna z programem „Śladami przeszłości”; podręcznik Nowej Ery dla klasy II.

Cele

Uczeń potrafi:

- poprawnie posługiwać się terminami: statut, senior, princeps;
- wskazywać na mapie dzielnice Polski: Małopolskę, Wielkopolskę, Mazowsze, Śląsk, Pomorze Gdańskie, Pomorze Zachodnie;
- podać wydarzenie, które rozpoczęło rozbięcie dzielnicowe – rok 1138;
- wymienić synów Bolesława Krzywoustego i przyznane im ziemie;
- omówić skutki rozbięcia dzielnicowego.

Metody:

- praca z tekstem podręcznika,
- elementy wykładu,
- praca z tekstem źródłowym,
- praca z mapą,
 - praca z drzewem genealogicznym,
 - metoda Za i Przeciw.

Formy:

indywidualna, grupowa, zbiorowa.

Środki dydaktyczne:

- podręcznik „Śladami przeszłości 2” (s. 15–19),
- tekst źródłowy „Postanowienia zjazdu w Łęczycy” (podręcznik s. 16),
- karta pracy,
- atlas historyczny: „Dzieje Polski”, w tym mapa interaktywna oraz mapa konturowa „Rozbięcie dzielnicowe Polski”, kredki (4–5 kolorów),
 - arkusz papieru z początkiem zdania do uzupełnienia przez uczniów,
 - logogryf z hasłem.

Przebieg

Wprowadzenie

1. Czynności organizacyjne: sprawdzenie obecności, podanie tematu i celów lekcji.
2. Uczniowie przy pomocy nauczyciela przypominają sobie ostatnią lekcję z klasy I – panowanie Bolesława Krzywoustego (okoliczności wstąpienia na tron, bratobójcza walka o tron, wojna z Cesarstwem Niemieckim, Testament Krzywoustego rok 1138 i zasada senioratu).

Realizacja tematu

1. Nauczyciel rozdaje uczniom kserokopie mapy, na której zaznaczone są kontury poszczególnych dzielnic. Uczniowie przy pomocy mapy ściennej lub atlasów przyporządkowują poszczególne dzielnice synom B. Krzywoustego, używając przy tym nazw poszczególnych regionów Polski. Po zakończonej analizie mapy uczniowie samodzielnie wykonują ćwiczenie polegające na tym, że używając kredek i wprowadzonej przez siebie legendy, wykonują mapę: „Testament Bolesława Krzywoustego”.
2. Nauczyciel w krótkim wykładzie tłumaczy, jak doszło do pogwałcenia zasady senioratu, przedstawia losy Władysława Wygnańca i kolejnych seniorów: Bolesława Kędzierzawego, Mieszka Starego i Kazimierza Sprawiedliwego.
3. Uczniowie odszukują w podręczniku informacje o zjeździe w Łęczycy w 1180 roku i dowiadują się, w jaki sposób zasada senioratu została zamieniona na principat.
4. Nauczyciel poleca uczniom przeanalizowanie drzewa genealogicznego Piastów – Potomkowie Bolesława Krzywoustego (podr. s. 17). Uczniowie dostrzegają koronowanych władców z dynastii Piastów, odczytują ich imiona i przydomki.
5. Nauczyciel dzieli klasę na 3 zespoły (mogą to być 3 rzędy, w których zazwyczaj siedzą uczniowie w klasie):

ZESPÓŁ 1

Zadaniem zespołu będzie znalezienie 5 argumentów przemawiających **Za** Testamentem Krzywoustego (dla sprawnej organizacji można, zaczynając od przodu lub od końca, przekazać pierwszej ławce tekst: Uważam, że B. Krzywousty dobrze zrobił, wprowadzając podział Polski między swoich synów, bo:

- każda para uczniów siedzących w ławkach dopisuje 1 argument, przekazując kolegom kartkę po wykonaniu zadania).

ZESPÓŁ 2

Identyczne zadanie, ale z argumentami **Przeciw** decyzji Krzywoustego (uczniowie mogą wykorzystać informacje z lekcji dotyczące złamania zasady senioratu).

ZESPÓŁ 3

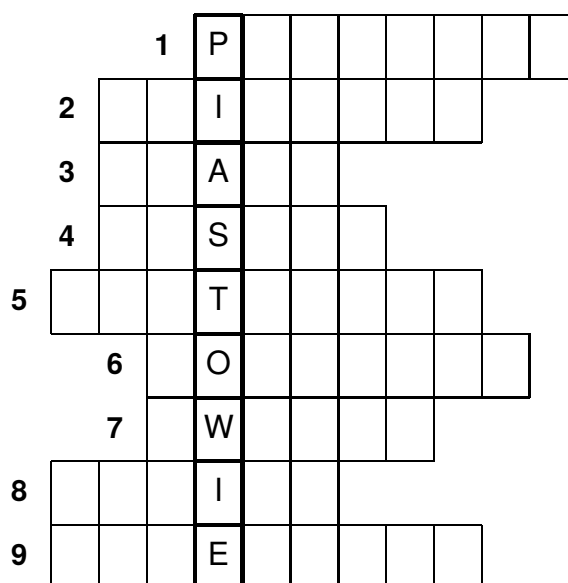
Nauczyciel prosi o przeczytanie tekstu źródłowego ze s. 16 podręcznika i przygotowanie się do odpowiedzi na pytania pod tekstem.

6. Zespoły przedstawiają wyniki swojej pracy.

7. Nauczyciel, prowadząc rozmowę nauczającą, ukierunkowuje uczniów w samodzielnym wyciąganiu wniosków związanych z określeniem skutków rozbitcia dzielnicowego.

Podsumowanie

1. Nauczyciel rozdaje uczniom logogryf z kluczowymi terminami i datami z lekcji.
Praca samodzielna uczniów.
Sprawdzenie wykonania zadania – formą rekapitulacji pierwotnej.
2. Zadanie domowe:
 - A) Napisz notatkę z lekcji ze szczególnym uwzględnieniem skutków rozbitcia dzielnicowego.
 - B) Wklej do zeszytu pokolorowaną przez siebie mapę konturową Polski oraz logogryf z właściwymi odpowiedziami. Wytlumacz hasło logogryfu.

HASŁA (wraz z odpowiedziami):

1. Potomek Mieszka III, książę wielkopolski, koronowany na króla Polski.	PRZEMYSŁ
2. Zwierzchnik wszystkich księstw polskich.	PRINCEPS
3. Przydomek trzeciego z synów Krzywoustego.	STARY
4. Miejscowość, w której odbył się zjazd książąt polskich w 1227 roku.	GĄSAWA
5. Dokument określający ostatnią wolę Krzywoustego z 1138 roku.	TESTAMENT
6. Przydomek księcia kujawskiego, późniejszego króla, potomka Kazimierza Sprawiedliwego.	ŁOKIETEK
7. Nazwisko arcybiskupa gnieźnieńskiego, nawołującego do jedności państwa.	ŚWINKA
8. Miał rządzić Polską, najstarszy z rodziny.	SENIOR
9. Jednostka administracyjna Polski w XII–XIV w.	DZIELNICA

Grażyna Szotrowska
doradca metodyczny historii i WOS

Elżbieta Głowienke, Balbina Wawrzyniak

Zielone środowisko – zdrowe dzieci – edukacja ekologiczna w szkole

Lepiej zapobiegać, niż naprawiać

Maria Stanisławska-Meysztowicz

Wstęp

Postanowiliśmy inaczej spędzać z dziećmi naszej szkoły dzień „Sprzątania Świata”. Zdajemy sobie sprawę z wagi problemu i wiemy, że każda para, nawet małych, rąk jest potrzebna i przynosi wiele korzyści. Jednak chcemy, aby dzieci najpierw zrozumiały, dlaczego należy sprzątać Ziemię. Aby dowiedziały się, co zagraża jej istnieniu, co trzeba robić, aby ją chronić i jaki wpływ ma na nasze codzienne życie. Dlatego też zaproponowaliśmy, aby przeprowadzić w tym dniu na terenie szkoły szereg imprez.

Program obejmuje zajęcia, konkursy oraz prezentacje zespołów klasowych w następujących grupach tematycznych:

- klasy 0 – „Drzewko szczęścia – czy szczęśliwe?”
- klasy I – „Czarujemy las”
- klasy II – „Smacznie i zdrowo”
- klasy III – „Na sportowo ekologicznie i zdrowo”

Cele ogólne:

- kształtowanie zachowań proekologicznych i prozdrowotnych,
- kształtowanie umiejętności zdrowej rywalizacji i współdziałania w grupie rówieśniczej,
- popularyzowanie wiedzy o zdrowiu, ekologii i potrzebie dbania o środowisko.

Cele szczegółowe

Uczeń klasy 0 potrafi:

- wyjaśnić, że należy segregować śmieci,
- rozróżniać pojemniki na śmieci,
- wskazać sposoby wykorzystywania makulatury.

Uczeń klasy I potrafi:

- wyjaśnić, że zbierając makulaturę, chroni lasy i Ziemię,
- wskazać sposoby wykorzystywania makulatury,
- wykorzystać zdobytą wiedzę w działaniach praktycznych.

Uczeń klasy II potrafi:

- wyjaśnić rolę składników pokarmowych i ich wpływ na organizm,
- przygotować zdrową i smaczną kanapkę.

Uczeń klasy III potrafi:

- wyjaśnić podstawowe pojęcia z zakresu zdrowia i ekologii,
- stosować zasady zdrowej rywalizacji,
- pokonać określony tor przeszkód.

Plan działań

Przeznaczenie projektu

Projekt przeznaczony jest do realizacji w placówkach oświatowych i skierowany do uczniów kl. 0-III.

Liczba uczestników:

kl. 0 – 75 osób,
kl. I – 138 osób,
kl. II – 139 osób,
kl. III – 150 osób.

Termin i czas realizacji – wrzesień – dzień „Sprzątania Świata”:

kl. III – godz. 8.00–11.00,
kl. 0, I, II – godz. 9.00–12.00.

Osoby odpowiedzialne za realizację zgodną z programem: wychowawcy klas, nauczyciele wychowania fizycznego, E. Głowienke, B. Wawrzyniak.

Osoby wspomagające: dyrekcja szkoły, pielęgniarka, intendentka, kucharka.

Plan działania dla poszczególnych grup:

KLASY 0

Odpowiedzialni: nauczyciele wychowawcy.

1. Zajęcia dydaktyczne poruszające problematykę segregowania odpadów wytwarzanych przez ludzi „Drzewko szczęścia – czy szczęśliwe?” (załącznik nr 1).
2. Spacer po osiedlu – szukanie pojemników do segregowania odpadów (poznanie kolorów i przeznaczenia pojemników).
3. Zajęcia konstrukcyjno-manipulacyjne „Zwierzęta” z wykorzystaniem gazet.
4. Podsumowanie zajęć:
 - uświadomienie dzieciom, do czego można wykorzystać zdobytą makulaturę,
 - wystawa prac w salach.

KLASY I

Odpowiedzialni: nauczyciele wychowawcy.

1. Zajęcia „W krainie gazet” gimnastyki twórczej wg C. Orffa (załącznik nr 2).
2. Zbiorowa praca plastyczna „Czaruje las” z wykorzystaniem surowców wtórnych – stare gazety, resztki materiałów itp.

3. Podsumowanie zajęć:

- deklaracja przystąpienia do „Klubu aktywnych zbieraczy makulatury” – w postaci odcisku palca każdego chętnego ucznia klasy I.
- umieszczenie plakatów na gazecie.

KLASY II

Odpowiedzialni: nauczyciele wychowawcy, E. Głowienke, B. Wawrzyniak.

Komisja oceniająca wykonanie kanapek: dyrekcja szkoły, pielęgniarka, intendentka, kucharka.

1. Zajęcia dydaktyczne – wartości odżywcze poszczególnych produktów i ich wpływ na organizm (załącznik nr 3).
2. „Smacznie i zdrowo” – wykonanie kanapek, wybór „najzdrowszej”.
3. Prezentacja kanapek przed komisją (regulamin oceniania – załącznik nr 4).
Oceniana będzie:
 - higiena wykonania,
 - estetyka wykonania,
 - dobór składników,
 - estetyka podania,
 - sposób zaprezentowania.
4. Podsumowanie zajęć i wręczenie nagród i dyplomów.

KLASY III

Odpowiedzialni: nauczyciele wychowawcy, nauczyciele wychowania fizycznego, E. Głowienke, B. Wawrzyniak.

Komisja: dyrekcja szkoły, nauczyciele wychowania fizycznego.

1. Zajęcia w formie sportowo-zadaniowej.
Turniej sportowy „Zdrowo i ekologicznie”.
W załączeniu:
 - tor zadaniowy – załącznik nr 5,
 - pytania z zakresu ekologii i zdrowia – załącznik nr 6,
 - punktacja turnieju – załącznik nr 7.
2. Podsumowanie zajęć, wręczenie nagród i dyplomów.

Rodzaje nagród

KLASY II I III

I miejsce – banan dla każdego uczestnika, dyplom dla klasy.

II miejsce – gruszka dla każdego uczestnika, dyplom dla klasy.

III miejsce – jabłko dla każdego uczestnika, dyplom dla klasy.

Dla pozostałych dzieci – śliwka dla każdego.

KLASY 0 I I

Dla każdego uczestnika śliwka.

Załącznik nr 1

Scenariusz zajęć dla klasy 0

Drzewko szczęścia — czy szczęśliwe?

Na środku sali zabaw stawiamy okazałą roślinę, np. tzw. drzewko szczęścia (grubosz drzewiasty). Wokół drzewka rozrzucone są różnego rodzaju odpady. Część z nich wręcz ściśle okala drzewko. Aż przykro patrzeć! Siadamy z dziećmi w kręgu i rozpoczynamy rozmowę. Wyrażamy zachwyt dla urody drzewka. Dostrzegamy jednak kilka pożółkłych, zwiędłych listków. Zastanawiamy się głośno, co mogło być przyczyną smutku tego drzewka, że aż listki mu pożółkły. Pytamy, czy to drzewko, które ludzie nazywają drzewkiem szczęścia, rzeczywiście jest szczęśliwe.

Jeśli dzieci nie mają na początku własnych pomysłów, wówczas prowadzący zajęcia podaje kilka propozycji. Rozważa głośno, czy obecne tu dzieci mogą pomóc drzewku, np. zmienić coś w jego otoczeniu.

Można przypuszczać, że nieporządek spowodowany odpadami zwróci uwagę dzieci i chęć posprzątania będzie pierwszą sugestią. Wówczas potrzebny będzie kosz. Czy jednak sprząając, powinno się wrzucać wszystko do jednego kosza?

Może powinniśmy podzielić odpady na papier, szkło, plastik, metal i inne?

Nauczyciel podpowiada, że można skorzystać z przygotowanych gdzieś z boku pudeł z narysowanymi na nich rodzajami odpadów. Jeżeli w pobliżu są pojemniki do selektywnej zbiórki odpadów, wówczas naszą zabawę możemy zakończyć wycieczką i wrzuceniem posegregowanych odpadów do odpowiednich pojemników.

Inna wersja może być związana z wyjściem do pobliskiego parku czy lasu, gdzie z pewnością nie zabraknie porzuconych papierków. W takim przypadku rozmowę — gawędę warto także zostawić na czas spaceru.

Proponuję dla bezpieczeństwa i higieny rozdać dzieciom rękawiczki jednorazowego użytku lub poprosić wcześniej o przyniesienie z domu rękawiczek gumowych, które po umyciu służą przecież wielokrotnie.

Załącznik nr 2

Scenariusz zajęć dla klasy I

Temat: Zabawy z gazetami — gimnastyka twórcza C. Orffa.**Cele ogólne:**

- wyzwalanie ekspresji i rozwijanie sprawności ruchowej,
- wytwarzanie radosnej atmosfery będącej warunkiem budzenia u dzieci wiary we własne siły,
- doskonalenie sprawności manualnej,
- uświadomienie dzieciom, że do ćwiczeń gimnastycznych można wykorzystać surowce wtórne (gazety).

Cele szczegółowe

Uczeń potrafi:

- uczestniczyć w zajęciach ruchowych z wykorzystaniem surowców wtórnych,
- wykorzystać zdobytą wiedzę w działaniach praktycznych,
- zgodnie i twórczo pracować w zespole.

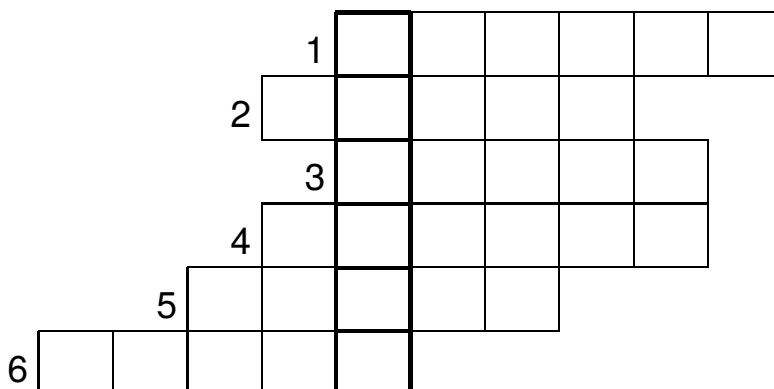
Pomoce: gazety, krzyżówka.

Część wstępna

Powitanie i zaproszenie dzieci do rozwiązywania krzyżówki, która powie nam, z jakim przyborem będziemy ćwiczyć.

Pytania:

1. W czym mama gotuje zupę?
2. Lubią się nią bawić dziewczynki.
3. Odmierza czas.
4. Gdy ją rozbierali, to nad nią płakali.
5. Fruwająca oznaka wiosny.
6. Duży, czarno-biały ptak, na literę S.

Część główna

1. Zabawa integrująca grupę „Szukam przyjaciela” powiązana z rozwijaniem umiejętności przekazywania komunikatów mimicznych. Dzieci oznaczone szarfami w kilku kolorach odtwarzają rytm melodii swobodnym ruchem. Muzyka milknie, na twarzach dzieci z szarfami, np. żółtymi, pojawiają się radość, smutek bądź strach, dzieci z szarfami, np. zielonymi, stają twarzą naprzeciwko siebie, obserwując wyraz twarzy kolegi i na podstawie obserwacji stawiają jedno z trzech pytań: Czego się boisz? Z czego się cieszysz? Dlaczego jesteś smutny? Pytany ruchem głowy potwierdza lub zaprzecza, może też odpowiadać na pytania. Dzieci zamieniają się rolami, a przed każdą zamianą nauczyciel indywidualnie ustala w tajemnicy przed inną grupą, jaki ma być wyraz twarzy dziecka.

2. Dzieci ustawione w kole, w środku którego leży sterta gazet. Zadaniem dzieci jest podchodzenie po kolei do środka i wydobywanie z gazet jakiegoś dźwięku. Dźwięki nie mogą się powtarzać. Może to być: darcie, składanie, zwijanie, podrzucanie, stukanie, potrząsanie gazetą.
3. Każde dziecko ma swoją gazetę. Rytmiczne nadrywanie brzegu gazety (frędzle) bądź odrywanie pasków w rytmie wyliczanki, np.: *siała baba mak* (jeden pasek), *nie wiedziała jak...* (drugi pasek) itp.
4. Gazety leżą na podłodze – to „komórki do wynajęcia”. Bieg, marsz po sali w rytm melodii. Cisza (brak melodii) – wracamy do komórki (gazety); ta sama zabawa, tylko jedna gazeta na parę: zabawę powtarzamy kilka razy, za każdym razem składając ją na pół, aż do momentu kiedy każde dziecko z pary stoi na jednej nodze w swojej „komórce”.
5. Każde dziecko chodzi po sali i udaje, że czyta rozłożoną przed sobą gazetę w rytm melodii, tak aby się nie zderzyć z innymi (gazeta najpierw rozłożona, potem złożona na pół).
6. Zabawa w parach. Każda para „zrośnięta” (oklejona) ramieniem chodzi po sali i czyta gazetę (najpierw każdy swoją, potem gazetę sąsiada) na krzyż. Bardzo ważne jest współdziałanie z partnerem i orientacja w przestrzeni, aby nie zderzyć się z inną parą.
7. Taniec z gazetą na głowie, na brzuchu, na plecach, na ręku itp. Tak samo w parach (jedna gazeta na parę). W tańcu trzymamy gazetę czołami, plecami, kolanami itp. Wszystkie polecenia wykonywane w rytm melodii.
8. Kładziemy gazety na podłodze i wykonujemy z nich buty. Poruszamy się z szybkością określoną istniejącą temperaturą: dodatnią (+2, +3 itp.) – do przodu, ujemną (–4, –6) – do tyłu.
9. Z resztek butów robimy piłki (raz lewą, raz prawą ręką lub oburącz). Bawimy się piłkami, jak kto chce. Swobodna zabawa kulkami: kopanie, podrzucanie, chwytanie, celowanie, toczenie, przeskakiwanie itp. Zabawy piłkami w parach: rzucamy jednocześnie do siebie (śnieżki). Zabawa w kole – jedna osoba jest w środku, pozostałe kopią piłkę: jeżeli przechwyci – idzie do koła, w środku jest osoba, która oddała piłkę.
10. Z nowej kartki gazety robimy pałeczkę, zaklejamy taśmą. Dowolne zabawy pałeczkami.
11. Każde dziecko po kolei przedstawia czynność z użyciem patyczka, a inne odgadują. Może to być chód z parasolem, grabienie liści, gra na skrzypcach, łowienie ryb, zamiatanie itp.
12. Wszyscy razem układają dowolną kompozycję na dywanie z piłeczek i piłek.
13. Marsz w kole w rytm melodii. W środku koła kosz. Wrzucanie kul z papieru do kosza na każdą akcentowaną nutę.

Podziękowanie za aktywne uczestnictwo w ćwiczeniach.

Załącznik nr 3

Scenariusz zajęć dla klasy II

Temat: Smacznie i zdrowo — wykonanie kanapek.**Cele ogólne:**

- wzbogacanie wiadomości o zdrowym odżywianiu się,
- uświadamianie dzieciom potrzeby spożywania owoców i warzyw,
- bogacenie słownictwa związanego z racjonalnym odżywianiem się.

Cele szczegółowe

Uczeń potrafi:

- wyjaśnić znaczenie pojęć: żywność, nabiał, jadłospis, urozmaicona dieta,
- przyporządkować artykuły spożywcze do poszczególnych grup żywnościowych,
- wyjaśnić zasady racjonalnego odżywiania,
- wskazać, jaki wpływ na jego organizm mają poszczególne produkty,
- omówić zasady związane z higieną spożywania i przygotowywania posiłków.

Pomoce:

- łąmigłówki,
- artykuły żywnościowe,
- nóż, talerz, deseczka, serwetka itp.

Proponowany przebieg zajęć

1. Rozwiązanie łąmigłówki:

C_KIER _OGAL _GÓREK KAS_A _LEKO M_SŁO
W_NOGRONA _YTRYNA MIĘS_ ŚMIETA_A
J_BŁKO BU_YŃ K_EŁBASA S_R _WARÓG RYB_

Hasło: Urozmaicona dieta.

2. Pogadanka na temat zasad zdrowego odżywiania.

Nauczyciel podkreśla rolę pieczywa gruboziarnistego, warzyw, owoców, nabiału i ryb; mówi o szkodliwości słodczy i konieczności obecności w codziennym jadłospisie produktów ze wszystkich grup.

3. Gromadzenie produktów w określonych grupach pokarmowych:

- produkty zbożowe,
- nabiał, mięso, ryby,
- tłuszcze,
- warzywa i owoce.

4. Zabawa „Co jesz?” — nauczyciel przygotowuje kanapki, uczniowie określają, z jakiej grupy brakuje produktów w kanapce, np.:

- twaróg, masło, ogórek (brakuje produktów zbożowych),
- bułka, masło, pomidor (brakuje nabiału, mięsa, ryb),
- chleb, żółty ser, szczypior (brakuje tłuszczu),
- chleb, jajko, kiełbasa, masło (brakuje warzyw),
- chleb razowy, ser, masło, pomidor.

5. Przypomnienie zasad higieny przygotowania i spożywania posiłków.
6. Wykonanie zdrowych i smacznych kanapek.
7. Wybór najzdrowszej kanapki lub wspólne jej wykonanie i przygotowanie prezentacji konkursowej.

Materiały dla nauczyciela

WPLYW WITAMIN I MIKROELEMENTÓW NA ORGANIZM

A (marchew) – aby zdrowo rosnać
C (cytrusy) – żeby nie bać się przeziębień
D (mleko) – żeby mieć mocne zęby
E (masło) – żeby mieć silne mięśnie
Jod (sól) – żeby dobrze trawić
B₁ (mięso) – żeby mieć dużo energii
miedź (sałata) – żeby mieć zdrowe serce
B₂ (zboża) – żeby świetnie widzieć
PP (mięso) – by szybko się rozwijać
B₁₂ (szynka) – żeby zdrowo rosnać
B₆ (szynka) – żeby nie czuć się zmęczonym
K (brukselka) – by mieć zdrowe dąsia
kwas pantotenowy (ser) – żeby lepiej wykorzystać energię z pożywienia
kwas foliowy (chleb) – żeby mieć dobry sen i apetyt
biotyna (kiełki) – żeby mieć zdrowe włosy i skórę
żelazo (zielony groszek) – aby mieć dużo siły
magnez (pomidory) – by być spokojnym
cynk (ryby) – aby zwiększyć odporność organizmu
fosfor (jajka) – żeby mieć zdrowe zęby
wapń (ryby) – żeby mieć zdrowe zęby i mocne kości
mangan (orzechy) – dla lepszej pamięci
molibden (ogórki) – aby dobrze się rozwijać
chrom (mąka) – żeby lepiej przyswajać energię z pokarmów

ŹRÓDŁA SKŁADNIKÓW ODŻYWCZYCH

W tabeli ujęto te produkty, w których danego składnika jest najwięcej.

SKŁADNIKI ODŻYWCZE	ŹRÓDŁA POKARMOWE
Białko zwierzęce	mleko, jaja, sery, mięso, ryby
Białko roślinne	drożdże, soja, groch, fasola, bób, grzyby, orzechy, kasze grube, mąka razowa
Tłuszcze zwierzęce	masło, sery, śmietana, słonina, łój, smalec, tłuste mięsa, wędliny, tłuste ryby, tran
Tłuszcze roślinne	oleje, oliwa z oliwek, orzechy, kokos, margaryny
Węglowodany proste	cukier, miód, słodkie owoce, wyroby cukiernicze

Węglowodany złożone	mąki, kasze, pieczywo, makaron, ryż, groch, fasola, ziemniaki
Wapń	mleko, sery, twaróg, ryby z ośćmi (np. sardynki), fasola, mąka sojowa, pietruszka, szpinak, sezam
Fosfor	mleko, sery, ryby morskie, mięso, drób, groch, fasola, soja, mąka razowa, orzechy, drożdże
Jod	ryby morskie, soja, owies, czosnek, fasola zielona
Żelazo	mięso, podroby (serce, wątroba, nerki), krew, żółtko, drożdże, zielone warzywa liściaste, groch, fasola, soja, mąka razowa
Witamina A	tran, wątroba, nerki, żółtko, mleko, masło, śmietana, tłuste sery, liście warzyw, owoce i warzywa (żółto-czerwone), dynia, pomarańcze
Witamina B ₁	drożdże, mięso wieprzowe, mąka razowa, soja, grube kasze, płatki owsiane, mleko
Witamina B ₂	drożdże, mięso, ryby, podroby, jaja, mleko, sery, mąka razowa, soja
Witamina C	czarne porzeczki, liście pietruszki, owoce głogu, cytrusy, truskawki, chrzan, papryka, kartofle gotowane w mundurkach, szczaw
Witamina D	tran, śledzie, masło, żółtka, ryby morskie, mięso, wątroba
Witamina E	sałata, kielki zbóż, kukurydza, jarzyny zielone, mąka razowa, mięso, oleje roślinne
Witamina H (biocyna)	wątroba, drożdże, żółtka, grzyby, pełne ziarna pszenicy, mleko, kalafior, szpinak
Witamina K	sałata, kalafior, szpinak, kapusta, marchew, żółtka, pomidory, truskawki
Witamina PP (niacyna)	drożdże, mięso, wątroba, otręby, chleb razowy
Witamina B ₆ (pirodoksyna)	drożdże, kielki zbóż, jaja, mięso, ryby, ziemniaki, kapusta, marchew, groch, fasola, mąka razowa
Witamina B ₁₂	wątroba, mleko, nerki, śledzie, żółtka, mięso wołowe i baranie
Kwas pantotenowy	wątroba, drożdże, nerki, serca, jaja, mleko, sery, jarzyny, grzyby, ziemniaki, mąka razowa
Kwas foliowy	wątroba, drożdże, mięso, nerki, mózdzek, szpinak, bób, groch, pszenica, kapusta

Załącznik nr 4**Regulamin oceniania****1. Kanapki oceniane będą wg następujących kryteriów:**

- higiena wykonania 5–10 punktów
- estetyka wykonania 5–10 punktów
- dobór składników 5–10 punktów
- estetyka podania 5–10 punktów
- sposób zaprezentowania 5–10 punktów

2. O zajętych miejscach będzie decydowała suma zdobytych punktów.

Klasa	Higiena wykonania	Estetyka wykonania	Dobór składników	Estetyka podania	Prezentacja	Suma punktów
II a						
II b						
II c						
II d						
II e						
II f						

Załącznik nr 5**Tor sprawnościowo-zadaniowy dla klasy III**

1. Zawodnik biegnie slalomem między pachołkami. Na półmetku losuje pytanie. Odpowiada i wraca slalomem do drużyny.
2. Zawodnik biegnie z dwoma woreczkami w dłoniach. Wkłada je kolejno do kółek ułożonych na trasie biegu. Na półmetku omija pachołek. W drodze powrotnej zbiera woreczki i przekazuje je następnemu zawodnikowi.
3. Zawodnik biegnie na czworakach do obręczy położonej w połowie drogi do półmetka. Zabiera z niej skakankę. Skacząc, omija pachołek ustawiony na półmetku. Wraca do obręczy, w której zostawia skakankę, biegnie do drużyny na czworakach.
4. Zawodnik biegnie w kierunku pachołka ustawionego na półmetku, przechodząc w dowolny sposób przez 3 szarfy położone na trasie biegu. Obiega pachołek i w drodze powrotnej wykonuje te same ćwiczenia.
5. W połowie drogi do półmetka, w ringo położono piłkę. Zawodnik skacze z woreczkiem umieszczonym między kolanami do kółka. Tam zostawia woreczek i zabiera piłkę. Kozłując nią, obiega pachołek ustawiony na półmetku i wraca do kółka. Zostawia piłkę i zabiera woreczek. Skacze z woreczkiem umieszczonym między kolanami do drużyny.

6. Zawodnik biegnie, trzymając pałeczkę sztafetową, do pachołka ustawionego na półmetku. Omija pachołek, biegnie do drużyny i przekazuje pałeczkę następnej osobie.
7. Zawodnik biegnie z „lodem” (piłką umieszczoną na spodniej stronie pachołka) do pachołka ustawionego na półmetku. Omija pachołek, wraca do drużyny i przekazuje „loda” następnej osobie.
8. Zawodnik toczy piłkę kijem hokejowym do pachołka ustawionego na półmetku. Omija go i wykonując tę samą czynność, wraca do drużyny.
9. Zawodnik pokonuje tor przeszkód. Jego zadaniem jest przejście przez kółko hula-hoop, przeskok przez ławeczkę, przejście pod płotkiem, ominięcie pachołka umieszczonego na półmetku i powrót tą samą trasą.

UWAGA!

W zadaniu pierwszym zawodnik losuje pytanie, rozwija je i podaje nauczycielowi, który mu je odczytuje. Samodzielnie odpowiada. W razie kłopotów na pytanie odpowiadają stojący przy wychowawcy „podpowiadacze”.

W każdym zadaniu bierze udział 15 osób. Liczba dziewcząt i chłopców w poszczególnych drużynach powinna być taka sama (w miarę możliwości). Przy każdym zadaniu (częściowo) zmieniamy skład drużyny, tak aby każde dziecko uczestniczyło w zawodach.

Załącznik nr 6

Pytania o treściach ekologiczno-przyrodniczych

1. Podaj dokładną datę obchodów Dnia Ziemi.
2. Jakiego koloru jest pojemnik, do którego wrzucamy papier?
3. Jakiego koloru jest pojemnik, do którego wrzucamy plastik?
4. Jakiego koloru jest pojemnik, do którego wrzucamy szkło?
5. Podaj nazwę 2 pojazdów, które nie zanieczyszczają środowiska.
6. Czy w czasie suszy można rozpałać w lesie ognisko?
7. Podaj nazwę 3 drzew liściastych.
8. Czy mrówki są pod ochroną?
9. Co oznacza słowo recykling?
10. Czy wolno chodzić po wydmach?
11. Podaj nazwę lasów, które otaczają Trójmiasto.
12. Czym zajmuje się ornitolog?
13. Czy w naszej szkole jest kółko ekologiczne?
14. Jak długo ulega rozkładowi plastik?
15. Co oznacza skrót LOP?

Pytania o treściach zdrowotnych

1. Ręce należy myć po jedzeniu czy przed?
2. Na pierwsze śniadanie powinno się jeść: pieczonego kurczaka, kanapkę z pomidorem, pić mleko?
3. Najwięcej witamin ma: jabłko, wafelek, chipsy?

4. Dokończ hasło: W zdrowym ciele...
5. Ubierać się należy: w zależności od pogody, jak nam się podoba?
6. W upalne dni zakładamy: przeciwsłoneczne okulary, kapelusz, rękawiczki?
7. Brokuł to: warzywo, cukierek, gra komputerowa?
8. Do mierzenia temperatury ciała służy: termofor, termometr, stoper?
9. Do czego służy ringo?
10. Podaj nazwy 3 witamin.
11. Z czego można zrobić surówkę?
12. Jakie znasz sposoby hartowania się (podaj 2 przykłady)?
13. Dlaczego należy jeść warzywa i owoce?
14. Podczas deszczu na nogi zakładam: sandały, kalosze, tenisówki?
15. Które potrawy są zdrowsze: gotowane czy smażone?

Załącznik nr 7

PUNKTACJA DO TURNIEJU

1. Punkty za miejsca zdobyte w wyścigach rzędów:

- Miejsce 1 – 6 punktów
- Miejsce 2 – 5 punktów
- Miejsce 3 – 4 punkty
- Miejsce 4 – 3 punkty
- Miejsce 5 – 2 punkty
- Miejsce 6 – 1 punkt

2. Punkty za prawidłowe odpowiedzi:

- Za każdą poprawną odpowiedź – 1 punkt.
- Maksymalna ilość punktów za odpowiedzi – 15.

O zajętych miejscach będzie decydować suma zdobytych punktów za:

- miejsce w wyścigach rzędów
- prawidłowe odpowiedzi.

klasa	LICZBA PUNKTÓW W DANYM WYŚCIGU										
	Pyt.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	suma
III a											
III b											
III c											
III d											
III e											
III f											

Elżbieta Głowienke – SP nr 40 w Gdyni
 Balbina Wawrzyniak – doradca metodyczny ds. świetlic szkolnych

Literatura

Tyralska-Wojtyczka E., *Pakiet Edukacyjny Bryza*, Gdańsk, Gdynia 2000

Konkurs „Jak żyć w przyjaźni” – V edycja

Poniżej prezentujemy scenariusz cyklu zajęć uhonorowany trzecią nagrodą w V edycji Konkursu „Jak żyć w przyjaźni” ogłoszonego przez Urząd Miasta Gdyni w ubiegłym roku szkolnym.

Redakcja

Agnieszka Szczypior, Marlena Ellwart

Jak żyć w przyjaźni – cykl zajęć zintegrowanych dla klasy II szkoły podstawowej

Scenariusz I

Temat: Żyjemy w przyjaźni.

Czas trwania: 3 godziny lekcyjne.

Cele główne:

- kształtowanie postawy tolerancji i akceptacji wobec „inności”,
- kształtowanie empatii wobec ludzi,
- rozwijanie wyobraźni i fantazji.

Cele operacyjne

Uczeń potrafi:

- zgodnie współpracować z rówieśnikami,
- wymienić zasady obowiązujące przyjaciół,
- wymienić cechy prawdziwego przyjaciela,
- odpowiednio zareagować w sytuacjach konfliktowych między przyjaciółmi,
- wskazać różnice między innymi dziećmi i akceptować te różnice,
- udzielić pomocy osobom potrzebującym,
- akceptować dzieci dotknięte niepełnosprawnością oraz okazywać im pomoc,
- przestrzegać zasad podczas rozmowy z dziećmi i nauczycielami,
- wyrazić własne zdanie na określony temat,
- śpiewać piosenkę na dany temat.

Metody pracy:

- a) podająca:
 - pogadanka edukacyjna,
 - rozmowa;

- b) problemowa – aktywizująca:
 - burza mózgów,
 - zabawy dramowe;
- c) eksponująca;
- d) praktyczna:
 - śpiewanie piosenki.

Formy pracy:

- indywidualna,
- grupowa,
- zbiorowa.

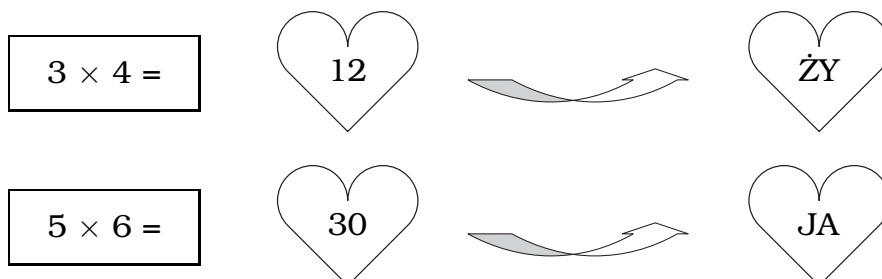
Środki dydaktyczne:

książeczki „Dziecięce zasady jak żyć w przyjaźni”, nagranie piosenki „Podaj ręce koleżance”, kłębek wełny, kartki szarego papieru, markery, kartki kolorowego brystolu, kartki z działaniami tworzące hasło dnia, opowiadanie „Lekcja tolerancji”, kolorowe paski z zasadami przyjaźni, kartoniki ze scenkami dramatowymi do wylosowania, nagranie piosenki „Przyjaciel potrzebny od zaraz”.

Przebieg zajęć

Część wstępna:

1. Przywitanie się z dziećmi. Wspólne wykonanie piosenki „Podaj ręce koleżance” w celu stworzenia miłej i przyjaznej atmosfery na zajęciach. Piosenka ma służyć także nawiązaniu kontaktu nauczycieli z dziećmi i dziećmi między sobą.
2. Zabawa dramatowa „Pajęczynki – nić przyjaźni”. Dzieci siadają w kręgu. Prowadząca osoba przedstawia się i rzuca do jakiegoś dziecka kłębek wełny, trzymając jego koniec. Jednocześnie mówi tej osobie, za co ją lubi. Dziecko także rzuca kłębek do kogoś innego, trzymając nitkę przy sobie. Mówi przy tym, co lubi w osobie, do której rzuca. Kolejne dzieci powtarzają ćwiczenie. W końcu między dziećmi powstaje „pajęcza sieć”. Ostatnie dziecko zaczyna zwijać kłębek i kiedy dojdzie do dziecka trzymającego nitkę, oddaje mu kłębek, mówiąc np.: „zwijaj dalej, Olu”. Po zakończeniu zabawy nauczyciele rozmawiają z dziećmi na temat odczuć i emocji z nią związanych.
3. Wspólne utworzenie hasła dnia: „ŻYJEMY W PRZYJAŹNI”. Wskazane dzieci mają za zadanie rozwiązać działania z kartek. Kiedy wszystkie zadania są rozwiązane, wybrane dziecko porządkuje wyniki rosnąco. Kiedy odwrócimy kartki z wynikami, utworzy się hasło „Żyjemy w przyjaźni”.

$7 \times 3 =$	21		MY
$6 \times 6 =$	36		ŻNI
$4 \times 4 =$	16		JE
$3 \times 8 =$	24		W
$5 \times 5 =$	25		PRZY

Część właściwa:

- Burza mózgów — określanie cech prawdziwego przyjaciela. Dzieci dzielone są na 3 grupy. W każdej znajduje się jedno dziecko z niepełnosprawnością. Grupy otrzymują duże kartki szarego papieru i kolorowe markery. Wybierają po jednej osobie (ciągną losy — ta, która wyciągnie uśmiechniętą buźkę, jest osobą wybraną), która położy się na kartce i odrysowany zostanie kontur jej sylwetki. Dzieci w grupie mają za zadanie dorysować twarz, a w konturze ciała wypisać wszystkie cechy, którymi według nich powinien odznaczać się prawdziwy przyjaciel. Następnie prace grup są prezentowane i omawiane.
- Czytanie dzieciom krótkiego opowiadania „Lekcja tolerancji”.

Całkiem mała czarownica, Łysolka, siedziała okrakiem na łopacie i kierując drążek w dół, zamierzała wylądować na Łysej Górze. Spieszyła się, bo była odrobinę spóźniona, a dorosłe czarownice cenią punktualność.

— No, nareszcie jesteś! — zaskrzeczała Szcherbatka. — Co cię tym razem zatrzymało?

— Łopata nie chciała wystartować — tłumaczyła się Łysolka. — Jest już taka stara. Wiedźmy zaczęły dogadywać i śmiać się:

— Porządne czarownice latają na miotłach!

— Ale nasza Łysolka wszystko musi robić inaczej!

— Tak to jest, gdy się nie słucha dorosłych!

Mała czarownica spuściła nos na kwintę, ale za chwilę podparła boki i tupnęła nóżką.

— Wolę łopatę i już!

Tupnięcie było bardzo głośne, a że Łysolka miała zaczarowane buciki, które trąbią jak klakson samochodu, wszystkie wiedźmy się przestraszyły i zaczęły pisać.

Najstarsza i najmądrzejsza czarownica, którą obudziły owe hałasy, otworzyła lewe oko i mruknęła:

— Niech lata na łopacie. To jej sprawa.

Później była lekcja magii. Łysolka była spragniona, więc nauczycielka poleciła:

— Zamień wodę w sok pomarańczowy!

Mała czarownica wsadziła do buzi paluszek:

— Kiedy ja wolę jabłkowy — szepnęła i machnęła ręką.

Czar nie zadziałał (widać Łysolka wymówiła złe zaklęcie) i zamiast soku z jabłek na środku Łysej Polany pojawiło się wiadro z mlekiem.

Wszystkie wiedźmy zaczęły drwić:

— Ale talent!

I śmiały się tak głośno, że znów najstarsza i najmądrzejsza czarownica, która miała na imię Garbatka, otworzyła lewe oko i huknęła:

— Dajcie jej spokój! Pomyliła zaklęcie, przecież dopiero się uczy.

Ogromna łza spływała po policzku Łysolki. Garbatka, która pomimo swoich 580 lat miała wspaniały wzrok, dostrzegła, że mała płacze.

— Jak wam nie wstyd! — huknęła i wysłała wszystkie dorosłe wiedźmy na lekcję tolerancji do przedszkola czarownic.

Rozmowa z dziećmi na temat przeczytanego opowiadania. Pytania pomocnicze:

- Jak czuła się Łysolka wśród innych czarownic?
- Czy Łysolka postępowała źle?
- Jak powinny zachować się pozostałe czarownice? Dlaczego?
- Czy kiedykolwiek byliście w podobnych sytuacjach, kiedy inni się z was śmiali? Jak się wtedy czuliście?

Gdy dzieci podczas rozmowy użyją terminów: tolerancja, akceptacja, zrozumienie itp., nauczyciel pisze je na tablicy.

Dzieci otrzymują książeczki „Dziecięce zasady jak żyć w przyjaźni”. Zapoznają się z nimi, po czym następuje omówienie zasad w nich zawartych. Rozwijają zamieszczone myśli, uzasadniają ich poprawność.

STWORZENIE TABLICY ZASAD PRZYJAŹNI KLASY IIa

Każdy uczeń otrzymuje na szerokim kolorowym pasku pewną zasadę. Czyta ją na głos i z całą klasą decyduje, czy ta zasada dotyczy dobrej przyjaźni, czy też nie. Zdania mówiące o dobrej przyjaźni naklejane są na przygotowanym dużym papierze, po czym podpisuje się pod nimi cała klasa. Następuje zawieszenie tych zasad w widocznym miejscu sali lekcyjnej.

Zasady:

- Nie pozwalamy, aby dzieci naśmiewały się z innych osób.
- Gdy kolega nie zdążył zapisać pracy domowej, nie przejmujemy się tym.
- Proponujemy zabawy, w których mogą uczestniczyć wszystkie dzieci.
- Dokuczamy dzieciom, których nie znamy.
- Pomagamy dzieciom, które mają trudności z wejściem lub zejściem ze schodów.
- Bawimy się tylko z dziećmi, które mają fajne ciuchy.
- Gdy ktoś ma trudności z oddychaniem, pytamy, czy ma inhalator i powiadamy o tym zdarzeniu osobę dorosłą.

- Mówimy w towarzystwie na ucho.
- Nie śmiejemy się z rówieśników.
- Gdy widzimy, jak ktoś płacze, przechodzimy obok obojętnie.
- Staramy się zrozumieć dzieci, które się jękają lub mówią niewyraźnie.
- Chwalimy się, że najlepiej zrobiliśmy pracę domową.
- Nie śmiejemy się z dzieci wysokich lub niskich, otyłych albo bardzo szczupłych.
- Chwalimy się, że mama co tydzień kupuje nam fajne zabawki.
- Gdy ktoś nas prosi o pomoc, to odmawiamy.
- Mamy czas, aby pomóc koledze w nauce.
- Na przerwach śmiejemy się z innych dzieci.
- Nie dzielimy się jedzeniem i słodyczami.

6. Scenki dramowe. Dzieci zostają podzielone na 5 grup. Każda grupa będzie miała za zadanie odegrać pozostałym wylosowaną scenkę dramową. Po wystąpieniu każdej grupy dzieci będą musiały wymyślić inne, alternatywne, pozytywne zakończenie odegranej sytuacji.

Scenki dramowe do wylosowania:

- Trzech kolegów bawi się w piaskownicy — budują zamki z piasku. Po pewnym czasie jeden z nich musi wrócić do domu. Podczas gdy ten odchodzi, dwójka pozostałych chłopców obgaduje kolegę, stwierdzając, że tak naprawdę go nie lubią i nie chcą się z nim bawić. Zraniony chłopiec zaczyna płakać i odchodzi.
- Dziewczynka przychodzi do szkoły w bluzce włożonej na lewą stronę. Wszystkie dzieci śmieją się z niej, ale żadne z nich nie mówi jej dlaczego. Dziewczynka nie wie, o co chodzi i jest jej bardzo przykro, że koledzy i koleżanki ją tak traktują.
- Chłopiec utyka na jedną nogę. Koledzy chcą się z nim bawić w berka. Uciekają przed nim, śmiejąc się z niego, że nigdy ich nie dogoni.
- Dziewczynka jest niesłyszcząca. Przychodzi do sklepu po zakupy z kartką, którą podaje sprzedawczyni. Obsługująca ją pani dopytuje o szczegóły zakupów. Dziewczynka nie odpowiada, bo nie słyszy słów kobiety. Ta z kolei denerwuje się na nią i zaczyna krzyczeć.
- Dziewczynka ma rude włosy. W szkole koleżanki nie chcą się z nią bawić. Przezywają ją „rudzielec” i „wiewiórka”.

7. Dzieci przyczepiają sobie nawzajem kartki na plecach. Następnie każdemu koledze z klasy piszą coś miłego, np. za co go lubią, pozytywne jego cechy itp. Kiedy już każdy będzie miał wiadomości od wszystkich kolegów z klasy, zdejmują kartki i czytają. Dzieciom będzie bardzo miło czytać przyjemne komentarze na swój temat, zwiększy to ich samoocenę, zaufanie oraz wzmocni przyjaźń w klasie.

Część końcowa:

8. Wysłuchanie i wspólne śpiewanie piosenki „Przyjaciel potrzebny od zaraz” Kai Paschalskiej. Rozwiązanie testu na „Dobrego przyjaciela”.

Sprawdź, czy jesteś dobrym przyjacielem!

Jak okazujesz koledze, że go lubisz?

Wybierz odpowiedzi i podkreśl je.

Bawię się z nim. Rozmawiam z nim. Słucham, gdy mówi.
Dzielę się z nim słodyczami. Gdy ktoś dokucza koledze, stoję w jego obronie.
Wyjaśniam, gdy czegoś nie rozumie. Ostrzegam przed niebezpieczeństwem.
Telefonuję do niego lub odwiedzam, gdy jest chory.

Jeśli podkreśliłeś 8 odpowiedzi, jesteś wspaniałym kolegą! Jeśli 3, zastanów się, bo możesz stracić kolegę.

Scenariusz II

Temat: Czy wszyscy jesteśmy tacy sami?

Czas trwania: 3 godziny lekcyjne.

Cele główne:

- rozwijanie wiedzy na temat niepełnosprawności,
- wdrażanie do empatii ludzi, którzy dotknięci są niepełnosprawnością,
- uwrażliwienie na problemy osób niepełnosprawnych.

Cele operacyjne

Uczeń potrafi:

- określić uczucia pojawiające się w opisywanej sytuacji,
- rozpoznać za pomocą słuchu i dotyku osoby ze swojej klasy,
- wskazać różnice w otaczającym nas świecie, również w ludziach,
- opowiedzieć kilka słów o Louisie Braille'u,
- rozpoznać znaki na banknotach,
- odczytać wykropkowany wyraz „palcami”,
- przekazać informacje bez słów i dźwięków,
- rozwiązać krzyżówkę,
- napisać skojarzenia związane z niepełnosprawnością,
- stworzyć plakat na temat niepełnosprawności i ich rodzajów.

Metody pracy:

- a) podająca:
 - rozmowa;
- b) problemowa – aktywizująca:
 - mapa pojęciowa,
 - drama,
 - tarcza;
- c) eksponująca;
- d) praktyczna.

Formy pracy:

- indywidualna,
- grupowa,
- zbiorowa.

Środki dydaktyczne:

kartki z nazwami emocji, alfabet Braille'a, laptop, banknoty, pudełka po lekarstwach, kartki z wykropkowanymi wyrazami, karteczki z zadaniami do wylosowania, krzyżówka, szary papier, kartki, markery, mazaki.

Przebieg zajęć**Część wstępna:**

1. „We wszystkich czterech rogach”.

W czterech kątach sali przymocowujemy kartki, na których widnieją słowa: zrezygnowany, wściekły, radosny, optymistyczny. Nauczyciel opisuje dowolną sytuację z życia szkolnego. Dzieci stają przy rogu, na którym wisi kartka opisująca stan uczuciowy, jaki je ogarnia, gdy wydarza się to, co jest właśnie opisywane.

2. Zabawa „Rozpoznaj, kto to”.

Dzieci za pomocą dotyku próbują rozpoznać i nazwać po imieniu innych uczestników zabawy (mogą mieć zawiązane oczy).

Kolejna wersja tej zabawy polega na tym, że wybrana osoba mówi słowa, np.: „Jestem wesoły”, reszta dzieci, mając zasłonięte oczy, rozpoznaje kolegę za pomocą słuchu.

Część właściwa:

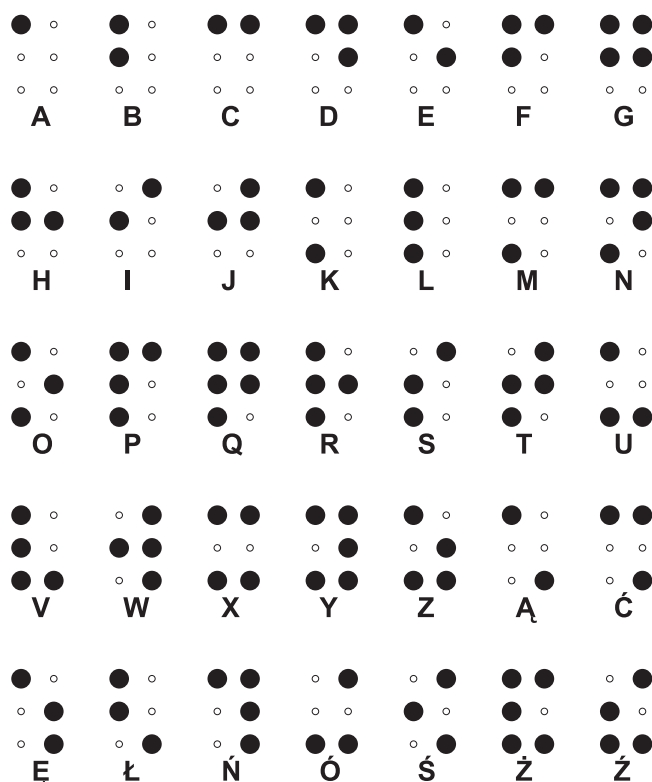
3. Nauczyciel pyta dzieci, w jaki sposób można odróżnić pomarańczę od grejpfruta, chłopca od dziewczynki itp.

Wskazanie, że świat, który nas otacza, różni się wielkością, kształtem, smakiem itd. Rozpoznajemy to wszystko za pomocą zmysłów (smak, węch, wzrok, słuch, dotyk).

Nauczyciel prosi dzieci, aby zamknęły oczy. Następnie opowiada o smacznej pizzy i prosi, aby dzieci spróbowały sobie ją wyobrazić. Zwrócenie uwagi na to, że osoby niepełnosprawne mają bardziej wyczulone pozostałe sprawne zmysły.

4. Zabawa „Metoda Braille'a”.

Nauczyciel pyta dzieci, czy wiedzą, jak ludzie niewidomi czytają. Jak rozpoznają przedmioty? Nakierowanie dzieci na ślady na banknotach, na kropeczki na pudełkach na lekarstwa. Dzieci dowiadują się, że niewidomi czytają alfabetem Braille'a, mogą spróbować wyczuć znaki na banknotach i pudełkach od lekarstw. Nauczyciel pokazuje tablicę z alfabetem:

Następnie wyszukuje w laptopie informacje o Louisie Braille'u, dzieci dowiadują się o nim najciekawszych istotnych informacji.

5. Każde dziecko otrzymuje biały pasek papieru, który podpisany jest odpowiednio: A, B, C, D. Pasek dzieci przykrywają zeszytem tak, aby była widoczna tylko napisana z boku litera. Następnie odwracają pasek pod zeszytem wg poleceń nauczyciela. Paski są podziurkowane – zadaniem dzieci jest odczytać palcem, jaki wyraz jest ukryty.

Nauczyciel pyta dzieci, które miały pasek z literką A, jaki wyraz odczytały, następnie odpowiadają dzieci, które miały pasek z literką B itd. Wyrazy na paskach to:

A – JESTEM
B – TOLERANCYJNY
C – WOBEC
D – INNYCH

6. Zabawa „Jak porozumiewać się bez słów?”.

Dzieci dobierają się w pary. Następnie losują kartoniki z zapisanymi zdaniami. Ich zadaniem będzie przekazanie sobie nawzajem zapisanych informacji bez słów i bez użycia dźwięku. Zadanie pozwoli uczniom wczuć się na moment w sytuację osoby z niepełnosprawnością słuchu.

Zdania do wylosowania:

1. Lubię czytać książki.
2. Lubię chodzić do kina.
3. Lubię jeździć na rowerze.
4. Nie cierpię sprzątać.
5. Lubię zbierać grzyby.
6. Lubię spotykać się z moją przyjaciółką.

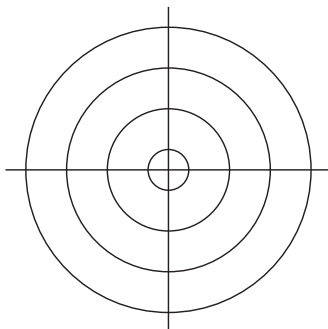
- ## 7. Rozwiązywanie krzyżówki.

					1	Z	I	M	A	
2	B	A	Ł	W	A	N				
3	L	E	K	A	R	S	T	W	O	
				4	P	L	E	C	A	K
						5	G	Ó	R	Y
				6	P	A	R	A	S	O L
7	P	A	S	T	A					
8	D	W	A	N	A	Ś	C	I	E	
						9	J	A	J	A
10	T	A	B	L	I	C	A			

- Dzieci otrzymują po kilka karteczek, na których wypisują skojarzenia związane z niepełnosprawnością. Na jednej karteczce tylko jedno skojarzenie. Następnie nauczyciel dzieli klasę na cztery grupy za pomocą kart do gry (pik, trefl, kier, karo). Każda tworzy mapę pojęciową ze wszystkich skojarzeń, które mogą się oczywiście powtarzać. Nauczyciel sugeruje, aby na plakacie dzieci umieściły również elementy dotyczące tolerancji – w jaki sposób powinno się współżyć z osobami niepełnosprawnymi.

Część końcowa:

9. Prezentacja prac, ocena.
Uczniowie, prezentując przygotowany materiał, utrwalają wiadomości, ćwiczą jasne i zwięzłe wypowiadanie się, słuchając – poznają temat z różnych punktów widzenia i uczą się od siebie nawzajem.
10. Nauczycielka wiesza na tablicy tarczę strzelecką, rozdaje dzieciom naklejki. Ich zadaniem jest zaznaczyć na tarczy poziom swojej tolerancji wobec osób niepełnosprawnych, im bliżej środka, tym uważają się za bardziej tolerancyjną osobę.

Scenariusz III

Temat: Jak zrozumieć innych ludzi – tworzymy magiczną miksturę.

Czas trwania: 3 godziny lekcyjne.

Cele główne:

- kształtowanie właściwej postawy wobec niepełnosprawności innych dzieci i członków ich rodzin,
- wprowadzenie w świat fantazji,
- rozwijanie świadomości o tym, że niepełnosprawność nie jest czymś „gorszym”, że nie trzeba się jej bać.

Cele operacyjne

Uczeń potrafi:

- zmierzyć za pomocą menzurki płyny,
- wymienić zasady przyjmowania leków i opisać ich przeznaczenie,
- dobrać składniki do mikstury,
- zaprezentować pracę grupy,
- wymyślić nazwę mikstury,
- wypowiedzieć się na temat prawidłowego zachowania się w stosunku do osób niepełnosprawnych.

Metody pracy:

- a) podająca:
 - czytanie fragmentów opowiadań,
 - rozmowa kierowana,
 - dyskusja;

- b) problemowa – aktywizująca;
- c) eksponująca:
 - ekspozycja ilustracji,
 - „Hurtownia”;
- d) praktyczna:
 - stworzenie mikstury,
 - uzupełnienie karty pracy.

Formy pracy:

- grupowa,
- zbiorowa.

Środki dydaktyczne:

książeczki „Moja mama nie widzi”, „Moja mama nie słyszy”, „Moja mama jeździ na wózku”, chusteczki, butelka, miarka, mazaki, kredki, bibuła, wycinanki, woda, klej, nożyczki, plastelina, karty „Termometr uczuć”.

Przebieg zajęć

Część wstępna:

1. Przywitanie się z dziećmi: Witam wszystkie osoby, które są: gotowe do pracy, wesołe, dzieci, które zjadły śniadanie itp. Nauczyciel zaprasza dzieci na dywan, na którym są przedstawione różne ilustracje. Inicjuje krótką rozmowę na temat przyjaźni, dzieci niepełnosprawnych i zasad współżycia z różnymi ludźmi. Następnie zaprasza do wysłuchania 3 fragmentów opowiadań z serii „Moja mama nie widzi”, „Moja mama nie słyszy”, „Moja mama jeździ na wózku”. Fragmenty dotyczą odczuć dzieci, kiedy widzą reakcję kolegów na widok ich niepełnosprawnej mamy, oraz odczuć rodziców w tej sytuacji.

Po przeczytaniu każdego z fragmentów dzieci wskazują obrazki, które pasują do treści danego opowiadania oraz odpowiadają na pytania nauczyciela:

- Jak czuł się bohater?
- Jak zachowali się jego koledzy?
- Czy wy też zauważacie na ulicy ludzi niepełnosprawnych?
- Jak powinno się reagować na ludzi niepełnosprawnych?
- Jak czują się takie osoby?
- Czy wy lubicie, jak inni śmieją się z was? (z różnych powodów)
- Co możemy zrobić, żeby wszyscy czuli się akceptowani?

Część właściwa:

2. Zaproszenie dzieci do „Hurtowni”, gdzie oglądają różne lekarstwa. Opowiadają, na jakie dolegliwości są dane leki, jak należy je stosować. Nauczyciel pyta dzieci, czy mogą same zażywać leki i prosi o uzasadnienie odpowiedzi. Następnie zachęca dzieci do stworzenia własnej „Magicznej mikstury”, która pomoże naszym bohaterom i innym ludziom będącym w podobnej sytuacji. Nauczyciel rozdaje butelki po lekarstwach i pyta, co się na nich znajduje.

Czy chcecie zrobić taką miksturę? Tu jest hurtownia, możecie w niej znaleźć wszystko do zaprojektowania butelki na miksturę.

3. Podział klasy na 3 grupy — dzieci losują tytuły książeczek „Moja mama nie widzi”, „Moja mama nie słyszy”, „Moja mama jeździ na wózku” i w ten sposób dzielą się na drużyny. Zadaniem każdej grupy jest stworzenie eliksiru dla danej grupy ludzi, o których mowa w książeczce. Ma być to magiczna mikstura, która wywoła uśmiech na twarzach ludzi dotkniętych niepełnosprawnością oraz ich bliskich. Zadaniem jest stworzenie lekarstwa na poprawę humoru. Dzieci otrzymują dodatkowo kartę pracy (załącznik nr 1), którą muszą odpowiednio wypełnić. PRZYKŁAD:

MAGICZNA MIKSTURA

PRZEZNACZENIE

Dla ludzi smutnych.

NAZWA MIKSTURY

WESOŁEK

POJEMNOŚĆ NACZYNIA

100 ML

JAK TO ZMIERZYLIŚMY?

Za pomocą miarki.

RECEPTURA

- 20 ml wody źródlanej z podnóży Gór Wesołych
- 30 ml wywaru z czterolistnej koniczyny
- 10 ml letniego deszczu
- 20 ml łez radości
- 20 ml soku malinowego

DZIAŁANIE I DAWKOWANIE

Działanie: Poprawa nastroju i zarażanie dobrym humorem.

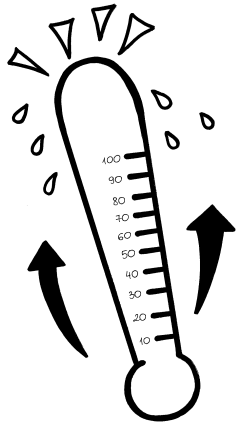
Dawkowanie: raz dziennie po 15 kropli.

SKUTKI UBOCZNE

Przedawkowanie grozi nieodwracalnym, ciągłym śmiechem przez 3 godziny.

Część końcowa:

4. Prezentacja pracy grupy. Pytania do dzieci:
- Czego się nauczyłeś?
 - Co jest ważne, by nie krzywdzić innych ludzi?
 - Co wyniesiesz z dzisiejszych zajęć i wprowadzisz do swojego życia?
5. Ewaluacja „Termometr uczuć”. Zadaniem dzieci jest zaznaczenie odpowiedniej temperatury, która ma być odzwierciedleniem ich zaangażowania i zadowolenia z pracy podczas dzisiejszych zajęć.

*Agnieszka Szczypior, Marlena Ellwart
SP nr 35 w Gdyni*

Załącznik nr 1

MAGICZNA MIKSTURA

PRZEZNACZENIE

.....

.....

.....

NAZWA MIKSTURY

.....

.....

POJEMNOŚĆ NACZYNIA

.....

.....

JAK TO ZMIERZYLIŚMY?

.....

.....

RECEPTURA

.....

.....

.....

DZIAŁANIE I DAWKOWANIE

.....

.....

SKUTKI UBOCZNE

.....

.....

Grażyna Bednarska, Lontyna Kuprycz, Beata Mróz-Gajewska

Teatroterapia jako forma arteterapii w klasie IIa integracyjnej Szkoły Podstawowej nr 23 w Gdyni

Arteterapia jako pojęcie zbiorcze dla szeroko pojętej terapii sztuką jest terminem dość nowym. Łacińskie słowo *arte* oznacza wykonanie czegoś „doskonale, po mistrzowsku” i pochodzi od słowa *ars* – „sztuka”, natomiast pojęcie „terapia” jest najbliższe greckiemu źródłosłowowi *therapeuén* – „opiekować się, oddawać cześć” i w szerszym kontekście oznacza leczenie. Choć leczące oddziaływanie sztuki znane było już w starożytnej Grecji, a sam termin „arteterapia” pojawił się niespełna sześćdziesiąt lat temu, to dopiero od niedawna taka forma terapii została dostrzeżona jako rozwijające wsparcie procesu leczenia. Arteterapia, a przede wszystkim jedna z jej form – teatroterapia, czyli terapia przez teatr, jest wykorzystywana przez autorki artykułu jako jedna z metod aktywizujących ucznia w klasie integracyjnej.

Teatr należy do najstarszych rodzajów sztuki, jest znany ludzkości od kilku tysięcy lat. Teatr szkolny zawsze służył celom wychowawczym. Termin „teatroterapia” pochodzi od łacińskiego słowa *theatrum* i greckich słów *theatron* (od *theáomai*) – „oglądam” oraz *therapeuén* (w znaczeniu jak wyżej). Odgrywanie ról, wcielanie się w różne postaci to jedne z najwcześniejszych zabaw dziecięcych. Dzieci lubią odgrywać różne role, bawiąc się samotnie lub w grupie. Dramę postrzega się obecnie przede wszystkim jako kreatywną metodę pedagogiczną, która polega na uczeniu i wychowaniu poprzez działanie w roli. Drama wspiera umiejętności komunikacyjne dzieci, pomaga rozładować napięcia i konflikty rówieśnicze. Gry dramatyczne są istotnym czynnikiem w procesie wychowawczym. Teatr to sztuka złożona, to synteza wszystkich sztuk, to połączenie sztuki słowa z akcją, z grą twarzy i ciała aktora, malarstwa z architekturą, muzyki i rytmiki z tańcem. Teatr jednoczy w sobie całokształt wychowania artystycznego i estetycznego.

Uczniowie z klasy IIa, integracyjnej, brali udział w zajęciach parateatralnych, których celem była większa integracja grupy klasowej, kompensacja braków w zaspokojeniu potrzeb emocjonalnych, korekta nieodpowiednich nawyków w zachowaniach oraz rozwijanie uzdolnień i zainteresowań. Część dzieci, z wadami wymowy, korzystała z ćwiczeń artykulacyjnych również jako formy logoterapii, inne miały zajęcia z terapii ruchem. Efektem tych zajęć było wspólne przygotowanie autorskiej sztuki teatralnej „Księżniczka na groszku”, której premiera odbyła się na organizowanym przez SOSW nr 2 X Gdynskim Przeglądzie Twórczości Teatralnej Placówek Specjalnych „My zaczarowani teatrem” w dniu 12 maja 2011 roku na deskach kinoteatru „Grom”.

Główne cele zajęć z arteterapii – terapii teatrem:

- kształcenie umiejętności wyrażania uczuć, emocji za pomocą ruchów oraz miki;
- rozwijanie umiejętności identyfikowania się z bohaterem sztuki;
- przyswajanie nowych zwrotów i wyrażań;
- doskonalenie umiejętności odbierania nastroju wyrażonego muzyką;
- rozbudzanie wyobraźni scenicznej i scenograficznej;
- zdobywanie umiejętności publicznego występowania;
- wdrażanie do odkrywania uzdolnień scenicznych.

Teatr korzysta z różnych znaków i symboli, za których pośrednictwem kreuje nową i rządzącą się swoimi prawami rzeczywistość artystyczną. „Sztuka teatru nie polega ani na aktorstwie, ani na przedstawionych dziełach, ani na scenerii i tańcu, lecz składa się ze wszystkich elementów, które tamto pojęcie zawierają: z akcji, która jest duszą gry aktorskiej, ze słów, które są ciałem literatury, z linii i kolorów, które są rdzeniem dekoracji, z rytmu, który jest istotą tańca” (Craig 1985).

Zabawa w teatr dostarczyła dzieciom wiele radości i pozwoliła odnieść sukces. Występowały na prawdziwej scenie, przebierały się w teatralnej garderobie, poznały teatr od strony kulis – oświetlenie, nagłośnienie, długie i często męczące próby. Teatr nauczył je pracy w zespole, każde z dzieci było w przedstawieniu ważne i miało swoje zadanie. Dzieci, które nie wzięły bezpośredniego udziału w przedstawieniu, były garderobianymi i charakteryzatorami. Wszystkie dzieci, zdrowe i niepełnosprawne, wzięły udział w przedsięwzięciu. Klasa IIa liczy 19 dzieci, w tym 5 niepełnosprawnych.

Grażyna Bednarska, Lontyna Kuprycz
SP nr 23 w Gdyni

Literatura

- Konieczna E.J., *Arteterapia w teorii i praktyce*, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2003
- Craig E.G., *O sztuce teatru*, Wydawnictwa Artystyczne i Filmowe, Warszawa 1985
- Gajewski M., niepublikowana praca dyplomowa *Wpływ programu arteterapeutycznego w pracy z uczestnikami Kółka Teatralnego przy Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym Nr 2 w Gdyni*, Pomorska Wyższa Szkoła Humanistyczna w Gdyni, 2010

Scenariusz sztuki teatralnej „Księżniczka na groszku”

Występują:

Księżniczka
Reporterka
Kamerzysta
Bankowiec
Ekolog
Drzewo
Artystka 1
Artystka 2
Artystka 3
Antyterrorysta 1
Antyterrorysta 2
Prymuska

Na scenie stoi łóżko polowe, na nim siedzi Księżniczka i płacze, grymasi, trze oczy. Stoi Drzewo. Reporterka przeprowadza wywiady z napotkanymi ludźmi. Kamerzysta filmuje cały czas, również z pozycji leżącej.

Reporterka	Jest 10.15, centrum miasta, stoję pod pałacem Księżniczki. To, co słyszą państwo za moimi plecami, to szloch i płacz. Jęk i zawrodoenie. Cały kraj zadaje dzisiaj jedno pytanie... Jaki — jest — powód złego — humoru — Księżniczki? Postaram się znaleźć odpowiedź na to pytanie. Mówiła wasza reporterka SP 23, Daniela Jagiełło. Kamera na mnie!
	<i>(Nadchodzi Bankowiec.)</i>
Reporterka	SP 23, wszyscy zastanawiamy się, dlaczego Księżniczka płacze. Czy można jej pomóc? Co pan na to?
Bankowiec	Proponuję... dać kredyt.
Reporterka	Kredyt? A jeśli Księżniczka nie ma pieniędzy?
Bankowiec	Dam jej drugi kredyt.
Reporterka	Hm... rozumiem. A jeśli i tego spłacić nie umie?
Bankowiec	Dostanie kredyt konsolidacyjny.
Reporterka	Następny? Nie, ja już cierpliwość tracę!
Bankowiec	Ale przynajmniej będzie wiadomo, dlaczego płacze. <i>(odchodzi)</i>

Reportarka (do kamerzysty) — Kręć tutaj, kręć! (do nadchodzącego Ekologa) — Jaka jest, pani zdaniem, przyczyna, że u Księżniczki smutna mina? Jak pomóc, jak?

Ekolog Nie mam czasu! Muszę zbawić świat!
Co mnie obchodzi ta Barbie w koronie,
gdy na świecie tyle lasów płonie,
a co minutę ginie jeden gatunek?
W ekologii tylko ratunek!

Reportarka A na co te łańcuchy?

Ekolog Będę protestować,
przyczepię się do drzewa i będę głodować.

Drzewo łapie się za głowę i ucieka, a Ekolog za nim. Przez scenę z układem tanecznym przechodzą Artystki. Reportarka daje znać Kamerzyście, że ma je filmować, Artystki zatrzymują się, wdzięcznie kłaniają i ślą pocałunki. Reportarka podchodzi do nich z mikrofonem. Artystki nie są zainteresowane problemem Księżniczki. Są skupione tylko na sobie.

Artystka 1 Autografy po występie!

Artystka 2 Kwiaty i czekoladki do garderoby!

Reportarka rozgląda się i widzi Antyterrorystów, którzy sprawdzają teren, padają, zaglądają pod łóżko.

Reportarka Co pan sądzi o tej sprawie,
Księżniczka już w rozpaczę prawie!

Antyterrorysta 1 Nie wolno mi udzielać żadnych informacji,
proszę nie przeszkadzać w akcji!

Antyterrorysta 2 sprawdza teren, pod łóżkiem, z różnych stron sceny, mówi do krótkofalówki:

Antyterrorysta 2 Teren czysty! Wycofuję się na z góry ustaloną pozycję!
(Wchodzi Prymuska, Reportarka ją lekceważy.)

Reportarka Nie, no ja zwariuję, jeszcze tu dzieci brakuje!
A, sio, sio, moja mała! Zmykaj, bo się zdenerwuję!
Och, ile to się człowiek napracuje, i „nawzrusza”,
Żeby mieć jakiegoś dobrego „niusa”.

Prymuska podchodzi do Księżniczki i szepce jej coś na ucho, Księżniczka kiwa głową. Prymuska wyciąga spod kołdry puszkę groszku i pokazuje wszystkim. Księżniczka się śmieje.

Reportarka Proszę państwa! Co to się dzieje?

Księżniczka się śmieje!
(do Prymuski) Powiedz nam, kochanie, skąd wiedziałaś?

Prymuska Po prostu... się... zapytałam!
Czasami nie warto gadać po próżnicy
I robić zbiegowiska na ulicy,
Nie szukać problemu, gdzie go nie ma,
Zapytać, o co chodzi, i już zamknięty temat!
A groszek, cóż, wiedzą o tym i starzy, i młodzi
Każdy nadmiar szkodzi!

Wszyscy aktorzy stają obok siebie, kłaniają się, wychodzą, na scenie zostaje sama Reporterka, światło punktowe na nią.

Reporterka (do widowni) Myślicie, że to koniec, co?
A ja czuję, że ta sprawa ma drugie dno!

*Beata Mróz-Gajewska
SP nr 23 w Gdyni*

Elżbieta Czykier

Prawne aspekty wyjazdów rodziców za granicę

W dobie globalizacji rynków pracy migracje stają się coraz częstszym rodzajem życiowej aktywności. Podstawowym powodem skłaniającym do wyjazdu jest zła sytuacja materialna, łatwość zdobycia lepiej płatnej pracy za granicą, możliwość poprawy sytuacji materialnej.

Wyjazd partnera, rodzica dotyczy całej rodziny, dlatego też decyzja musi być wspólnie rozpatrzona. Ważne jest poinformowanie instytucji oświatowych (przedszkola, szkoły) o wyjeździe, o zmianach w zakresie prawa nad dzieckiem. Należy wspólnie z pedagogiem ustalić możliwość kontaktu i wzajemnie informować się o zauważonych niepokojących zachowaniach dziecka. W sytuacji kiedy jeden z rodziców wyjeżdża za granicę do pracy, drugiemu przysługuje władza rodzicielska, przejmuje on odpowiedzialność za dziecko, troskę o jego rozwój i zaspokajanie potrzeb. Z formalnego punktu widzenia oboje rodzice posiadają władzę rodzicielską, ale gdy wynikające z niej uprawnienia i obowiązki w praktyce realizuje tylko jeden z nich, wówczas ten rodzic staje się jedynym partnerem dla szkoły. Takiej osobie szkoła udziela wszelkich informacji o dziecku, matka lub ojciec może składać bez udziału drugiego z rodziców wnioski bądź opinie zawsze wtedy, gdy przepisy prawa oświatowego tego wymagają.

Jeśli w kraju zostaje matka, to ona kieruje dzieckiem, reprezentuje je, udziela zgody na zabiegi medyczne, decyduje o edukacji. Gdyby ojciec się nie zgadzał z jej decyzjami w istotnych dla dziecka sprawach, mógłby podobnie jak ojciec pozostający w kraju wystąpić o rozstrzygnięcie do sądu (art. 97 KRO). Sytuacja radykalnie komplikuje się, jeśli za granicę wyjeżdżają oboje rodzice albo ten, któremu wyłącznie przysługuje władza rodzicielska. Można powierzyć opiekę nad dzieckiem innej osobie, krewnym, sąsiadom, ale osoby te nigdy nie będą mogły kierować wychowaniem, decydować o ważnych sprawach. W Polsce nie można zawrzeć umowy cywilnej, w której rodzice cedowaliby uprawnienia rodzicielskie na inne osoby. Rodzice wyjeżdżający lub samotny rodzic powinien przed wyjazdem ustanowić opiekuna prawnego w sądzie. Jeśli to nie nastąpi, jedyną możliwością rozwiązania takiej sytuacji jest zwrócenie się do sądu o zawieszenie rodzicom władzy rodzicielskiej ze względu na przemijającą przeszkodę i ustanowienie przez sąd opiekuna prawnego dla dziecka. Sąd, ustanawiając opiekuna, bierze pod uwagę przede wszystkim osoby wskazane przez rodziców lub bliskie dzieciom (art. 149 KRO). Zasadnicza różnica między rodzicami a opiekunami polega na tym, że rodzice są autonomiczni w sprawowaniu władzy rodzicielskiej, dopóki sąd nie stwierdzi, że dobro dziecka jest zagrożone, nie

podlegają żadnej ingerencji ani kontroli, to oni sami określają, co dla dziecka jest korzystne. Opiekun prawny natomiast jest ustanowiony przez sąd i podlega jego nadzorowi. Sąd udziela mu wskazówek i poleceń (art. 165 KRO), może żądać od opiekuna wyjaśnień we wszystkich sprawach związanych ze sprawowaniem opieki.

Konsekwencje wyjazdu rodziców za granicę w edukacji dziecka:

- **wykonywanie obowiązku przygotowania przedszkolnego, obowiązku szkolnego z uwzględnieniem odroczenia obowiązku szkolnego i wcześniejszego przyjęcia dziecka do szkoły** (badanie dziecka przez poradnię i wydanie opinii jest możliwe na wniosek rodziców lub opiekuna prawnego);
- **ocenianie, klasyfikowanie i promowanie uczniów** (rodzice lub opiekun prawny mogą zgłosić do dyrektora szkoły zastrzeżenia, jeśli uznają, że ocena klasyfikacyjna została ustalona sprzecznie z przepisami prawa dotyczącymi wystawiania ocen, brak rodziców uniemożliwia takie działanie, również promowanie do klasy wyższej możliwe jest na wniosek rodziców lub rady pedagogicznej za zgodą rodziców);
- **realizacja prawa dziecka do zachowania tożsamości religijnej i etnicznej** (szkoła lub placówka ma obowiązek umożliwić uczniom naukę w języku mniejszości, jeśli rodzice złożą pisemną deklarację oraz udział dziecka w lekcji religii);
- **pomoc psychologiczno-pedagogiczna** (większość form pomocy psychologiczno-pedagogicznej wymaga zgody rodziców: wydanie opinii o wczesnym wspomaganiu rozwoju dziecka, orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, nauczania indywidualnego, o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych dla dzieci upośledzonych w stopniu lekkim);
- **udział w wycieczkach krajoznawczych** (zielone szkoły, biwaki, wycieczki wyjazdowe wymagają zgody przedstawiciela ustawowego);
- **wypadek lub choroba ucznia** (wyrażenie zgody na badania lub leczenie dziecka, które uległo wypadkowi, może nastąpić przez osobę opiekującą się dzieckiem, zgoda rodziców lub prawnego opiekuna wymagana jest przy badaniach diagnostycznych oraz zabiegu operacyjnym).

Dyrektor powinien rozważyć powiadomienie sądu o każdym poważniejszym wypadku dziecka w sytuacji, kiedy nie ma w kraju osoby, która odpowiadałaby za niego prawnie.

W każdym przypadku, kiedy w ocenie szkoły/przedszkola nie można skutecznie wychowywać i edukować dziecka, którego rodzice wyjechali z kraju, kiedy nie ma możliwości udzielenia dziecku odpowiedniej pomocy, ponieważ brakuje osoby, która mogłaby wyrazić zgodę lub złożyć wniosek, jeśli od zgody bądź wniosku zależy możliwość podjęcia określonych działań na rzecz dziecka, szkoła/przedszkole nie tylko może, ale POWINNA zawiadomić sąd opiekuńczy.

*Elżbieta Czykier
Przedszkole nr 43 w Gdyni*

Opracowanie na podstawie: Kozdrowicz E., Walczak B. (red.), *Szkoła wobec mobilności zawodowej rodziców i opiekunów. Niezbędnik nauczyciela*, Centrum Metodyczne Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej, Warszawa 2008

Ewa Marlena Włoch

Scenariusze zajęć w przedszkolu

I. Poznajemy pracę krawcowej

Kiedy ja byłam małą dziewczynką, najlepszą zabawą moją i moich podwórkowych koleżanek było ubieranie lalek. Ubranie nie kupowało się wtedy w sklepie z zabawkami, trzeba było je uszyć. Najpierw robiła to mama, potem ja sama. Było to oczywiste, bo i nasze sukienki, spódnice i spodnie szyła najczęściej babcia lub krawcowa. Wszyscy wiedzieli wtedy, kto to jest krawcowa, co robi, jakich narzędzi używa. Każda mama chodziła ze swoimi dziećmi do szewca, meble robił stolarz, a krzesła odnawiał tapicer. Dzisiaj są to zawody nieznane naszym dzieciom. Ale te wszystkie meble, ubrania i przedmioty potrzebne w codziennym życiu nie biorą się w sklepie znikąd, robią je – tak jak zawsze – ludzie, a maszyny ułatwiają ludziom ciężką pracę.

Zajęcia, jakie proponuję niżej, przybliżają pracę krawcowej małym dzieciom, uczą szacunku dla pracy kobiet, uzasadniają potrzebę szanowania noszonych ubrań, zachęcają dzieci do zabawy lalkami. Aby temat rozwinąć, trzeba zabrać grupę do pracowni krawieckiej, przynieść do przedszkola maszynę do szycia, pokazać jej działanie, dostarczyć dzieciom akcesoriów do zabawy lalkami – lalczynek ubrań, wieszaczek, kocyków.

Wszystkie te działania służą poznawaniu świata przez doświadczanie i zabawę, bo tylko tak nauka będzie przyjemna, łatwa i trwała.

Scenariusz zajęć

Grupa dzieci 3-letnich.

Temat: Jak uszyć ubranie?

Formy: zajęcia z całą grupą (na zasadzie dobrowolności), praca indywidualna.

Metody: czynna, słowna, oglądowa.

Pomoce: wykrój ubrania dla lalki, igła, nici, tablica, narzędzia potrzebne do pracy w kuchni i przybory krawieckie, płyta CD „Moje 3 i 4 lata” wyd. Mac Edukacja – piosenka „Kłopoty z szyciem” i kasetta magnetofonowa z podkładem muzycznym do piosenki „Igiełeczko, igiełeczko” (muz. M. Kaczurbina, sł. J. Porazińska), wiersz J. Brzechwy „Tańcowała igła z nitką”, karty pracy, pędzle, farby, drewniane korale, sznureczki, kolorowe guziki.

Cele ogólne:

- nabywanie umiejętności uważnego obserwowania działań nauczycielki,
- nazywanie różnorodnych przyborów do pracy, klasyfikowanie ich wg rodzaju,

- próby wypowiedzi z zachowaniem kolejności,
- manipulowanie drobnymi elementami, nawlekanie na sznureczki,
- wodzenie palcem i pędzlem po śladzie.

Przewidywane osiągnięcia

Dziecko:

- nazywa czynności wykonywane przez nauczycielkę,
- nazywa narzędzia potrzebne do pracy: kucharce, krawcowej,
- segreguje je wg rodzaju,
- nazywa poznane zawody,
- słucha wiersza,
- odpowiada na pytania nauczycielki,
- wypowiada się swobodnie na określony temat,
- rozwija umiejętność koordynacji wzrokowo-ruchowej,
- porusza się podskokami zwartymi w zabawie ruchowej, przy akompaniamencie piosenki,
- reaguje na polecenia nauczycielki.

Przebieg zajęć

1. Przyglądanie się działaniom nauczycielki, która śpiewa piosenkę i szyje, używając igły, nici i naparstka.
Nauczycielka szyje ubranie dla lalki igłą i nićmi, używając naparstka, śpiewa piosenkę „Igieleczko, igieleczko” (muz. M. Kaczurbina, sł. J. Porazińska).
2. Rozmowa na temat tego, co robiła nauczycielka, odpowiadanie na jej pytania i swobodne wypowiedzi dzieci.
Co robiłam? Co szyłam? Czego używałam? Dzieci nazywają czynności nauczycielki i używane przez nią przybory krawieckie.
3. Klasyfikowanie narzędzi wg rodzaju – kuchenne i krawieckie.
Dzieci oglądają i nazywają narzędzia potrzebne kucharce i krawcowej, gromadzą w wyznaczonym miejscu, na tablicy wieszają obrazek przedstawiający wybrane przedmioty.
4. Zabawa ruchowa skoczna „Szycie na maszynie”.
Dzieci ustawione w dwa rzędy, przed każdym rzędem linka, w kierunku równoległym do rzędu. Na polecenie prowadzącej pierwsi w rzędach rozpoczynają szycie, poruszając się podskokami zwartymi wzdłuż linii (jedną stroną) do końca, zmieniają kierunek, drugą stroną podskokami wracają na miejsce wybiegu i idą na koniec kolejki.
5. Słuchanie wiersza J. Brzechwy „Tańcowała igła z nitką”.
Wypowiedzi na temat wiersza, odpowiadanie na pytania nauczycielki. Zabawy graficzne.
Dzieci wodzą paluszkami w powietrzu, na dywanie, naśladowując ruchy nauczycielki, potem na kartce wzdłuż narysowanych kropkami linii: falistych, prostych, łamanych.
6. Zaproszenie do stolików, wyjaśnienie, co dzieci mogą przy nich robić, praca indywidualna.
Przy jednym stoliku dzieci nawlekają drewniane korale na sznureczki, przy drugim układają wzory z kolorowych guzików, przy dwóch wykonują ćwiczenia gra-

ficzne: łączą farbą kropki od igły w dół, tworząc linie ciągłe: prostą, falistą i łamaną. Dzieci samodzielnie dokonują wyboru stolika i rodzaju zabawy.

7. Podziękowanie za dobrą zabawę, wywieszenie prac na tablicy dla rodziców.

Załączniki

„Tańcowała igła z nitką” – J. Brzechwa

Tańcowała igła z nitką,
 Igła – pięknie, nitka – brzydko.
 Igła cała jak z igiełki,
 Nitce płaczą się supełki.
 Igła naprzód – nitka za nią:
 „Ach, jak cudnie tańczyć z panią!”
 Igła biegnie drobnym ściegiem,
 A za igłą – nitka biegiem.
 Igła górą, nitka bokiem,
 Igła zerka jednym okiem,
 Sunie zwinna, zręczna, śmigła.
 Nitka szepce: „Co za igła!”
 Tak ze sobą tańcowały,
 Aż uszyły fartuch cały!

„Kłopoty z szyciem” – piosenka do zabawy ruchowej (płyta CD „Moje 3 i 4 lata” wyd. Mac Edukacja)

I.
 Mam dla lali garść koralu, mam płócienko cienkie.
 Skroi mama, a ja sama będę szyć sukienkę.
 Ref. La, la, la, la, la, la, będę szyć sukienkę! (2x)

II.
 Krzywy rękaw, igła pęka, a tu nowa bieda.
 Pomóż szyć mi, bo ja z niemi rady sobie nie dam.
 Ref. Oj, oj, oj, oj, oj, oj, rady sobie nie dam! (2x)

III.
 Spod igiełki wciąż supełki wyskakują w górę,
 a koralu nie chcą wcale nawlec się na sznurek.
 Ref. Oj nie chcą nie, nie, nie, nawlec się na sznurek! (2x)

„Igiełeczko, igiełeczko” – muz. M. Kaczurbina, sł. J. Porazińska (Lenartowska J., *Przedszkolaki bawią się i śpiewają*, WSiP, Warszawa 1987)

I.
 Niech mamusia cię odnajdzie,
 niech się rozwele,
 niech uszyje sukieneczkę
 lali na niedzielę.

Ref. Igiełeczko, igiełeczko,
gdzieżeś gdzie, gdzieżeś gdzie?
Igiełeczko, igiełeczko,
gdzieżeś gdzie, gdzieżeś gdzie?
Nie chowaj się dłużej,
wróć do mnie, wróć do mnie.
Nie chowaj się dłużej,
wróć do mnie.

I.
Niech siostrzyczka cię odnajdzie,
niech się rozwele,
niech uszyję sukieneczkę
lali na niedzielę.

II. Scenariusz zajęć dla grupy dzieci 4-letnich

Temat: Leszczynowe prezenty – zajęcia z zakresu pojęć matematycznych.

Cele ogólne:

- stwarzanie sytuacji umożliwiających przeliczanie, porównywanie liczebności zbiorów, działanie na liczmanach,
- kształtowanie koncentracji podczas zajęć.

Cele operacyjne

Dziecko potrafi:

- przeliczać w zakresie pięciu,
- określać liczbę elementów w tym zakresie,
- porównywać zbiory równo- i różnoliczne,
- posługiwać się liczebnikami głównymi,
- odwzorowywać zbiory za pomocą rysunków,
- doprowadzić pracę do końca.

Formy: zajęcia z całą grupą, praca indywidualna.

Metody: czynna, słowna, oglądowa.

Pomoce: tablica flanelowa, pacynka krasnala Hałabały, „gałąź” leszczyny, sylwety: wiewiórek, Baby Saby, myszki, Hałabały – podklejone „rzepami”, miseczki z piętnastoma orzechami laskowymi dla każdego dziecka, karty pracy, kredki, orzechy z papieru, klej, nagrania.

Przebieg zajęć

1. Przypomnienie dzieciom postaci krasnala Hałabały.
2. Przedstawienie pacynki Hałabały i zaproszenie do wysłuchania opowieści o kolejnej przygodzie krasnala, napisanej przez Lucynę Krzemieniecką, pt. „O krasnalu, o leszczynie i o wieńcu z orzechów”.
3. Czytanie opowiadania przez nauczycielkę.
4. Rozmowa o treści opowiadania.

5. Rozdanie każdemu dziecku przez nauczycielkę i wybrane dziecko kart pracy poliniowanych poziomo z postaciami z opowiadania i miseczek z piętnastoma orzechami.
6. Przyporządkowywanie i przeliczanie przez dzieci orzeszków (w zakresie 5), które dostały od leszczyny: wiewiórki, myszka, Baba Saba i Hałabała:
 - wiewiórki: jedna wiewiórka – jeden orzeszek (4),
 - myszka: tyle orzechów, ile uderzeń w tamburyno (3),
 - Baba Saba: tyle, ile kółek naklejonych jest na kartoniku pokazanym przez nauczycielkę (3),
 - krasnal: dzieci słuchają, ile metalowych krążków wrzuca nauczycielka do blaszanego pojemnika (5).

Dzieci po każdorazowym przeliczeniu orzechów kładą je na kartce z prawej strony postaci i wspólnie z nauczycielką sprawdzają, czy zadanie wykonały prawidłowo. Jedno dziecko przelicza głośno, a inne sprawdzają, czy mają tak samo. Nauczycielka kolejno przyczepia do tablicy sylwetę postaci i podaną przez dzieci ilość orzechów.
7. Porównywanie uporządkowanych zbiorów liczbowych.
8. Sprzątnięcie miseczek z orzechami i kartek przy piosence *Posypały się listeczki* śpiewanej przez dzieci.
9. Zabawa ruchowa „Wiewiórki” przy akompaniamencie piosenki *Tańcząca wiewiórka* (muzyka i słowa: D. i K. Jagiełło).
10. Praca przy stolikach. Odwzorowywanie zbiorów za pomocą rysunków lub za pomocą naklejania orzechów z kolorowego papieru.
11. Sprawdzenie przez nauczycielki, czy praca została wykonana prawidłowo i doprowadzona do końca.
12. Podziękowanie dzieciom za udział w zajęciach i pożegnanie.

Bibliografia

- Krzemieniecka L., *Z przygód krasnala Hałabały*, Nasza Księgarnia, Warszawa 2006
- Tańcząca wiewiórka* (sł. i muz. D. i K. Jagiełło), [w:] *ABC. Zabawy muzyczne czterolatek*, WSiP
- Posypały się listeczki* (sł. L. Krzemieniecka, muz. C. Aniołkiewicz), [w:] *Przedszkole czterolatka*, Mac Edukacja

III. Scenariusz zajęć otwartych dla rodziców

Dziecko, uczestnicząc w zabawach i zajęciach w przedszkolu, zdobywa wiele umiejętności. Jedną z nich jest umiejętność zabawy i współpracy w grupie rówieśniczej i w zespole.

W poniższych zajęciach dzieci prezentują te umiejętności podczas wypowiedzi w dużej grupie (udzielając głosu kolegom, uznając ich prawo do wypowiedzi), w trakcie zabawy dramatycznej (przestrzegając zawartych umów), podczas pracy plastycznej (wspólnie planując wygląd zamku). Rodzice, obserwując swoje dzieci, mają możliwość zobaczyć, jak zachowuje się ich pociecha wobec innych dzieci, jak wykonuje polecenia nauczycielki, czy potrafi współpracować z kolegami, czy uznaje ich prawa

do zabawy i wypowiedzi. Zajęcia plastyczne dają możliwość obserwacji sprawności manualnej, umiejętności posługiwania się klejem, znajomości figur geometrycznych.

Wszystkie zaprezentowane umiejętności przygotowują dziecko do podjęcia nauki w szkole, a rodzic, uczestnicząc w zajęciach, ma możliwość dostrzec mocne i słabe strony własnego dziecka.

Scenariusz zajęć

Grupa dzieci 5-letnich.

Temat: „Zamek dla króla i królowej” – zajęcia plastyczne.

Cele ogólne:

- nabywanie umiejętności pracy w zespole,
- zespołowe tworzenie scenografii do zabawy w teatr,
- swobodne wypowiedzi na temat obrazków, dostrzeganie różnic i podobieństw w wyglądzie zamków na obrazkach,
- rozwijanie aktywności twórczej poprzez ekspresję słowną, ruchową, plastyczną,
- prezentowanie umiejętności dzieci rodzicom,
- integracja środowiska rodzinnego z przedszkolem.

Przewidywane osiągnięcia

Dziecko:

- porównuje wygląd różnych zamków,
- dostrzega różnice i podobieństwa,
- manipuluje figurami geometrycznymi,
- posługuje się nazwami: koło, kwadrat, prostokąt, trójkąt,
- tworzy z figur geometrycznych dekorację do przedszkolnego teatrzyku kukiełkowego – „Zamek dla króla i królowej”,
- tworzy pracę plastyczną w małym zespole (3–4 dzieci),
- wypowiada się na temat oglądanych obrazków,
- daje szansę wypowiedzi kolegom,
- przestrzega umów podczas zabawy dramowej i pracy plastycznej,
- rozwija inwencję twórczą.

Formy: zajęcia z całą grupą, praca w małych zespołach.

Metody: czynna, aktywizująca (drama), słowna, oglądowa.

Pomoce: teatrzyk, kukiełki króla i królowej wykonane wcześniej przez dzieci, nagrania, arkusze szarego papieru, figury geometryczne z kolorowego papieru, klej.

Przebieg zajęć

1. Powitanie dzieci i gości, zaproszenie dzieci do wspólnego zaśpiewania fragmentu piosenki „Był sobie król” (słowa: Janina Porazińska, muzyka: trad. Płyta: „Był sobie król” – Maryla Rodowicz, Polton 1984).
2. Przypomnienie ostatnich zajęć plastycznych i przedstawienie przez dzieci kilku wykonanych przez nie kukiełek króla i królowej.
3. Drama na podstawie wiersza „Obudziła się królewna smutna” (w załączeniu). Odtworzenie przez dzieci ruchem, gestem i mimiką treści wiersza.

4. Rozmowa o tym, jak powinien wyglądać teatrzyk, aby przedstawienie w nim podobało się widzom. Jaka dekoracja – scenografia byłaby najlepsza do przedstawienia, w którym występują król i królowa? Gdzie jeszcze można wystawić przedstawienie, co w sali można do niego wykorzystać?
 5. Wyjaśnienie, na czym polega praca w zespole, omówienie sposobu „budowy” zamków, nazwanie figur geometrycznych, zaproszenie dzieci do stolików.
 6. „Zamek dla króla i królowej” – praca zespołowa przy stolikach. Rodzice obserwują pracę dzieci, udzielają niewielkiej pomocy przy planowaniu i tworzeniu zamków.
 7. Sprawdzenie przez nauczycielki, czy praca została doprowadzona do końca, sprzątanie stolików.
 8. Wypowiedzi dzieci na temat swoich prac.
 9. Podziękowanie gościom i dzieciom za udział w zajęciach i pożegnanie.
- Po obiedzie dzieci wspólnie z nauczycielką udekorują zamkami teatrzyk i parawany, gdzie samodzielnie będą bawiły się w teatr.

Ewa Marlena Włoch
doradca metodyczny wychowania przedszkolnego

Załącznik

„Obudziła się królewna smutna” – Ewa Szelburg-Zarembina:

*Obudziła się królewna smutna,
obudziła się królewna
niewyspana
z samego rana.*

*Płakała... płakała...
i ubierać się w koronę nie chciała.*

*Poszła na wieżę, na wysoką,
w dal spogląda...*

*Stoją cicho dworzanie,
zważają, czego zażąda!*

*Zeszła z wieży na dziedziniec.
A bardzo blada.*

*Rozkazała stangretowi:
Niechaj konie zakłada
do złocistej karety.
O rety!*

Dzieci pokazują przebudzenie
(przeciągają się). Robią smutne miny.

Pokazują palcami płynące z oczu łzy.
Kręcą głowę przecząco.

Maszerują w miejscu, pokazując
jednocześnie dłońmi wchodzenie po
schodach.

Stoją ze spuszczonej głowami.

Maszerują w miejscu, pokazując
jednocześnie dłońmi schodzenie ze
schodów.

Wskazują zdecydowanie, „rozkazująco”
wyprostowaną ręką do środka kręgu.

*I usiadła sama jedna w karecie.
I obwozić się kazała po świecie.
Jadą, jadą
dzień cały,
rok,
dwieście,
aż przywieźli ją, gdzie trzeba,
nareszcie.
Wyszedł rycerz naprzeciw
królownie:
— Do mnie jedziesz? Najmilsza!
— A pewnie!*

Stangret konie wyprzęga z karety,

*rycerz wierność przysięga
królownie.
O rety!*

Za dziewczynką grającą królową
ustawiają się pozostałe dzieci (dworzanie)
w tzw. pociąg. Orszak maszeruje.

Dzieci tworzą krąg. Do środka kręgu
wchodzi królowa.

Do królowy podchodzi chłopiec grający
rycerza, kłania się królowie i całuje „na
niby” jej dłoń.

Królowa wykonuje „dyg” (delikatny
ukłon).

Wskazują zdecydowanie, „rozkazująco”
wyprostowaną ręką do środka kręgu.

Rycerz klęka na kolano, dłoń kładzie na
sercu i skłania głowę.

Dzieci z dłońmi na policzkach kiwają
głowami i rytmicznie powtarzają: *O rety,
będzie ślub, o rety, będzie ślub.*

Następnie rycerz z królową stają
w pierwszej parze, a za nimi pozostałe
dzieci (goście weselni) i wykonują krótki
taniec zakończony pięknym ukłonem.

Ewa Marlena Włoch, Ingrid Spigarska, Małgorzata Woźniak-Wróblewska

***Dbajmy o nasze środowisko* — program tygodnia ekologicznego w przedszkolu**

Od wielu lat w przedszkolach i szkołach całej Polski prowadzona jest akcja „Sprzątanie Świata”. Najczęściej ogranicza się ona do posprzątania przez przedszkolaki i uczniów najbliższego otoczenia — szkolnego boiska, placu zabaw, osiedlowych uliczek. Nauczyciele prowadzą z wychowankami rozmowy i pogadanki na temat ochrony środowiska przyrodniczego. I niestety najczęściej na tym kończy się „Sprzątanie Świata”... Podwórka i ulice znowu pokrywają się śmieciami, trawniki straszą brudem, a większość ludzi przechodzi obok obojętnie.

Aby nasze środowisko — bliższe i dalsze — zachęcało do spacerów, cieszyło oczyma nieskażoną przyrodą, trzeba wychowywać w szacunku do przyrody nie tylko dzieci, ale i ich rodziców, powtarzać akcję sprzątania świata jak najczęściej i edukować dzieci w szacunku do przyrody przez cały rok.

Takie właśnie rozwiązanie proponują nauczycielki z Przedszkola nr 50 w Gdyni Dąbrowie. Dwa razy w roku — jesienią i na wiosnę — wychowankowie przedszkola biorą udział w akcji „Sprzątanie Świata”, która nie ogranicza się tylko do wyzbierania śmieci wokół przedszkola, ale łączy się z wieloma przedsięwzięciami związanymi z propagowaniem zachowań proekologicznych.

Do akcji czynnie włączają się nauczycielki, rodzice i grupy przedszkolaków. Organizowane są przedstawienia w wykonaniu aktorów lub nauczycielek, starszaki prezentują swoją wiedzę i umiejętności w przedstawieniach słowno-muzycznych, rodzice wraz z dziećmi biorą udział w konkursach pod hasłami propagującymi ochronę przyrody, wytwory plastyczne zdobią sale i korytarze przedszkola.

Poniżej przykład jednej z akcji, które odbyły się w naszym przedszkolu. My, pierwsze nauczycielki dzieci, mamy nadzieję, że postępując w ten sposób, zaszcepimy w naszych wychowankach szacunek i miłość do otaczającej przyrody, nauczymy je dbać o otaczające rośliny i zwierzęta.

Program tygodnia ekologicznego pod hasłem *Dbajmy o nasze środowisko* w Przedszkolu nr 50 w Gdyni

Zadania programowe zawarte są w następujących punktach *Podstawy programowej wychowania przedszkolnego dla przedszkoli, innych form edukacji przedszkolnej i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych* (Dz. U. z dnia 15 stycznia 2009 r. Nr 4, poz. 17):

2. (...) Wdrażanie dzieci do utrzymywania ładu i porządku.
3. Wspomaganie rozwoju mowy dzieci.

4. Wspieranie dzieci w rozwijaniu czynności intelektualnych, które stosują w poznawaniu i rozumieniu siebie i swojego otoczenia.
6. Wdrażanie dzieci do dbałości o bezpieczeństwo swoje i innych.
7. Wychowanie przez sztukę – dziecko widzem i aktorem.
8. Wychowanie przez sztukę – muzyka i śpiew (...).
9. Wychowanie przez sztukę – różne formy plastyczne.
12. Wychowanie dla poszanowania roślin i zwierząt.

Cele ogólne przedsięwzięcia:

- Uświadomienie sobie, jakie niebezpieczeństwa grożą środowisku naturalnemu ze strony człowieka (pożary lasów, zatrucie wody i powietrza, zaśmiecanie).
- Rozumienie konieczności przestrzegania zasad nieniszczenia przyrody oraz właściwego zachowania się w rezerwatach przyrody.
- Czynne uczestnictwo w porządkowaniu najbliższej okolicy. Wdrażanie do segregowania śmieci.
- Udział w obchodach „Święta Ziemi”.
- Integracja środowiska przedszkolnego i rodzinnego.

Przebieg tygodnia ekologicznego:

- Rodzinny konkurs ekologiczny dla chętnych dzieci i rodziców na plakat pt. „Chrońmy nasze środowisko”. Czas trwania konkursu – 2 tygodnie. Powstałe plakaty będą wywieszone w holu i na korytarzach przedszkola tydzień przed i podczas trwania tygodnia ekologicznego. Wszystkim, którzy wezmą udział w konkursie, zostaną wręczone dyplomy.
- Przypomnienie rodzicom, poprzez ponowne ogłoszenie, o trwającej cały czas akcji zbierania zużytych baterii.
- Przedstawienie kukiełkowe w wykonaniu nauczycielek przedszkola pt. „O co zwierzęta proszą dzieci?” w oparciu o utwory Franciszka Kobryńczuka.
- Inscenizacja słowno-muzyczna w wykonaniu dzieci z grupy IV (5-latki) pt. „Spotkanie na polanie”.
- Wykonanie przez poszczególne grupy postaci Ekoludka z różnych bezpiecznych odpadów. Postacie będą stanowiły dekorację przedszkola.
- „Sprzątanie Świata”, czyli porządkowanie najbliższej okolicy przedszkola, przez poszczególne grupy (młodsze sprzątają tereny swoich placów zabaw, starsze tereny wokół placówki).
- Podsumowanie przebiegu tygodnia ekologicznego wraz z wręczeniem dyplomów za udział w rodzinnym konkursie plastycznym.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ „O CO ZWIERZĘTA PROSZĄ DZIECI?” – PRZEDSTAWIENIE KUKIEŁKOWE W WYKONANIU NAUCZYCIELEK PRZEDSZKOLA

Widzowie: wszystkie dzieci uczęszczające do przedszkola.

Temat: „O co zwierzęta proszą dzieci?” – przedstawienie kukiełkowe w wykonaniu nauczycielek przedszkola.

Cele ogólne:

- rozumienie konieczności przestrzegania zasad nieniszczenia przyrody oraz właściwego zachowania się w rezerwatach przyrody,
- poznawanie różnorodnych utworów zawierających elementy fantazji,
- doskonalenie mowy związanej w czasie wypowiedzania się na tematy związane z treściami literatury dziecięcej.

Przewidywane osiągnięcia

Dziecko:

- koncentruje uwagę na treści utworu,
- dowiaduje się, jak należy zachowywać się w lesie, jak dbać o las,
- wyraża swoją opinię w rozmowie z nauczycielem,
- utrwała wiadomości pozyskane w czasie przedstawienia, oglądając karty ukazujące w sposób graficzny „prośby zwierząt”,
- koloruje wybrane karty graficzne.

Forma: zajęcia z całą grupą.

Metody: słowna, oglądowa.

Pomoce

- tekst przedstawienia – swobodna adaptacja tekstów Franciszka Kobryńczuka „Powitanie wiosny” (z: Wychowanie w Przedszkolu 2005, nr 3) i „Las” (z: Gazeta.pl) w opracowaniu Ingrid Spigarskiej;
- listy i karty z obrazkami, kukiełki „papierzaki” wykonane z szarego papieru (pomysł zaczerpnięty z pisemka dla dzieci „Domowe Przedszkole”) oraz scenografia zaprojektowane i wykonane przez Marlenę Włoch;
- płyty CD „ABC – zabawy muzyczne pięciolatków (i sześciolatków)”, WSiP; „Śpiwające brzdące”, Wydawnictwo GRAFIKOM.

Kukiełki (animatorki – nauczycielki Przedszkola nr 50):

Koziołek i duszek
Wiewiórka i dzięcioł
Lis i borsuk
Sarenka i sroka.

„O co zwierzęta proszą dzieci?” – scenariusz przedstawienia

„Słoneczko woła cię” – piosenka rozpoczynająca przedstawienie.

W trakcie piosenki wschodzi słońce. Na scenę wchodzi dwie sarny.

Sarenka	My jesteśmy sarny płuche, szare trochę, płowe trochę. Brat mój zwię się Ostrorózek! Moje imię – Szybkonózka. Zna nas każdy leśny duszek, i staruszka – leśna wróżka. Ale co to, ktoś tam puka,
---------	--

(słuchać pukanie, dzięcioł stuka dziobem w pień drzewa)
 jakby budził dzień nad ranem?

Koziołek Może w lesie ktoś drzwi szuka
 i chce przyjść tu, na polanę?

Sarenka Hej, braciszku, Ostroróżku,
 nie ma w lesie drzwi i okien!
 Można wejść tu każdą dróżką
 i drzew cieszyć się urokiem.

Koziołek Hej, siostrzyczko, Szybkonóżko,
 dzień w różowej wstał sukience!
 Jeszcze tylko pod poduszką
 drzemią w cieple sny dziecięce.
 Może ten, kto puka w borze,
 chce obudzić te sny?

Sarenka Może!

Dzięcioł To ja, dzięcioł – leśny medyk –
(dzięcioł stuka dziobem w pień drzewa)
 na tej sośnie pukam w korę.
 Kiedy chore drzewo, wtedy
 do leczenia ja się biorę.
 Ale tu są drzewa zdrowe:
 jodła, brzoza, buk i modrzew,
 dąb, sosna. Jednym słowem,
 wszystkie czują się dziś dobrze.

Koziołek No to tańczmy hopsasasa
 i śpiewajmy! Niech po lasach
 płynie nasza pieśń radosna,
 że już przyszła do nas Wiosna!

Dzięcioł Proszę drzewa i zwierzęta *(ruch dzięcioła)*
 z lasów, pól, łąk, z wiosek, z miasta
 na polanę! Mamy święto!
 Jest już Wiosna no i basta!

„Wiosna w błękitnej sukience” – piosenka.

W czasie trwania piosenki na polanę przychodzą sroka, wiewiórka, lis i duch. Wraz z końcem piosenki zwierzęta schodzą ze sceny, powraca na nią tylko sroka.

Borsuk To ja, borsuk, jak widzicie, *(ruch borsuka)*
 prawny nory tej właściciel.
 Tutaj zimą smacznie drzemię,
 gdy śnieg kryje całą ziemię.
 Kto mi nad sypialnią tupie?

Czyje to są żarty głupie?
Kto mi sen zimowy przerwał?
Pewnie lis mi gra na nerwach.
Zimą też mi zrobił kawał,
gdy urządził tu karnawał.

(Na scenę wchodzi duch.)

Duch

To ja – stary leśny duszek,
mam na imię Animuszek!
Chcę pozdrowić cię, borsuku.
Tyle było stuku, huku!
Lecz lis nie był ich autorem.
Kto śpi jeszcze w taką porę?
Zima dawno na północy!
Zdejmij już ten z liści kocyk!
Wiosna życie wraca borom,
łąkom, polom, sedom i ogrodom.
Każe siedmiu swym kolorom
barwić wszystko, by nadzieją
świat na nowo się rozjaśnił,
tak jak w bajce albo w baśni.

Sroka

Jestem sroka bystrooka,
widzę cały las z wysoka.
Lis nie zbudził cię, borsuku.
Sarny, dzięcioł i kukułka
narobiły tyle huku.

(Na scenę wchodzi wiewiórka.)

Wiewiórka

Ty borsuczy śpiący panie,
proszę, bądź od lisa z dala!
Wszystko, co się złego stanie,
zaraz się na niego zwala.

Borsuk

Każdy w lesie krasnoludek wie,
że lisa trzymasz stronę,
bo masz, jak on, futro rude,
już od nosa po ogonek.

Sroka

Ja wiewiórcę przyznam rację bez niczego
i w tej sprawie mam też zdanie.
Przecież z lisem na kolację
jesz, borsuku, jedno danie.
Nawet śpisz z nim w jednej chacie.
Lis – najlepszy twój przyjaciel!

Borsuk

A nieładnie, a nieładnie,
sroko, lisa adwokacie!

- Ty, jak on, też kradniesz, kradniesz,
i złą sławę przez to macie.
- Duch A ja — dobry, leśny duszek —
jakoś was pogodzić muszę.
Niepotrzebne są te swary.
Posłuchajcie! Ten las stary
to nasz wspólny dom rodzinny.
zawsze piękny i gościnny.
Mamy w lesie wielkie święto!
Wiosna chodzi ścieżką pełną.
Ludziom, drzewom i zwierzętom
dzisiaj kłócić się nie wolno!
- Borsuk Oj, przepraszam, oj, przepraszam!
Moja wina, prawda wasza.
Trzeba wiośnie podziękować.
Wszyscy tutaj wiemy, za co.
Jak, dziękować — radzi sowa.
(Na scenę wracają wszystkie zwierzęta.)
- Wszystkie zwierzęta Wiemy, wiemy, tylko pracą!
- Koziołek Napiszemy listów tysiąc
i włożymy w torbę lisią.
Lis jest naszym listonoszem.
(Ze sceny schodzi sroka.)
- Lis Ścieżki wszystkie znam, więc proszę
pisać listy, żeby dzieci i dorośli...
- Kiedy zwierzęta wymieniają swoje propozycje, pojawiają się karty z symbolami.*
- Sarenka Żeby śmieci
nie nosili w las nasz piękny.
- Koziołek By nie byli jak złodzieje
i nie kradli świerków, jodeł,
by gałęzi nie łamali,
niszcząc przez to lasy młode.
- Wiewiórka Żeby ognisk nie palili,
a szczególnie w czasie suszy,
kiedy można w każdej chwili
ogień w suchym mchu zaproszyć.
- Sarenka By nie było też hałasów,
w świętej ciszy naszych lasów.
- Wiewiórka Ludzi proszę, by w mrowisko
nie wrzucali kijów, śmieci.

Lis Wszystkie wasze listy biorę,
 polecane oraz zwykłe
 i do przedszkola w Gdyni Dąbrowie pomknę
 moim starym motocyklem.
 Tam w każdej grupie jutro list zostawię,
 by go dzieci przeczytały,
 by się wszystkie dowiedziały,
 jak dbać o nasz dom – las cały.

„Leśna muzyka” – wersja instrumentalna,
 podkład do wiersza „Las” F. Kobryńczuka.

Koziołek Gdyby lasu nie było, gdyby las wyrąbano,
 kto by szumiał piosenki na „dzień dobry”, „dobranoc”?

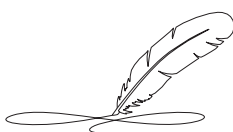
Lis Wiecie, co by się stało, gdyby lasy wycięto?
 Zabrano by mieszkania wszystkim leśnym zwierzętom.

Wiewiórka I zginęłyby wtedy, żyłyby tylko w baśni.
 Smutne byłoby życie bez zwierzęcej przyjaźni.

Sarenka Posadź ptakom przed domem świerk, dąb albo sosenkę,
 a na pewno piosenką podziękują ci pięknie.

Odgłosy lasu kończą przedstawienie, zwierzęta schodzą ze sceny.

*Ewa Marlena Włoch – doradca metodyczny wychowania przedszkolnego
 Ingrid Spigarska, Małgorzata Woźniak-Wróblewska – Przedszkole nr 50 w Gdyni*

Magdalena Janca, Anita Kwiatkowska,
Dorota Langowska, Jolanta Płaczek

Jak odżywiać się zdrowo? – projekt edukacyjny w przedszkolu

*Nie po to człowiek żyje, aby jeść,
ale je po to, aby żyć...*

Sokrates

Wstęp

Żyjemy w czasach, w których fast foody i słodczyce coraz częściej stanowią główny element naszej codziennej diety. Przez natłok pracy, pośpiech i obowiązki nie zwracamy uwagi na zdrowe odżywianie. Często przez złe nawyki żywieniowe rodziców cierpią również ich dzieci, które żywią się tak zwanym szybkim jedzeniem, gazowanymi napojami oraz niezdrowymi przekąskami.

Celem naszego projektu jest zmiana nawyków żywieniowych w grupie dzieci najmłodszych. Od rodziców oraz opiekunów przedszkolaków oczekujemy współpracy, ponieważ tylko dzięki połączeniu sił możemy sprawić, by dzieci urosły zdrowe i długo cieszyły się życiem.

Zajęcia przeprowadzane przedstawioną metodą nauczą przedszkolaków prawidłowych nawyków żywieniowych oraz rozwiną u nich percepcję wzrokową i smakową. Dzieci po zakończeniu programu będą wykorzystywać otrzymane informacje i sposób zachowania w codziennym życiu.

1. Temat projektu:

Jak odżywiać się zdrowo? Piramida żywienia przedszkolaka.

2. Cele projektu

Cel ogólny:

- zapoznanie wychowanków z zasadami prawidłowego żywienia.

Cele szczegółowe

Dziecko potrafi:

- wymienić kilka zasad zdrowego odżywiania się,
- zakwalifikować produkty żywieniowe do właściwych grup,
- zastosować zasady zdrowego odżywiania się w praktyce,
- dokonać uogólnień, wyciągać wnioski dotyczące produktów żywnościowych,
- przestrzegać umów i reguł przewidzianych w poszczególnych zadaniach.

3. Zawarcie kontraktu

Osoby realizujące projekt: dzieci 3-, 4- i 5-letnie z Przedszkola nr 13 i ich rodzice oraz nauczyciele Przedszkola nr 13: Jolanta Płaczek, Anita Kwiatkowska, Dorota Langowska, Magdalena Janca.

Czas realizacji projektu: 12 XII – 16 XII 2011 r.

4. Plan projektu i harmonogram działań:

Lp.	ZADANIE	TERMIN REALIZACJI	OSOBA ODPOWIEDZIALNA
1.	Zbudowanie z rozsypanki (obrazki przedstawiające różne produkty żywnościowe) piramidy zdrowego żywienia (załącznik nr 1).	12 XII 2011	Grupa III, VI Anita Kwiatkowska Dorota Langowska Magdalena Janca
2.	„Najlepszy jadłospis zgodny z piramidą żywienia” – zaproponowanie przez dzieci i ich rodziców zestawu trzech posiłków.	14 XII 2011	Grupa I, III, VI Dzieci i ich rodzice
3.	„Czarodziejski talerz” – zabawy polisenso-ryczne; zagadki dotykowe, smakowe, węcho-we.	14 XII 2011	Grupa I, III, VI Jolanta Płaczek Anita Kwiatkowska Dorota Langowska Magdalena Janca
4.	Rozwiązanie krzyżówki „Skojarzenia” – ha-sło: ZDROWIE , karta pracy (załącznik nr 2).	16 XII 2011	Grupa III, Anita Kwiatkowska
5.	„Na straganie”, inscenizacja wiersza J. Brzechwy za pomocą sylwet wykonanych z warzyw dla dzieci z przedszkola.	15 XII 2011	Grupa VI Dorota Langowska Magdalena Janca
6.	„Pyszna surówka” – zachęcanie do spoży-wania zdrowej żywności, wykonanie surów-ki (degustacja surówki wykonanej z jabł-ka i marchewki, zaproszenie dzieci z przed-szkola).	13 XII 2011	Grupa III Anita Kwiatkowska
7.	Zagadki o owocach i warzywach (załącznik nr 3).	13 XII 2011	Grupa I, III, VI Jolanta Płaczek Dorota Langowska Anita Kwiatkowska
8.	„Kolorowe kanapki” – samodzielne przygo-towywanie kanapek na śniadanie.	15 XII 2011	Grupa I, III, VI Jolanta Płaczek Magdalena Janca Anita Kwiatkowska
9.	„Sok owocowy” – przygotowanie soków o różnych smakach z różnych warzyw i owo-ców, zaproszenie dzieci z przedszkola na de-gustację.	13 XII 2011	Grupa I Jolanta Płaczek
10.	„Ruch to zdrowie” – poszukiwanie witamin, zawody sportowe, wyszukiwanie kostek z li-terami odpowiadającymi oznaczeniom wita-min (A, B, C, D, E, K).	15 XII 2011	Grupa I, III, VI Jolanta Płaczek Dorota Langowska Anita Kwiatkowska

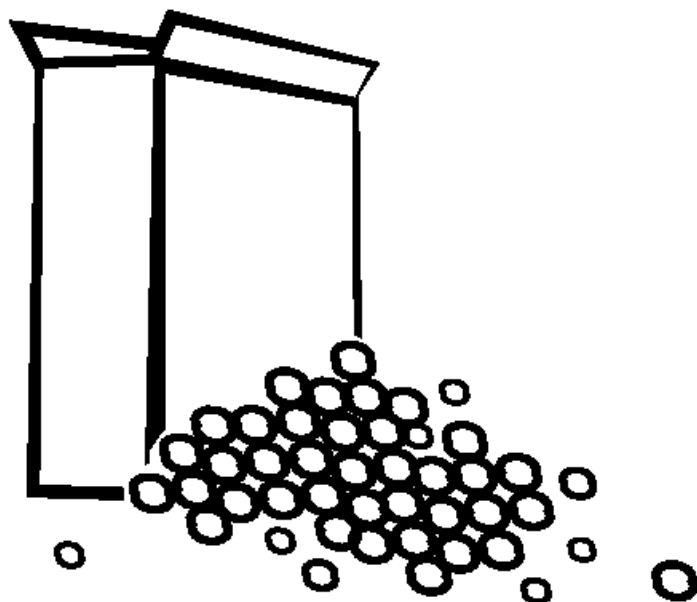
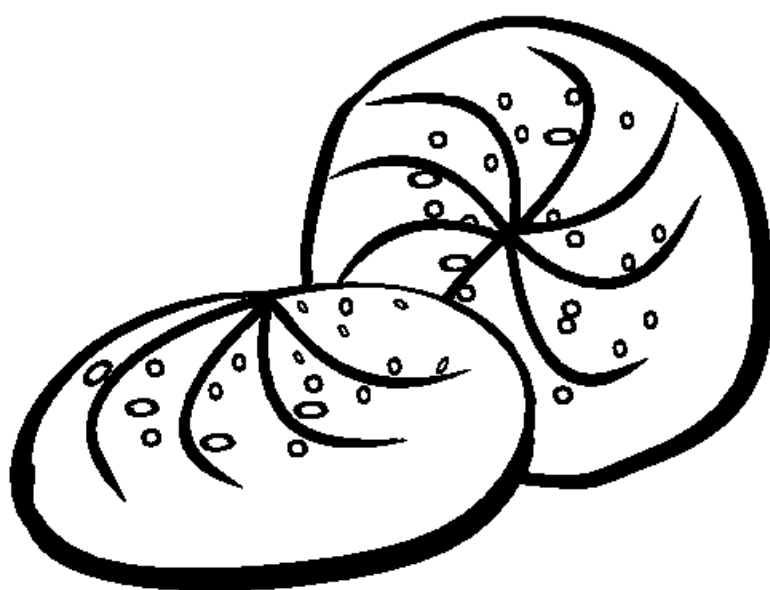
11.	Piosenka tematyczna „Witaminowa piosenka”, „Owocowy rap” – zapoznanie z tekstem, nauka piosenki, ilustrowanie treści utworu ruchem (załącznik nr 4).	12 XII 2011	Grupa I, III, VI Jolanta Płaczek Anita Kwiatkowska Magdalena Janca Dorota Langowska
12.	Przygotowanie plakatów promujących zdrowe odżywianie. Prace zawierają rymowanki, wierszyki o zdrowym odżywianiu. Konkurs.	15 XII 2011	Grupa I, III, VI Dzieci i ich rodzice
13.	„Czy podobały ci się zajęcia?” – ewaluacja, karta pracy.	16 XII 2011	Grupa I, III, VI Jolanta Płaczek Anita Kwiatkowska Magdalena Janca

5. Prezentacja projektu i ocena: 16 XII 2011

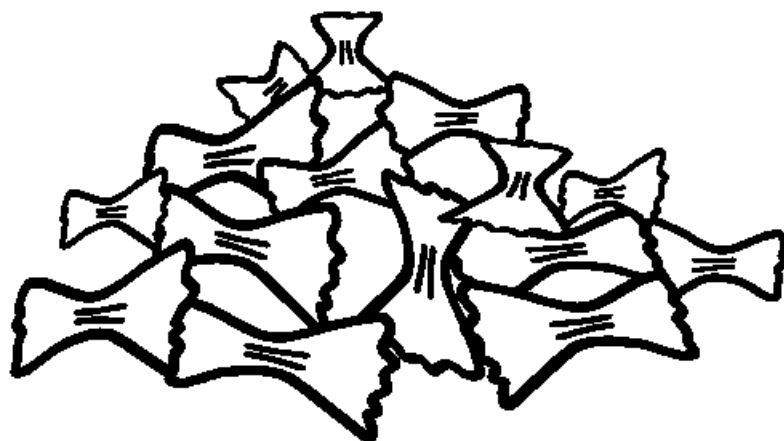
Jak odżywiać się zdrowo? – przedszkolny turniej wiedzy:

- zagadki słowne i polisensoryczne, zadania sprawnościowe dla wszystkich grup przedszkolnych, ocena wykonanych zadań;
- prezentacja piosenki o tematyce zdrowotnej przez poszczególne grupy, ocena oklaskami;
- prezentacja plakatów promujących zdrowe odżywianie, ocena wykonanych prac i nagrodzenie dzieci i rodziców biorących udział w konkursie drobnymi upominkami;
- wręczenie medali „Dbam o zdrowie, zdrowo się odżywiam”;
- „Bal w królestwie warzyw i owoców” – zabawy, tańce i korowody przy muzyce, przygotowanie strojów przez rodziców, wybór króla i królowej balu, pamiątkowe zdjęcia.

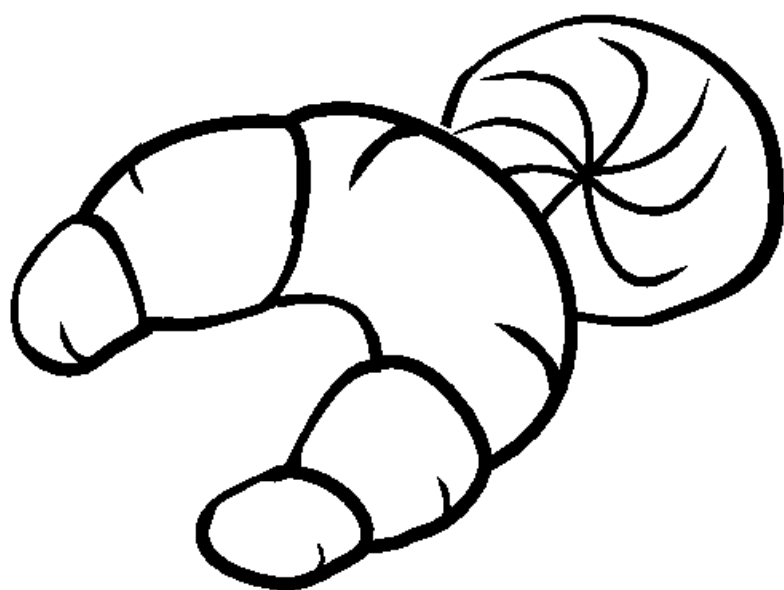
*Magdalena Janca, Anita Kwiatkowska, Dorota Langowska, Jolanta Płaczek
Przedszkole nr 13 w Gdyni*

Załącznik nr 1**Kasza gryczana****Bułka z ziarnami**

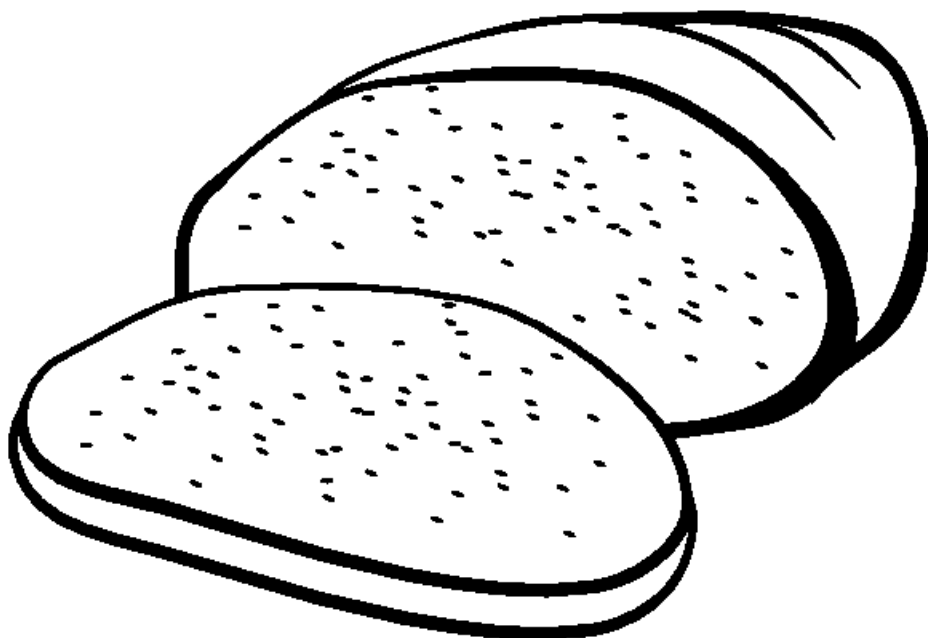
Makaron

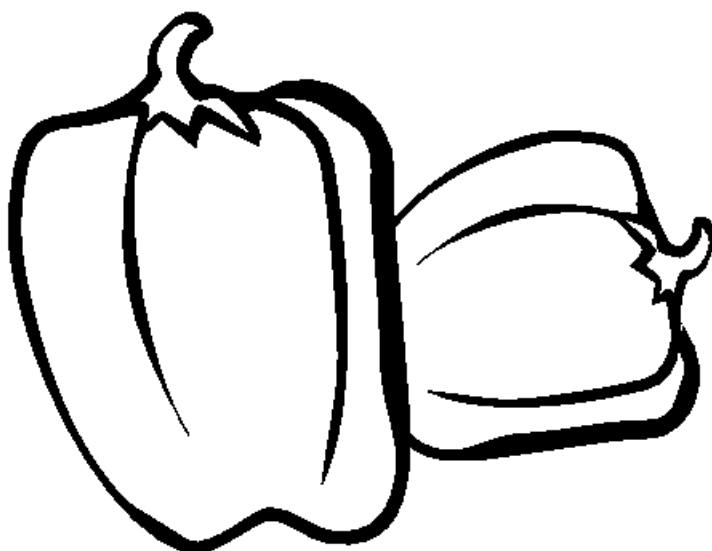
Pszenne pieczywo

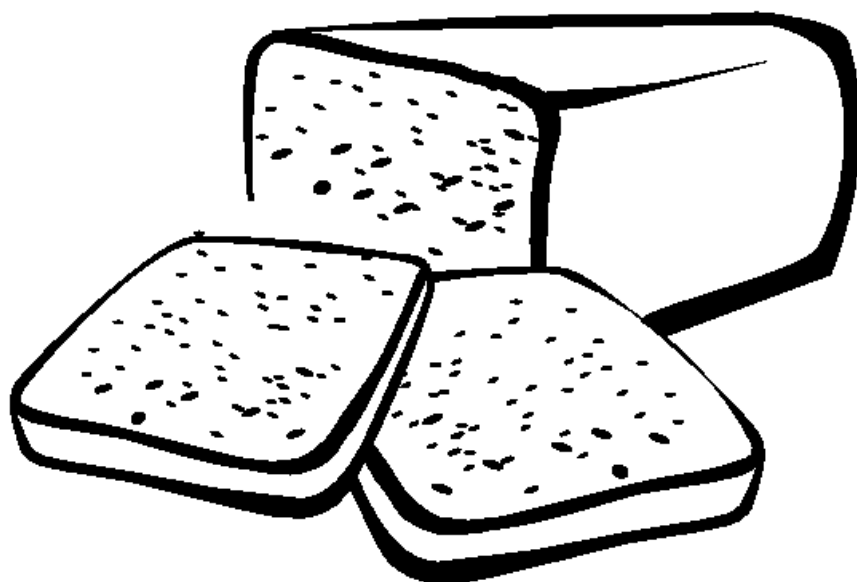
Mieszane pieczywo

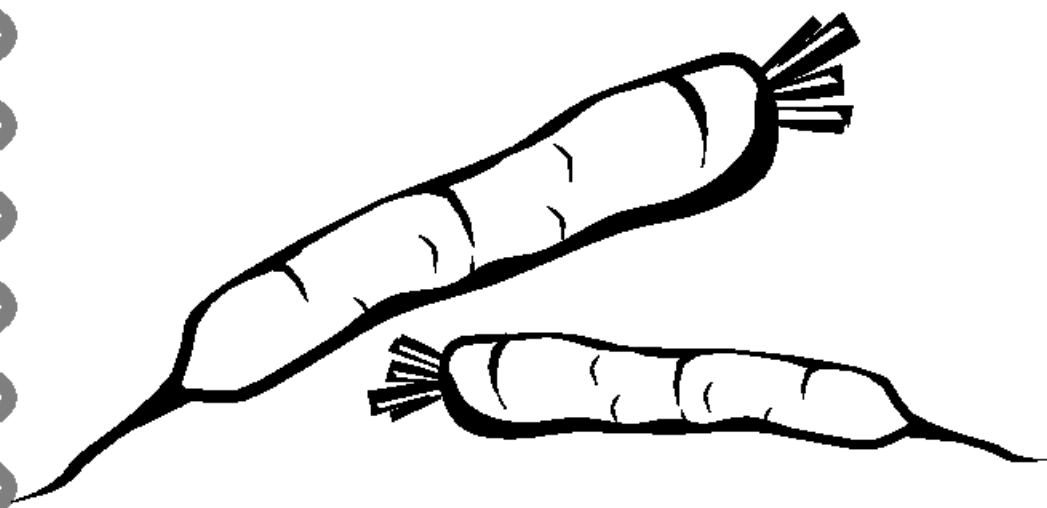
Warzywa

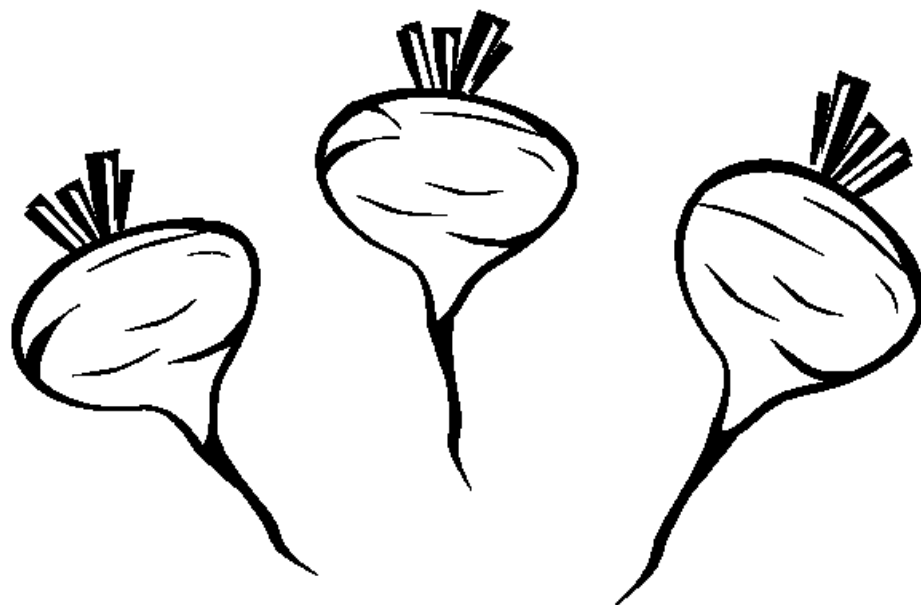
Pieczywo graham

Warzywa

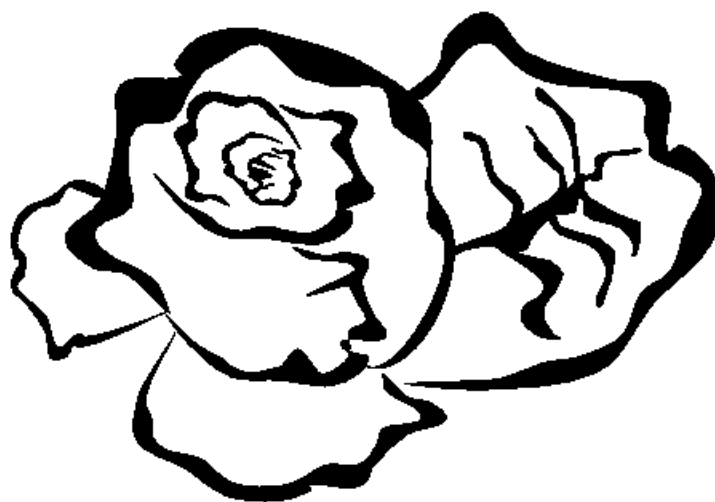
Warzywa

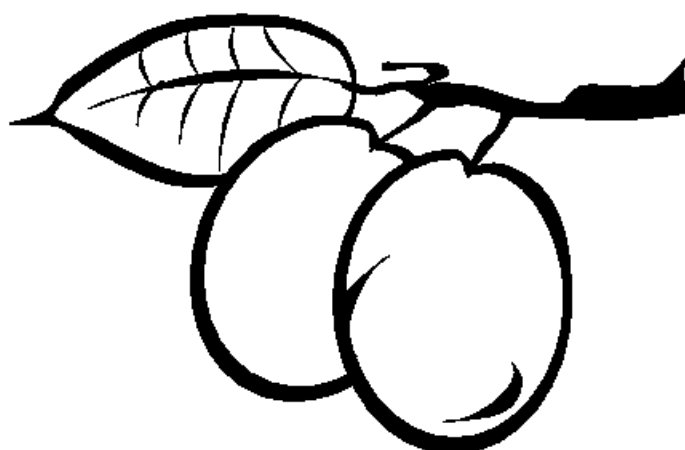
Ziemniaki

Warzywa

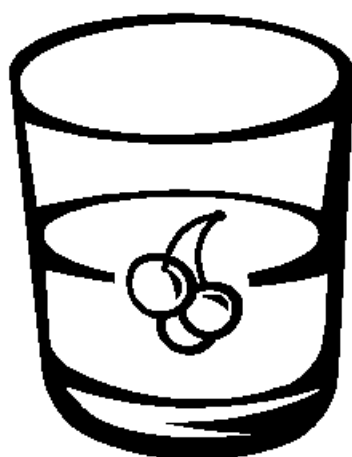
Owoce

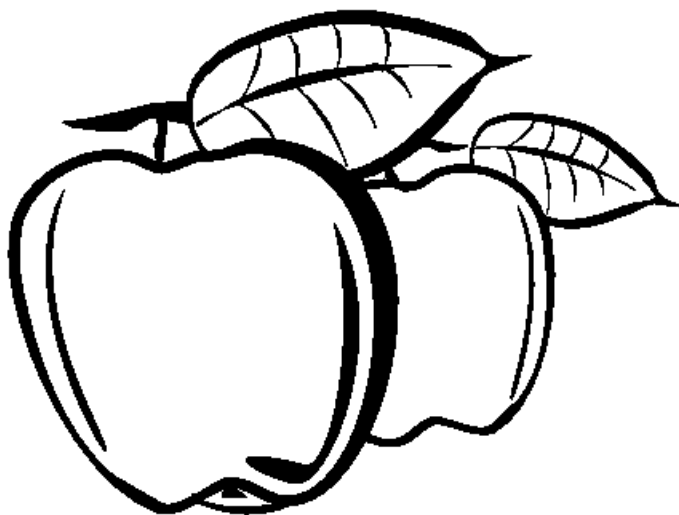
Owoce

Sok naturalny

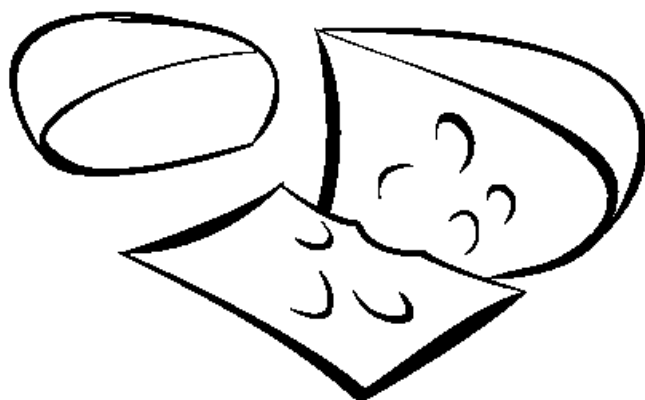
Owoce

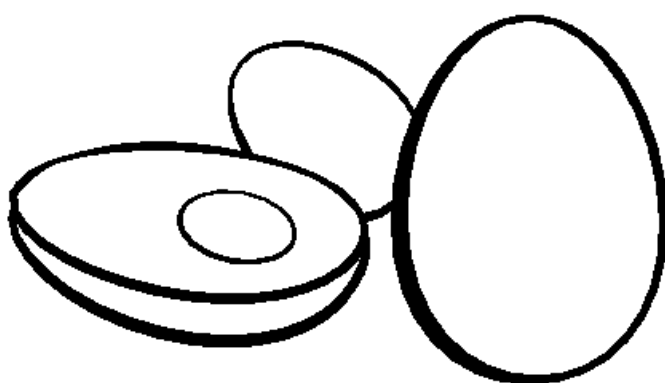
Mleko

Ser

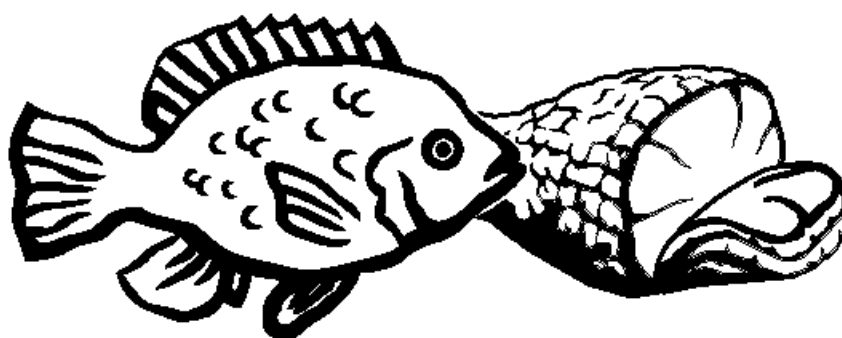
Jajka

Jogurt

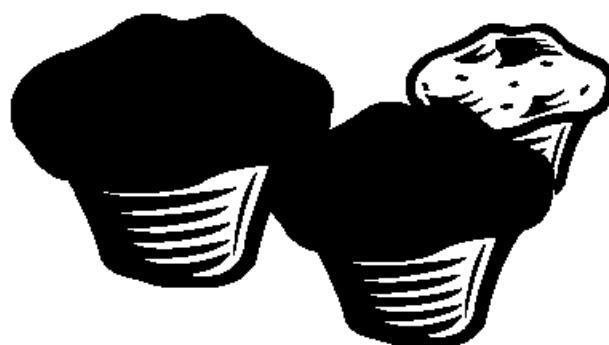
Mięso i ryby

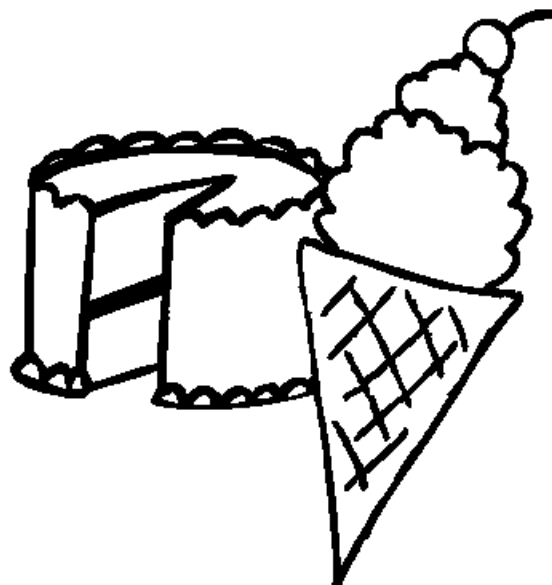
Nasiona, orzechy i tłuszcze

Ciastka

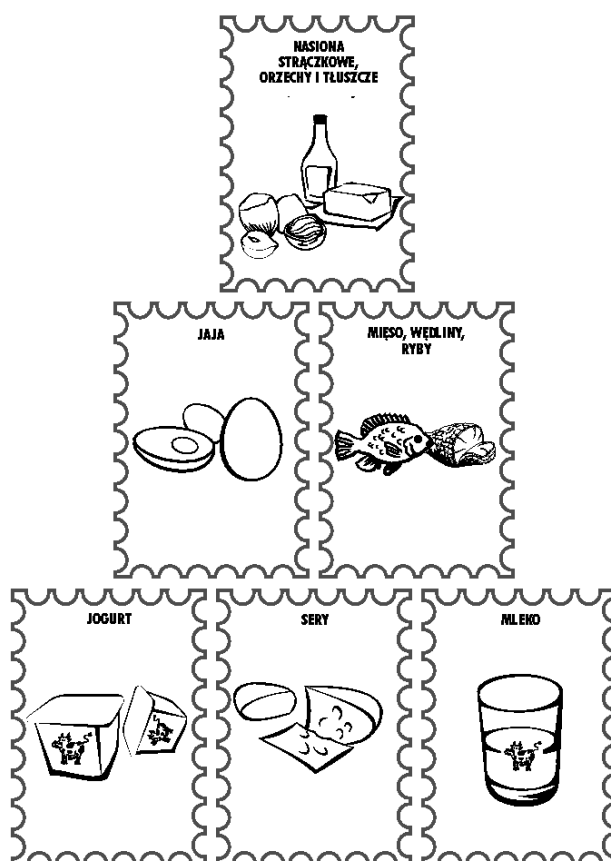
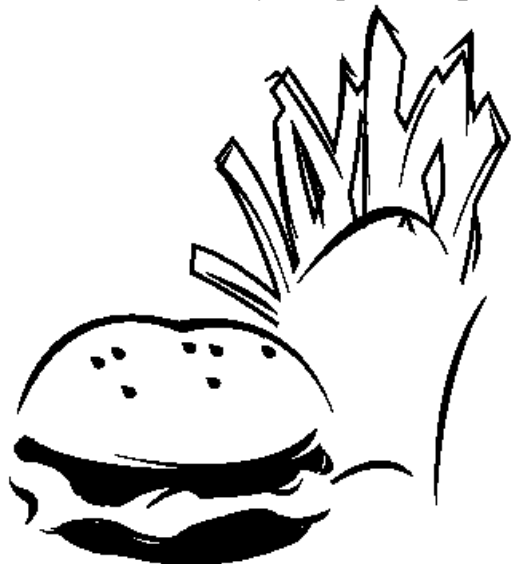
Cukier i słodczyce

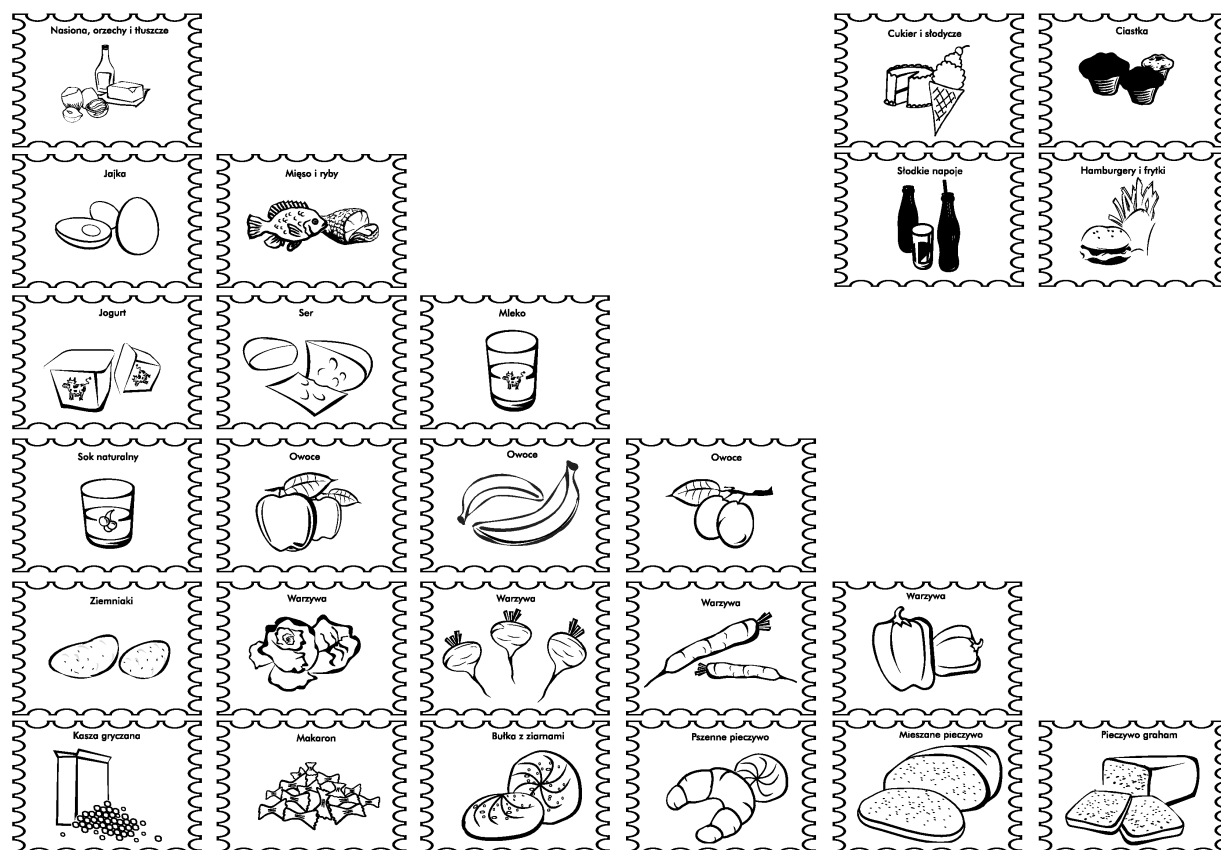
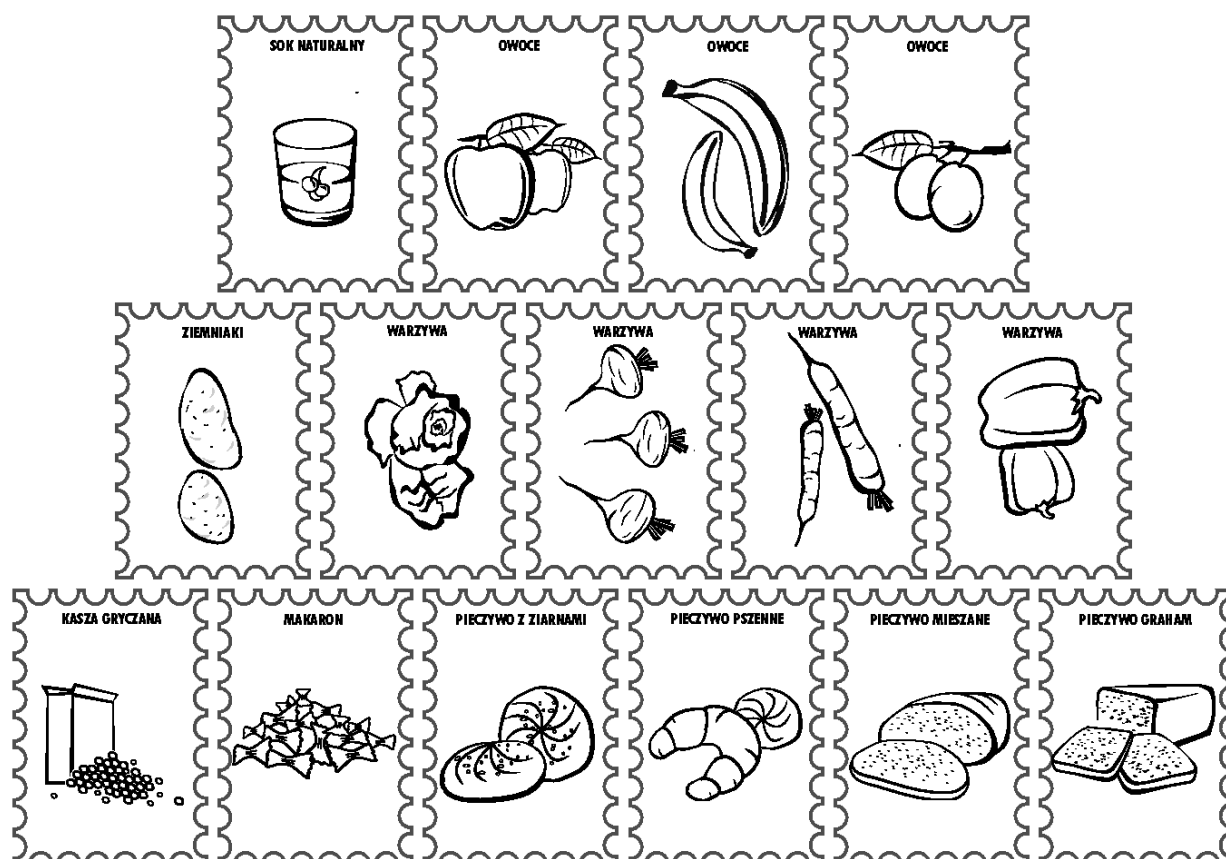

Słodkie napoje

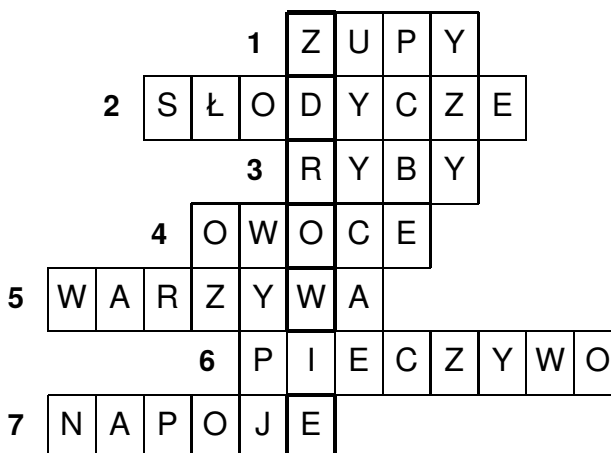
Hamburgery i frytki

Załącznik nr 2

1. pomidorowa, ogórkowa, rosół
2. cukierki, ciastka, lody
3. karp, śledź, dorsz
4. jabłko, gruszka, śliwka
5. marchewka, seler, pietruszka
6. chleb, bułki, rogale
7. sok, kompot, herbata

Załącznik nr 3**Zagadki o owocach i warzywach**

Skórka fioletowa,
a miąższ pod nią złoty,
smakuje wybornie,
wszyscy wiedzą o tym.
(śliwka)

Każdy z was odgadnie
łatwo tę zagadkę,
ma bielutki korzeń
i zieloną natkę.
(pietruszka)

Dobra gotowana i dobra surowa,
choć nie pomarańcza,
jest pomarańczowa.
Kiedy za zielony
pochwycisz warkoczyk
i pociągniesz mocno,
wnet z ziemi wyskoczy.
(marchewka)

Jakie warzywo,
choć niewielkie,
wyciśnie z oczu
słoną kropelkę?
(cebula)

Skórka jak aksamit,
mięsz soczysty wielce.
Gdy ugryziesz trochę,
zaraz zechcesz więcej.

(brzoskwinia)

Smaczny jest surowy, przysypany solą,
lecz niektórzy zakwaszony wolą.

(ogórek)

Załącznik nr 4

WITAMINOWA PIOSENKA

1. Rośnie pomidor na krzaczku,
obok cebuli, buraczków.
Z każdym dniem bardziej czerwony,
śpiewa zadowolony.

Ref. Czy ktoś wie, czy ktoś wie,
co w warzywach kryje się? /bis

2. Rośnie ogórek przy ziemi
obok ziemniaków, marchewki.
Z każdym dniem bardziej zielony,
śpiewa zadowolony.

Ref. Czy ktoś wie...
Wszystkie warzywa są zdrowe,
witaminy mają w sobie!

OWOCOWY RAP

Gruszka, malina, śliwka, brzoskwinia,
tak ta piosenka się zaczyna.
Morela, kiwi i jabłka dwa,
zaśpiewaj z nami jesienny rap.

Owocowy rap,
smaczny i zdrowy.
Owocowy rap,
śpiewam i gram.

Krystyna Skalska, Maria Węsławska,
Magdalena Gwiazda, Marcin Gwiazda

Dress code

*Źle ubrany pracownik to znak, że firma, której
jest przedstawicielem, nie jest profesjonalna
i nie warto z nią współpracować*

dr Jacek Wasilewski, socjolog

W różnych miejscach kultu religijnego na całym świecie widnieją tabliczki z przekreślonymi rysunkami sandałów, krótkich spodenek, koszulek bez rękawów przypominające turystom o szacunku dla świętego miejsca, miejsca kultu religijnego.

W niektórych zakładach pracy też pojawiają się podobne tabliczki. Pojawiają się również w szkołach i na uczelniach na całym świecie, budząc czasem protesty osób niezadowolonych, dla których garnitury wkładali tylko pracownicy wyższych szczebli, a koszule flanelowe robotnicy. Niechęć do garniturów widoczna była u wielu polskich polityków przez kilka lat. Zmiany następowały powoli, a widocznych przeobrażeń dokonali profesjonalni doradcy od spraw wizerunku.

W każdej branży obowiązuje inny *dress code*, czyli zasady ubioru w pracy. Zjawisko to w Polsce funkcjonuje zaledwie od kilku, w niektórych branżach może od kilkunastu, lat.

Jaki strój nosimy, zależy od wymogów pracodawcy i stanowiska, które zajmujemy.

Najkorzystniejsze fasony to te najprostsze, klasyczne.

To rodzaj i miejsce pracy decydują o tym, co wypada, a czego nie wypada nosić, oraz to, z kim kontaktujemy się w pracy. Pracownicy niemający bezpośredniego kontaktu z klientami mogą sobie pozwolić na więcej swobody, np. zdjęcie marynarki, rozpięcie guzika pod szyją czy poluzowanie krawata. Do biura nie zakładamy koszulek na ramiączkach i przezroczystych, przez które widoczna jest bielizna. Kobiety powinny nosić zawsze cienkie rajstopy i buty zakrywające palce i piętę. Jeśli osoba stanie wyprostowana z wyciągniętymi rękami i środkowym palcem dotyka do brzegu spódnicy, to oznacza, że jest ona za krótka w stosunku do wzrostu. Kobieta może założyć jednorazowo dwa rodzaje biżuterii, np. krótkie kolczyki i pierścionek. Nieodpowiednim ubiorem możemy kogoś obrazić, zniechęcić do współpracy, a nawet zachęcić do nadmiernej poufałości i zbyt swobodnego zachowania. Nie oznacza to jednak, że mamy wyglądać ponuro.

Mężczyźni mogą nosić różne fasony długich spodni, w jasnych bądź ciemnych kolorach, koszule z krawatem lub bez, z rękawem długim i krótkim, w jasnych kolorach. Osoby piastujące wysokie stanowiska zawsze, niezależnie od temperatury,

muszą nosić ciemne klasyczne garnitury. Panowie powinni pamiętać, że rozpięta pod krawatem koszula prezentuje się nieelegancko. W pewnych sytuacjach, np. podczas dużych upałów, długiego spotkania, nieobecności szefa rozpięta koszula bez krawata lub koszula z krótkim rękawem jest dopuszczalna. Garderoba powinna być dobra jakościowo, elegancka, zawsze odprasowana i świeża, a dodatki odpowiednio dobrane.

Znana jest na świecie i w Polsce również korporacyjna unifikacja, widzimy ją na co dzień np. w bankach – identyczne krawaty, modne jednolite stroje z logo firmy w określonym kolorze, eleganckie, uszyte na miarę garnitury. Studenci niektórych uczelni, uczniowie – niestety nielicznych – szkół w Polsce, lekarze, strażacy, wojskowi, marynarze, leśnicy, pracownicy kolei, mechanicy, kurierzy, sprzedawcy w dużych sklepach, pocztowcy i przedstawiciele wielu innych zawodów wyróżniają się estetycznym ubiorem.

Na lekcjach z kultury zawodu uczniowie powinni bardzo dokładnie poznać zasady *dress code* po to, by nie szokowali nauczycieli i siebie nawzajem swoim wyglądem.

Poznanie zasad ubierania się pomoże w wyborze właściwego stroju do szkoły, do pracy, kina, teatru, na wycieczkę czy bal karnawałowy.

*Krystyna Skalska – doradca metodyczny przedmiotów zawodowych
Maria Węśławska, Magdalena Gwiazda, Marcin Gwiazda – ZSAE w Gdyni*

Ewa Malinowska

Zastosowanie metody 5S w nauce zawodu

Metoda 5S pochodzi z Japonii, jej twórca – Masaaki Imai określił ją jako wykaz pięciu kroków służących do utrzymania ładu i porządku. Spotkać można również określenia tej metody jako zbioru prostych zasad prowadzących do skutecznych, określonych zachowań, zestawu dobrych zwyczajów wywodzących się z tradycyjnych sposobów utrzymania higieny w domu czy programu polepszającego organizację miejsca pracy.

Początkowo japoński system obejmował tylko cztery działania, których określenia zaczynały się na literę S. Były to:

1. *Seiri*, ang. sort – selekcja,
2. *Seiton*, ang. systematize – systematyka,
3. *Seiso*, ang. sweep – sprzątanie,
4. *Seiketsu*, ang. sanitize – wprowadzenie standardów czynności.

Nieco później, w wyniku przenikania zasad metody 5S do firm amerykańskich, gdzie podejmowanie „samonadzoru” nie było działaniem przyjętym powszechnie, dodano piąte określenie nazwane:

5. *Shitsuke*, ang. selfdiscipline – samodyscyplina, wówczas system ten otrzymał nazwę 5S.

Rysunek 1

Metoda 5S stanowi zestaw pięciu kroków, które prowadzą do systematycznego i zorganizowanego utrzymywania ładu i czystości. Ważne jest, aby utrzymać prawidłową sekwencję kroków (Rysunek 1). Jeśli pierwszy krok nie zostanie wykonany, to niemożliwe będzie dokonanie kolejnego. Również nie można omijać kroków, ponieważ

zmniejsza to skuteczność działań. Zestaw pięciu kroków w metodzie 5S ma za zadanie podnoszenie jakości stanowiska pracy, a zatem ogólnej jakości pracy.

Krok 1: Selekcja

Pierwszym krokiem jest selekcja. Proces ten polega na inwentaryzacji wszystkich zasobów na stanowisku pracy i określeniu ich przydatności. Za pomocą tzw. czerwonych kartek (Zdjęcie 1) eliminuje się przedmioty zbędne, które mogą być przeszkodą w prawidłowej organizacji pracy. Etap selekcji walczy z przyzwyczajeniami trzymania rzeczy, które mogą być prawdopodobnie wykorzystane w przyszłości. Jednak pracownik często nie jest w stanie określić czasu, kiedy to nastąpi.

W praktyce można dokonać selekcji wg metody „dwóch kartek”. Obok czerwonej można zastosować kartkę innego koloru, np. żółtą, która będzie symbolizowała te przedmioty, które nie są niezbędne, lecz w ciągu np. zmiany na pewno zostaną wykorzystane.

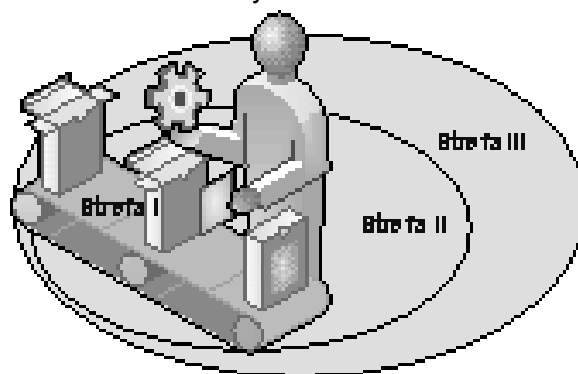
Zdjęcie 1

Krok 2: Systematyka

Celem drugiego kroku – systematyki – jest uporządkowanie przestrzeni pracy, pogrupowanie przyrządów niezbędnych w pracy według sposobu użycia, minimalizując jednocześnie czas potrzebny na ich odszukanie. Należy określić najbardziej efektywne rozmieszczenie przyrządów niezbędnych w pracy, które się znajdują w określonych zasadami ergonomicznymi miejscach (Rysunek 2). Nieco dalej należy rozmieścić te, które będą niezbędne w późniejszym czasie. Dzięki temu otrzymuje się funkcjonalny system rozplanowania miejsca.

Rysunek 2

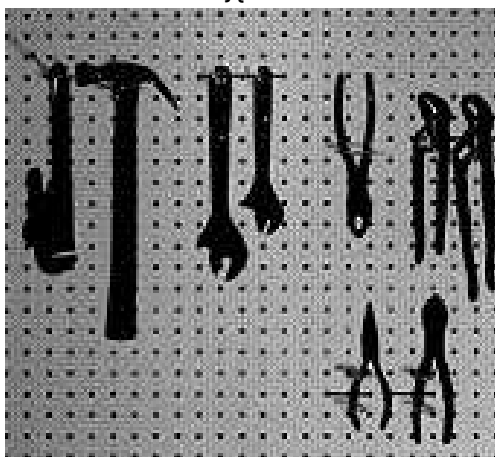
Krok 3: Sprzątanie

Po wyselekcjonowaniu i usystematyzowaniu rzeczy niezbędnych na miejscu pracy należy zastosować kolejną zasadę – sprzątanie. Sprzątanie w myśl metody 5S jest uporządkowaniem miejsca pracy w sposób systematyczny. Zapewnia się wówczas, że wszystkie zasoby tworzące obszar pracy są właściwie utrzymane i zawsze gotowe do pracy. Tak zwana mapa cieni (Zdjęcia 2, 3) przedstawiająca kontury narzędzi, które powinny się znaleźć na odpowiednim miejscu, jest w tym bardzo pomocna.

Sprzątanie obejmuje nie tylko bieżące utrzymanie porządku, lecz również nadzór nad bieżącym działaniem maszyn i urządzeń, ich przeglądami i konserwacją.

Każdy pracownik powinien samodzielnie sprzątać swoje stanowisko pracy. Dzięki temu łatwiej jest mu zidentyfikować ewentualne problemy z maszyną lub miejscem pracy, których nie mógł wcześniej odpowiednio zdiagnozować ze względu na panujący nieład.

Zdjęcie 2

Zdjęcie 3

Krok 4: Standaryzacja

Przeprowadzenie jednorazowo trzech pierwszych kroków daje szybkie rezultaty, jednak jeśli działania te nie będą kontynuowane, to stan miejsca pracy wróci do punktu wyjścia. Ważne jest, aby zachować ciągłość działań. Pomocne w tym jest ustalenie procedur, planów, schematów, kart kontrolnych, instrukcji lub opisów, które stworzą pewne standardy dla zachowania konsekwencji w działaniach.

Krok 5: Samodyscyplina

System pięciu kroków jest metodą ciągłą, która nie powinna być przerywana, dlatego znaczącą rolę odgrywa samodyscyplina. Praca włożona we wdrażanie metody 5S zapewnia widoczne efekty w krótkim czasie, jednak po jakimś czasie następuje spadek zainteresowania dalszymi usprawnieniami, pojawia się rutyna działań i w związku z tym spada motywacja pracowników.

Poniżej przedstawiono kilka przykładów braku stosowania metody 5S w warunkach biurowych.

Konsekwencje: brak szybkiego dostępu do dokumentów (przeszkadza stojący na dokumentach wiatrak, opadające liście kwiatka), dokumenty w teczkach nie są posegregowane, np. wg kolorów, brak łatwej identyfikacji kabli.

Odpowiednie ułożenie przyborów w szufladzie zapewne skróci czas szukania potrzebnego narzędzia pracy:

Kroki metody 5S można zastosować wraz z młodzieżą podczas zajęć praktycznych nauki zawodu. Zasady te można również przedstawić uczniom w ramach zajęć z wychowawcą. Wówczas uczniowie mogą zaprezentować swoje osiągnięcia na przykładzie własnego miejsca pracy – biurka.

Przykłady zastosowania pierwszych trzech punktów metody 5S przez uczniów ZSAE w Gdyni.

1. Przed:

Selekcja:

Systematyka i sprzątanie:

Wynik końcowy:

2. Przed:

Po:

3. Przed:

Po:

*Ewa Malinowska
Uniwersytet Gdański
Zakład Zarządzania Jakością i Środowiskiem,
Zespół Szkół Administracyjno-Ekonomicznych w Gdyni*

W artykule wykorzystano, obok prac uczniów klasy 4A (rok szk. 2010/2011), materiały szkoleniowe z VI Międzynarodowego Kongresu Gemba Kaizen, Wrocław 23–24.11.2009 r. oraz materiały ze stron internetowych:

<http://www.clamshellbeachpress.com/downloads/5s.pdf>,

<http://beewatec.pl/tablice-cieni-galeria>

Maria Małkowska, Aleksandra Rosicka, Jolanta Wdowiak

Z miłości do miejscowości

„**Z miłości do miejscowości – pole kreatywności**” to projekt, w prace którego zaangażowała się młodzież i nauczyciele z **Polski, Niemiec i Turcji**.

Koło Przedsiębiorczości przy **Zespole Szkół Administracyjno-Ekonomicznych w Gdyni** zorganizowało w **Trójmieście i na Kaszubach w dniach 14–21 września 2011** roku spotkanie, na które zaprosiło 10-osobowe grupy z Lubeki i Izmiru. Chęć działania i przedstawienia Polski oraz jej kultury znajomym z Niemiec i Turcji była motorem do ponownego udziału w **programie UE „Młodzież w działaniu – Akcja 1.1”**. „Chcieliśmy się spotkać w Polsce i porozmawiać o promocji małych miejscowości w kraju oraz dowiedzieć się, jak w innych krajach mieszkańcy kreują lokalne produkty turystyczne, promują i uatrakcyjnają swoją okolicę poprzez idee wiosek tematycznych” – mówili uczniowie z Gdyni.

Celem działań projektowych była wzajemna mobilizacja młodzieży do pracy na rzecz środowiska szkolnego i lokalnego. Wszystkie wspólne prace i zadania pokazywały, że należy przyjmować postawę aktywną i nie narzekać, ale działać. Poznając inne narody i ich kulturę, młodzi ludzie nauczyli się otwartości i tolerancji, przełamywali bariery językowe, kulturowe i obalali stereotypy. Budowali zespoły i integrowali się podczas różnorodnych aktywności.

Jak narodziła się idea tego projektu międzynarodowego?

Uczestnicy z polskiej grupy poznali się bardzo dobrze, spotykając się w ramach Koła Przedsiębiorczości podczas realizacji projektów „Młodzież w działaniu” i „Comenius”. Ich entuzjazm, energia i zainteresowania oraz ciekawość świata sprawiły, że do realizacji i kontynuacji projektu zaprosili przyjaciół z Niemiec i Turcji. Dyrekcja szkoły wspierała grupę inicjatywną w działaniach i pośredniczyła w rozmowach z Urzędem Miasta, który z kolei wyraził zgodę na reprezentowanie gdyńskiej młodzieży, podpisując umowę z Narodową Agencją.

Idea wiosek tematycznych to temat dyskusji międzynarodowej. Jak zmienić myślenie mieszkańców o własnej miejscowości, w której dla większości nic się nie dzieje i z której należy za wszelką cenę uciec do dużego miasta? Jakie działania należy podjąć, by inni chcieli do niej przyjechać i w jaki sposób ją wyróżnić wśród innych miejsc? Jak stworzyć markę i logo miejscowości? Jak angażować do działań mieszkańców? Jak pozyskać sprzymierzeńców?

Wielu uczestników projektu mieszka lub mieszkało w małych miejscowościach. Zastanawiali się, co ciekawego mogą sobie wzajemnie pokazać w odwiedzanych krajach. Czy zawsze musi to być duże miasto, które każdy z nas zna z prasy, Internetu, TV czy wyjazdów? Na stronach internetowych uczniowie znaleźli adresy wiosek współpracujących w ramach akcji „Wioski tematyczne”. Pracując nad projektem, korzystali z poczty e-mailowej i Skypa, by ustalić wspólne działania i plan pobytu w Polsce.

Szczegółowy przydział ćwiczeń i zakres obowiązków nastąpił w czasie wizyty przygotowawczej, która odbyła się 2 tygodnie przed spotkaniem. Udział w niej wzięli uczeń i nauczyciel z każdego z krajów partnerskich. Na początku działań projektowych ustalono wspólny regulamin postępowania, który podpisali wszyscy uczestnicy. W trakcie i na końcu projektu odbyła się ewaluacja działań poprzez metody graficzne, dyskusje w grupach i na forum.

Przykłady małych miejscowości, które zwiedzili uczestnicy projektu, to Szymbark i Hel. Rozmawiali z ich mieszkańcami i opracowali programy promujące „nietypowo”, ale skutecznie podobne małe miejscowości. Poprzez wspólne zajęcia, które poprowadziła młodzież, rozwijali kreatywność, przedsiębiorczość oraz komunikowanie się w obcym języku.

Uczniowie, pracując w mieszanych narodowościowo grupach, stworzyli markę miejscowości, określili jej zasoby, słabe i mocne strony oraz sposoby wykorzystywania tego, czym ona dysponuje. Efekty swoich prac przedstawiali na forum w języku angielskim. Zachęciło ich to do dalszej nauki języka obcego i ośmieliło do występów publicznych.

Każda z grup przedstawiła przykłady miejscowości z własnych krajów realizujących idee wiosek tematycznych.

W projekcie duży nacisk położono na zabawy integracyjne i poznanie innych kultur. Zastosowano metody aktywizujące – eksperymenty terenowe, dramę, metody graficzne, taniec, śpiew, wywiady, podchody w mieście, konkursy, zajęcia z mieszkańcami wiosek. Poznano podstawowe zwroty w języku polskim, niemieckim i tureckim. Zorganizowano międzynarodowy piknik, wieczory narodowe, podczas których przybliżono własne kultury poprzez tańce, piosenki i gry.

Udział w spotkaniu rozbudził ciekawość świata i umożliwił uczestnikom rozwój lub nabycie nowych umiejętności, takich jak: kreatywność, planowanie i organizowanie pracy własnej i zespołu, porozumiewanie się w języku angielskim. Nauczył otwartości i tolerancji oraz wzajemnego mobilizowania do działań. Zwiększył szanse na ciekawszą pracę przez podwyższenie kompetencji zawodowych.

Przez wspólne działania i dyskusje uczestnicy poznali uwarunkowania kulturowe, religijne i społeczne oraz język przyjaciół z zagranicy, co wzbogaciło wiedzę i wrażliwość, a także stało się przyczynkiem do dalszych poszukiwań i kreowania własnego rozwoju młodych uczestników.

W czasie działań projektowych uczestnicy poznali **metodę pracy „Brainwriting – metoda 6 3 5”**. Jest ona niewerbalną formą burzy mózgów. Uczestnicy grupy zapisują swoje pomysły na kartce, a następnie przekazują ją drugiej osobie dla stworzenia większej liczby pomysłów. Opisywana metoda znajduje zastosowanie przy próbie opracowania listy pomysłów na temat zbyt kontrowersyjny lub emocjonalny, aby można było przeprowadzić burzę mózgów, a także stwarza zachętę do uczestnictwa tych, którzy w trakcie burzy mózgów są zdominowani przez innych uczestników.

Informacje o projekcie dostępne są na stronie internetowej Zespołu Szkół Administracyjno-Ekonomicznych w Gdyni w zakładce „Projekty UE” www.zsae.gdynia.pl

Projekt powstał dzięki **programowi „Młodzież w działaniu – Akcja 1.1 – Wymiany młodzieżowe”**.

Informacje na stronie: www.mlodziez.org.pl/akcja-1

*Maria Małkowska, Aleksandra Rosicka, Jolanta Wdowiak
ZSAE w Gdyni*

Małgorzata Dopka

Scenariusz inscenizacji słowno-muzycznej w języku włoskim pt. „Auguri Pasquali di Cappuccetto Rosso” (*Wielkanocne życzenia Czerwonego Kapturka*)

Grupa wiekowa — dzieci 7-letnie (klasa IIa).

Cele ogólne:

- doskonalenie umiejętności komunikowania werbalnego,
- doskonalenie umiejętności komunikowania niewerbalnego,
- kształtowanie zainteresowania nauką języka włoskiego (promowanie kultury włoskiej),
- rozwijanie umiejętności współdziałania w zespole,
- rozwijanie percepcji słuchowej, ruchowej, muzycznej,
- kształtowanie postawy szacunku dla tradycji związanej z czasem świąt.

Cele operacyjne

Dziecko potrafi:

- używać podstawowych zwrotów grzecznościowych,
- rozpoznawać podstawowe kolory,
- posługiwać się liczebnikami od 0 do 20,
- nazywać niektóre produkty żywnościowe,
- rozpoznawać zwierzęta domowe,
- wykonywać podstawowe czynności dnia codziennego,
- brać aktywny udział w przygotowaniach do przedstawienia,
- posługiwać się rekwizytami,
- odgrywać wyznaczoną rolę jako aktor żywej sceny,
- recytować z pamięci tekst roli,
- wystąpić przed publicznością,
- improwizować ruchem, gestem, mimiką teksty utworów i piosenek.

Metody i formy pracy:

- aktywizujące,
- twórcze,
- muzyczno-ruchowe.

Pomoce dydaktyczne:

- dekoracje sceniczne,
- płyty CD z muzyką:
 1. P. Czajkowski: „Marsz”, „Walc kwiatów”, „Taniec chiński”, „Taniec wieszczki cukrowej” ze suity „Dziadek do orzechów”, „Taniec łabędzi” ze suity baletowej „Jezioro łabędzie”
 2. E. Grieg: „Poranek”, „W grocie króla gór” z opery „Peer Gynt”
 3. „Już w szkole” – CD sześciolatka, sem. II
 4. M. Musorgski: „Obrazki z wystawy” – „Taniec kurcząt w skorupkach”
 5. J.K. Alford, „Most na rzece Kwai” (fragm.)
 6. Ścieżka dźwiękowa z filmu „Marzyciel”
 7. Piosenki w języku włoskim z podręczników i CD do nauki języka włoskiego dla dzieci: L. Cortis – E. Giuliani Pancheri, Raccontami, G. Debetto, M.C. Peccianti, *Amici come noi 1 livello*:
 - La canzone „Pappacia” (piosenka „Pappacia”),
 - La canzone „La ginnastica” (piosenka „Gimnastyka”),
 - „La canzone dei numeri” („Piosenka liczebników”),
 - La canzone „Giro, giro tondo” (piosenka „Kółko graniaste”),
 - La canzone „Alla fiera di Mastro Andre” (piosenka „Na jarmarku mistrza Andrzeja”).

Przebieg

1. Powitanie.
2. Inscenizacja „Auguri Pasquali di Cappuccetto Rosso”.

Scenariusz inscenizacji słowno-muzycznej „Auguri Pasquali di Cappuccetto Rosso” (załącznik nr 1) został oparty na fragmentach baśni o Czerwonym Kapturku. Inscenizacja składa się z 3 scen:

- I – „W domu Czerwonego Kapturka”,
- II – „Czerwony Kapturek z przyjaciółmi w lesie”,
- III – „W domku u babci Łucji”.

Inscenizacja wzbogacona jest układem choreograficznym, piękną scenografią, a także muzyką i piosenkami w języku włoskim w wykonaniu dzieci. Jest dobrym sposobem integracji umiejętności i wiedzy uczniów, poszerzenia kompetencji językowych, stanowiąc formę aktywności i ekspresji twórczej. Mali aktorzy z wielkim zaangażowaniem przygotowywali się do odegrania swojej roli poprzez ćwiczenia: dykcyjne, oddechowe rozwijające możliwości głosu, ćwiczenia mimiczne, pantomimiczne, usprawniające rozumienie ruchu na scenie, rozwijające wyobraźnię z wykorzystaniem lalek i pacynek, ekspresyjne i dramatyczne.

Zadania te realizowane były w formie zabaw przeplatanych pracą nad realizacją inscenizacji. Dzieci wspólnie z rodzicami i opiekunem zespołu aktywnie uczestniczyły w tworzeniu scenografii, w zdobywaniu niezbędnych strojów i rekwizytów.

Tematyka przedstawienia wprowadza widzów w magiczną krainę Czerwonego Kapturka, który idzie do babci Łucji, aby złożyć jej życzenia wielkanocne. W lesie spotyka przyjaciół: motylki, psa, kota, gajowego i konia. Dziewczynka podczas zabawy w lesie gubi jajka. Przyjaciele pomagają je odnaleźć. Po odnalezieniu zagubionych jajeczek wielkanocnych wszyscy radośnie podążają do domku babci. Babcia wita serdecznie wnuczkę i jej przyjaciół, częstuje czekoladą i składa wszystkim życzenia wielkanocne.

*Małgorzata Dopka
SP nr 40 w Gdyni*

Załącznik nr 1

„Auguri Pasquali di Cappuccetto Rosso” (Wielkanocne życzenia Czerwonego Kapturka)

**Świetlica „Pod Tęczą”
Szkoła Podstawowa nr 40 w Gdyni**

Występują:

Narratore — Marysia

Narrator

Cappuccetto Rosso — Kinga

Czerwony Kapturek

Mamma — Wanesa

Mama

Nonna — Oliwia

Babcia

Guardabosco — Hubert

Gajowy

Farfalla Bianca — Wiktoria

Motyl Bianka

Farfalla Bella — Julia

Motyl Bella

Gatto — Kuba

Kot

Cane — Jacek

Pies

Cavallo — Radek

Konik

Uovo giallo — Artur

Pisanka żółta

Uovo rosso — Mikołaj

Pisanka czerwona

Uovo arancione — Agnieszka

Pisanka pomarańczowa

Uovo blu — Paulina

Pisanka granatowa

Realizatorzy:

Autor scenariusza inscenizacji — Małgorzata Dopka

Reżyseria — Małgorzata Dopka

Scenografia — Małgorzata Dopka, Małgorzata Trzebiatowska, Adam Żukowski

Kierownictwo muzyczne — Małgorzata Dopka

Kostiumy — dzieci występujące, Małgorzata Dopka, Katarzyna Stachowicz

Choreografia, ruch sceniczny — Małgorzata Dopka

WSTĘP

1. Muzyka: P. Czajkowski, „Marsz”.

Narratore

Narrator

Buongiorno tutti!

Witam wszystkich!

2. Muzyka: E. Grieg, „W grocie króla gór” z „Peer Gynt”.

Narratore Il mondo della favola!
Narrator Świat baśni!

Narratore Magia!
Narrator Magia!

3. Muzyka: E. Grieg, opera „Peer Gynt”.

Narratore Tanto, tanto tempo fa in una casetta piccolin viveva una bella bambina!
Narrator Dawno, dawno temu w małym domku żyła sobie ładna dziewczynka!

Insegnante Chi e’?
Nauczyciel Kto to?

Tutti Cappuccetto Rosso!
Wszyscy Czerwony Kapturek!

4. Tutti cantano la canzone „Pappacia” (załącznik nr 2).

4. Wszyscy śpiewają piosenkę „Pappacia”.

I SCENA W domu Czerwonego Kapturka

5. Muzyka: E. Grieg, „Poranek” z opery „Peer Gynt”.

Mamma Cappuccetto Rosso! Svegliati! Svegliati!
Mama Czerwony Kapturku! Obudź się!

Mamma Sono le otto! Cappuccetto Rosso alzati!
Mama Jest ósma! Wstań, Czerwony Kapturku!

C. Rosso Umm! Ooo! Buongiorno mamma!
Cz. Kapturek Umm! Ooo! Dzień dobry, mamo!

Mamma Buongiorno Cappuccetto Rosso!
Mama Dzień dobry, Czerwony Kapturku!

6. Tutti cantano la canzone „La ginnastica” (załącznik nr 3).

6. Wszyscy śpiewają piosenkę „Gimnastyka”.

Mamma Cappuccetto Rosso vieni! Facciamo colazione!
Mama Czerwony Kapturku! Zjedzmy śniadanie!

C. Rosso Va bene mamma!
Cz. Kapturek Dobrze, mamo!

Mamma Che cosa prendi? Latte o te?
Mama Co wybierasz/wolisz? Mleko czy herbatę?

C. Rosso Vorrei latte!
Cz. Kapturek Wolę mleko!

Mamma <i>Mama</i>	Che cosa prendi? Biscotti o cornetto? <i>Co wybierasz/wolisz? Ciasteczka czy rogalik?</i>
C. Rosso <i>Cz. Kapturek</i>	Vorrei cornetto! <i>Wolę rogalika!</i>
Mamma <i>Mama</i>	Cappuccetto! Vieni! <i>Czerwony Kapturku! Chodź!</i>
Mamma <i>Mama</i>	Devi andare da nonna Lucia! Stai attenta! Tira vento! <i>Musisz pójść do babci Łucji! Uważaj na siebie! Wieje wiatr!</i>
C. Rosso <i>Cz. Kapturek</i>	Va bene mamma! Ciao mamma! <i>Dobrze, mamó! Cześć, mamó!</i>
Mamma <i>Mama</i>	Ciao Cappuccetto Rosso! <i>Cześć, Czerwony Kapturku!</i>
C. Rosso <i>Cz. Kapturek</i>	Tira vento! Che vento! <i>Wiej wiatr! Ale wiatr!</i>
7. Muzyka: J.M. Alford, „Most na rzece Kwai” (fragm.)	

II SCENA

Czerwony Kapturek z przyjaciółmi w lesie

8. Muzyka: „Już w szkole”, CD sześciolatka, sem. II, „LAS”.
9. Muzyka: P. Czajkowski, „Walc kwiatów” ze suit „Dziadek do orzechów”.

Narratore <i>Narrator</i>	Cappuccetto Rosso nel bosco incontra amici. <i>Czerwony Kapturek spotyka przyjaciół w lesie.</i>
Farfalla Bella <i>Motyl Bella</i>	Ciao! Tu chi sei? <i>Cześć! Kim jesteś?</i>
C. Rosso <i>Cz. Kapturek</i>	Sono Cappuccetto Rosso! E tu? <i>Jestem Czerwony Kapturek! A ty?</i>
Farfalla Bella <i>Motyl Bella</i>	Sono farfalla Bella e lei si chiama Bianca! Piacere! <i>Ja jestem motyl Bella, a ona nazywa się Bianka! Bardzo mi miło!</i>
Farfalle <i>Motyle</i>	Piacere! <i>Miło nam!</i>
C. Rosso <i>Cz. Kapturek</i>	Piacere! Farfalle andiamo da nonna Lucia? <i>Bardzo mi miło! Motylki, pójdziemy do babci Łucji?</i>
Farfalle <i>Motyle</i>	Si! <i>Tak!</i>

10. Muzyka: „Już w szkole”, CD sześciolatka, sem. II, „LAS”.

Gatto <i>Kot</i>	Uno, due, tre, stella! (2x) <i>Raz, dwa, trzy, gwiazda! (2x)</i>
Cane <i>Pies</i>	Ma noooo! <i>Nie tak!</i>
Gatto <i>Kot</i>	Siuuuu! <i>Taaak!</i>
Cane <i>Pies</i>	Noooo! <i>Nieeee!</i>
C. Rosso <i>Cz. Kapturek</i>	Ciao! <i>Cześć!</i>
Cane, Gatto <i>Pies, Kot</i>	Ciao! <i>Cześć!</i>
Gatto <i>Kot</i>	Come ti chiami? <i>Jak się nazywasz?</i>
C. Rosso <i>Cz. Kapturek</i>	Mi chiamo Cappuccetto Rosso, lei si chiama Bianca e lei si chiama Bella! E tu? <i>Mam na imię Czerwony Kapturek, ona ma na imię Bianka, a ona nazywa się Bella! A ty?</i>
Gatto <i>Kot</i>	Io mi chiamo Silvestro e lui si chiama Alberto! Piacere! <i>Ja mam na imię Sylwester, a on nazywa się Albert! Bardzo nam miło!</i>
C. Rosso, Farfalle <i>Cz. Kapturek, Motyle</i>	Piacere! <i>Bardzo nam miło!</i>
Gatto <i>Kot</i>	Cappuccetto Rosso dove vai? <i>Czerwony Kapturku, gdzie się wybierasz?</i>
C. Rosso <i>Cz. Kapturek</i>	Vado da nonna Lucia! <i>Idę do babci Łucji!</i>
Tutti <i>Wszyscy</i>	Andiamo, andiamo! <i>Idziemy, idziemy!</i>
11. Tutti cantano la canzone „Giro, giro tondo” (załącznik nr 4). 11. Wszyscy śpiewają piosenkę „Kółko graniaste”.	
Guardabosco <i>Gajowy</i>	Buongiorno tutti! <i>Dzień dobry wszystkim!</i>
Tutti <i>Wszyscy</i>	Buongiorno signore! <i>Dzień dobry panu!</i>
Guardabosco <i>Gajowy</i>	Alla fiera di Mastro Andre ho comprato un cavallo! <i>Na jarmarku mistrza Andrzeja kupiłem konia!</i>
Tutti <i>Wszyscy</i>	Ooo! Che bel cavallo! <i>Ooo! Jaki piękny koń!</i>

12. *Tutti cantano la canzone „Alla fiera di Mastro Andre” (załącznik nr 5).*

12. *Wszyscy śpiewają piosenkę „Na jarmarku mistrza Andrzeja”.*

C. Rosso	Oj! Oj! Uova?
<i>Cz. Kapturek</i>	<i>Oj! Oj! Jajka?</i>

C. Rosso	Dove sono?
<i>Cz. Kapturek</i>	<i>Gdzie są?</i>

Tutti	Dove sono?
<i>Wszyscy</i>	<i>Gdzie są?</i>

Narratore	Tutti cercano le uova di Cappuccetto Rosso!
<i>Narrator</i>	<i>Wszyscy szukają jajek Czerwonego Kapturka!</i>

13. *Muzyka: M. Musorgski, „Obrazki z wystawy” – „Taniec kurcząt w skorupkach”.*

Tutti	Cappuccetto Rosso sono qui!
<i>Wszyscy</i>	<i>Czerwony Kapturku, są tutaj!</i>

C. Rosso	Di che colore sei?
<i>Cz. Kapturek</i>	<i>Jakiego jesteś koloru?</i>

Uovo giallo	Il giallo.
<i>Jajko żółte</i>	<i>Żółtego.</i>

C. Rosso	Di che colore sei?
<i>Cz. Kapturek</i>	<i>Jakiego jesteś koloru?</i>

Uovo rosso	Il rosso.
<i>Jajko czerwone</i>	<i>Czerwonego.</i>

C. Rosso	Di che colore sei?
<i>Cz. Kapturek</i>	<i>Jakiego jesteś koloru?</i>

Uovo arancione	L'arancione.
<i>Jajko pomarańczowe</i>	<i>Pomarańczowego.</i>

C. Rosso	Di che colore sei?
<i>Cz. Kapturek</i>	<i>Jakiego jesteś koloru?</i>

Uovo blu	Il blu.
<i>Jajko granatowe</i>	<i>Granatowego.</i>

14. *Taniec „Qwa, Qwa”.*

C. Rosso	Grazie amici! Andiamo da nonna!
<i>Cz. Kapturek</i>	<i>Dziękuję, przyjaciele! Idziemy do babci!</i>

Tutti	Andiamo!
<i>Wszyscy</i>	<i>Idziemy!</i>

15. *Muzyka: P. Czajkowskiego, „Taniec chiński” ze suity „Dziadek do orzechów”.*

III SCENA

W domku u babci Łucji

16. Muzyka: P. Czajkowski, „Taniec wieszczki cukrowej” ze suity „Dziadek do orzechów”.

Narratore <i>Narrator</i>	Cappuccetto Rosso va con tutti da nonna Lucia! <i>Czerwony Kapturek idzie ze wszystkimi do babci Łucji!</i>
C. Rosso <i>Cz. Kapturek</i>	TOC! TOC! <i>Puk! Puk!</i>
Nonna <i>Babcia</i>	Chi e? <i>Kto tam?</i>
Tutti <i>Wszyscy</i>	Sorpresa! <i>Niespodzianka!</i>
Nonna <i>Babcia</i>	Avanti! <i>Proszę wejść!</i>
Tutti <i>Wszyscy</i>	Buongiorno nonna Lucia! <i>Dzień dobry, babciu Łucjo!</i>
Nonna <i>Babcia</i>	Buongiorno tutti! <i>Dzień dobry wszystkim!</i>
C. Rosso <i>Cz. Kapturek</i>	Nonna questo per te! <i>Babciu, to dla ciebie!</i>
Tutti <i>Wszyscy</i>	Uova, limone, fragola, mela, e fiori di tanti colori! <i>Jajka, cytryna, truskawka, jabłko i kolorowe kwiaty!</i>
Nonna <i>Babcia</i>	Grazie, grazie tante! Tutto e importante! <i>Dziękuję, serdecznie dziękuję! Wszystko jest bardzo ważne!</i>
Nonna <i>Babcia</i>	La Pasqua e arrivata si mangia la cioccolata! <i>Jest Wielkanoc, dlatego zjemy czekoladę!</i>
Tutti <i>Wszyscy</i>	Siamo contenti! <i>Cieszymy się!</i>
Nonna <i>Babcia</i>	AUGURI E BACI A TUTTI PRESENTI! <i>Najlepsze życzenia i buziaki dla wszystkich obecnych!</i>

17. Tutti cantano la canzone „La canzone dei numeri!” (załącznik nr 6).

17. Wszyscy śpiewają piosenkę „Piosenka liczebników”.

CIAO!

18. Muzyka: P. Czajkowski, „Taniec łabędzi”, suita baletowa „Jezioro łabędzie”.

19. Muzyka: Ścieżka dźwiękowa z filmu „Marzyciel”.

Załącznik nr 2

La canzone „Pappacia”

piosenka „Pappacia”

Ed ecco qui c'e un sole giallo perepepe,

Przed nami żółte słońce, perepepe

Un prato verde e fiume azzurro perepepe,

Zielona łąka i błękitna rzeka, perepepe

La casa bianca piccolina perepepe,

Mały, biały domek, perepepe

Ed anche rosa rossa e blu perepepe.

Również czerwona i granatowa róża

e pappacia, cia, cia, cia, cia, cia, cia, perepepe,

e pappacia, cia, cia, cia, cia, cia, cia, perepepe,

e pappacia, cia, cia, cia, cia, cia, cia, perepepe,

e pappacia, cia, cia, cia, cia, cia, perepepe.

Załącznik nr 3

La canzone „La ginnastica”

piosenka „Gimnastyka”

Seduto in piedi piegati, tocca il naso con un dito.

Usiądź, wstań, zrób skłon, dotknij nosa palcem

Seduto in piedi stirati, tocca il cielo con un dito. (2x)

Usiądź, wstań, przeciągnij się, dotknij nieba palcem

Seduto in piedi piegati, in piedi di nuovo proprio così.

Usiądź, wstań, zrób skłon, wstań, o właśnie tak!

Załącznik nr 4

La canzone „Giro, giro tondo”

piosenka „Kółko graniaste”

Giro, giro tondo casca il mondo casca la terra tutti giu per terra.

Giro, giro tondo casca il mondo casca la terra tutti giu per terra.

Giro, giro tondo casca il mondo casca la terra tutti giu per terra.

Giro, giro tondo casca il mondo casca la terra tutti giu per terra.

Załącznik nr 5

La canzone „Alla fiera di Mastro Andre”

piosenka „Na jarmarku mistrza Andrzeja”

1. Alla fiera di Mastro Andre ho comprato un cavallo.
Na jarmarku mistrza Andrzeja kupilem konia
 Clop, clop, un cavallo.
Klop, klop, konia
 Clop, clop, un cavallo.
Klop, klop, konia
 Alla mire, alla mire, alla fiera di Mastro Andre!
Alla mire, alla mire, na jarmarku mistrza Andrzeja!
 Alla mire, alla mire, alla fiera di Mastro Andre!
Alla mire, alla mire, na jarmarku mistrza Andrzeja!
2. Alla fiera di Mastro Andre ho comprato un gatto bianco.
Na jarmarku mistrza Andrzeja kupilem białego kota
 Miau, miau, un gatto bianco.
Miau, miau, białego kota
 Miau, miau, un gatto bianco.
Miau, miau, białego kota
 Alla mire, alla mire, alla fiera di Mastro Andre!
Alla mire, alla mire, na jarmarku mistrza Andrzeja!
 Alla mire, alla mire, alla fiera di Mastro Andre!
Alla mire, alla mire na jarmarku mistrza Andrzeja!
3. Alla fiera di Mastro Andre ho comprato un cane nero.
Na jarmarku mistrza Andrzeja kupilem czarnego psa
 Bau, bau, un cane nero.
Bau, bau, czarnego psa
 Bau, bau, un cane nero.
Bau, bau, czarnego psa
 Alla mire, alla mire, alla fiera di Mastro Andre!
Alla mire, alla mire, na jarmarku mistrza Andrzeja!
 Alla mire, alla mire, alla fiera di Mastro Andre!
Alla mire, alla mire, na jarmarku mistrza Andrzeja!

Załącznik nr 6

„La canzone dei numeri”

„Piosenka liczebników”

Uno, due, tre e quattro, cinque, sei, cinque, sei,
Jeden, dwa, trzy i cztery, pięć, sześć, pięć, sześć
 sette, otto, nove, sette, otto, nove,
siedem, osiem, dziewięć, siedem, osiem, dziewięć
 dieci, ciao! (2x)
dziesięć, cześć!

Polecamy...

...wszystkim nauczycielom

Mogę zaryzykować stwierdzenie, że nie ma szkoły, w której uczniowie i nauczyciele nie spotkaliby się ze zjawiskiem agresji czy mobbingu, problemem palenia papierosów i spożywania alkoholu. Przed rodzicami i nauczycielami stają coraz to nowe wyzwania, których nadrzędnym celem powinna być ochrona dzieci przed destrukcyjnym wpływem współczesnych, niepożądanych zjawisk i subkultur. W naszej pracy niejednokrotnie przyjdzie nam zmierzyć się z problemami wychowawczymi, rozwiązywać konflikty, przeprowadzać niełatwą rozmowę z rodzicami. Warto uzbroić się w niezbędną wiedzę o tym, jak rozpoznawać sytuacje zagrożenia, jakie podejmować działania, aby wyeliminować lub zminimalizować zjawiska niepożądane. Z pomocą przychodzi nam zestaw filmów edukacyjnych na płytach DVD będący w zbiorach bibliotecznych GODN. Jest to zestaw kilku płyt pod wspólnym tytułem **„Nie zamykaj oczu...”**. Jedna z nich dotyczy mobbingu wśród współczesnych nastolatków. Materiał poglądowy podzielony jest na dwie części, z których każda trwa około 20 minut.

W pierwszej z nich uczniowie odgrywają zainscenizowane sytuacje prześladowania, wyśmiewania i poniżania najczęściej spotykane w relacjach rówieśniczych. Komentarz do scenek stanowi rozmowa pedagoga – mediatora sądowego z młodzieżą. To rozmowa sterowana, w której dziewczęta i chłopcy mówią, kogo wybiera się na ofiary, po czym poznać, że dana osoba jest mobbingowana, jakie formy przyjmuje pomoc ofiarom prześladowania. Powyższy scenariusz filmu może stanowić podstawę lekcji wychowawczej, na której sami możemy poprowadzić podobną dyskusję.

Druga część (przydatna dla nauczycieli i rodziców) zawiera objaśnienia pedagoga – mediatora na temat zjawiska mobbingu. Dowiadujemy się, kiedy najczęściej pojawia się problem prześladowania, jakie cechy osobowości mają: potencjalna ofiara i jej prześladowcy, jak rozpoznać, że dziecko jest szykanowane przez kolegów i jakie są skutki psychofizyczne długotrwałego mobbingu na jego dalsze życie. Istotną rolę w procesie zwalczania tego zjawiska mogą odegrać rodzice, którzy w rozmowie z dzieckiem potrafią wyłuskać niepokojące sygnały. Ale żeby je dostrzec, trzeba wiedzieć, na co należy zwrócić uwagę. Niezbędna jest zatem mądra współpraca nauczycieli i rodziców dzieci. Może jej służyć materiał na płycie, który z powodzeniem nadaje się do wykorzystania również na zebraniu w ramach pedagogizacji rodziców. Świadomość czyhających zagrożeń i sposobów walki z tym zjawiskiem pomoże uchronić wiele dzieci dotkniętych tym problemem przed depresją, autoagresją, a w skrajnych przypadkach nawet samobójstwem.

Na płycie zamieszczone są również zwiastuny innych filmów z tej serii: o sektach, problemie alkoholowym i narkotykach, anoreksji, przedwczesnej i niechcianej ciąży oraz agresji. Polecam zapoznanie się z ich treścią również przez pedagogów szkolnych i katechetów. W zależności od problemu dotyczącego uczniów danej placówki można wykorzystać te materiały na szkoleniowej radzie pedagogicznej.

Małgorzata Zygmunt
doradca metodyczny geografii

☞ *Nie zamykaj oczu...*, DVD, Wydawnictwo Projekt-Kom, Sosnowiec 2009

...nauczycielom przedszkoli

Jednym z zadań wychowania przedszkolnego jest intelektualny rozwój dziecka. Służą temu zabawy i zajęcia doskonalące spostrzeganie, koncentrację uwagi, rozwój logicznego myślenia, umiejętność kojarzenia. Pozycja, którą polecam, **„Pomyśl i odgadnij. Trening logicznego myślenia dla dzieci”** Józefa Częścika zawiera 58 kart treningowych do ćwiczenia umiejętności logicznego myślenia.

Karty składają się z kilku ilustracji z dwoma pytaniami o różnym stopniu trudności. Łatwiejsze pytania zadajemy młodszym dzieciom, u których myślenie logiczne i abstrakcyjne dopiero się rozwija. Drugie, trudniejsze, możemy zadać dziecku zdolnemu, które posiada duży zasób wiedzy o otaczającym je świecie, potrafi czytać mimikę twarzy, tworzyć uogólnienia.

Nauczyciel bawiący się z dzieckiem może zadawać pytania pomocnicze, naprowadzające na właściwą odpowiedź. Różnorodność ilustracji, ich estetyka i humor dają gwarancję dobrej zabawy. Bo książeczka, jak podkreśla autor, ma służyć dobrej zabawie, a nie żmudnym ćwiczeniom.

Ewa Marlena Włoch
doradca metodyczny wychowania przedszkolnego

☞ Częścik J., *Pomyśl i odgadnij. Trening logicznego myślenia dla dzieci*, Wydawnictwo Harmonia, Gdańsk 2010

...wszystkim nauczycielom

Polecam obejrzenie filmu **„W objęciach sekty”** — nie tylko nauczycielom, ale również rodzicom, a przede wszystkim młodym ludziom poszukującym sensu życia. W filmie ukazano prawdziwą historię młodej dziewczyny, która w sekcie spędziła pięć lat. Dzięki jej relacjom poznajemy prawdziwe oblicze sekt, ich ideologie, mechanizmy działania, metody werbowania, codzienne życie w sekcie, a także konsekwencje bycia jej członkiem.

Bardzo cennym uzupełnieniem filmu jest wypowiedź specjalisty — koordynatora z Ośrodka Informacji o Sektach, który analizuje przyczyny zainteresowania sekta-

mi, a są to między innymi: zmieniająca się rzeczywistość, szybki przekaz informacji, globalizacja, kryzys wartości, coraz szybsze tempo życia, problemy z określeniem tożsamości.

Pozornie sekty składają obietnice zaspokojenia naturalnych potrzeb człowieka, a więc potrzeby miłości, przynależności, bycia akceptowanym, poczucia bezpieczeństwa itp.

Omówione są metody rekrutacji do sekty, czyli dezinformacja, schlebienie, oferowanie miłości, presja grupy, angażowanie autorytetów, jak i sposoby zatrzymania osoby w sekcie: technika małych kroków, ukryty system nagród i kar, reinterpretacja rzeczywistości, techniki hipnotyczne, refleksyjne i cenzura myślenia. A wszystko po to, by odebrać człowiekowi godność, odizolować go od rodziny i świata, kontrolować jego życie, myślenie i działanie.

Jak się bronić, na co zwracać uwagę?

Trzeba być bardzo ostrożnym w kontaktach z obcymi ludźmi, nie podawać danych osobowych, zwracać uwagę na wypełniane ankiety i udzielane wywiady, z rozważą uczestniczyć w organizowanych spotkaniach i wykładach. Sekty wykorzystują różne formy działalności, aby nawiązać kontakt. Warto o tym pamiętać, aby nie dostać się w „szpony” sekty i nie przegrać swego życia.

Ofiary sekt potrzebują specjalistycznej pomocy, terapeutów, a nierzadko psychiatrów, chociaż nie są jedynymi poszkodowanymi; wspomnieć tu należy także o ich rodzinach dotkniętych tym problemem. Dlatego warto zdobywać wiedzę i umiejętności pozwalające rozpoznać i obronić się przed ludźmi stosującymi psychomanipulację.

Joanna Gawron
doradca metodyczny religii

☞ *Nie zamykaj oczu. W objęciach sekty*, DVD, Wydawnictwo Projekt-Kom, Sosnowiec 2009

...nauczycielom historii

Książka **„Życie prywatne elit Drugiej Rzeczypospolitej”** ukazuje zarówno życie codzienne, jak i towarzyskie elit II RP. Słowa *elity* nie należy jednak rozumieć wyłącznie jako grupy określonych polityków, gdyż autor nie tylko przedstawił czołowe postaci tej profesji, ale też towarzyszące im osoby: przyjaciół, żony, kochanki, synów i córki, jednym słowem – wszystkich, którzy wypełniali życie prywatne notabli II RP. Nie jest to jednak książka, której celem byłoby poszukiwanie taniej sensacji. Życie prywatne polityków II RP obfitowało w różne zawirowania natury osobistej (upodobanie do alkoholu, kobiet, problemy natury finansowej czy rodzinnej), ale wszystko to zostało przedstawione w rzetelny, historyczny sposób. Autor wprowadza nas w specyfikę tematu, obrazując w rozdziale I, jak wyglądało życie towarzyskie w czasach międzywojnia, by potem w sposób niezwykle ciekawy, niepozbawiony wątków sensacyjnych, przejść do biografii czołowych postaci II RP: J. Piłsudskiego, I. Paderewskiego, E. Rydza-Śmigłego, B. Wieniawy-Długoszewskiego, S. Wojciechowskiego, G. Orlicz-Dreszera. Głównym przesłaniem tej lektury jest to, że politycy przede

wszystkim byli ludźmi, którzy popełniali błędy i miewali słabości. I o tym właśnie jest ta książka, którą czyta się jednym tchem. Barwna, jak barwne były lata II RP.

Namawiam Was, drodzy nauczyciele historii, aby wzbogacić domową biblioteczkę o tę książkę, bo ucieszy ona wielu członków rodziny i – co ważne – pozwoli nam samym do niej powrócić, kiedy tylko przyjdzie na to ochota.

Grażyna Szotrowska
doradca metodyczny historii i WOS

☞ Koper S., *Życie prywatne elit Drugiej Rzeczypospolitej*, Bellona, Warszawa 2011

...zagrożonym wypaleniem zawodowym

Pozycja Gdańskiego Wydawnictwa Psychologicznego „**Stres w zawodzie nauczyciela**”, jak sami autorzy twierdzą, „nie musi być czytana jak powieść, od deski do deski, strona po stronie. Przewidziane są raczej wielorakie możliwości korzystania z niej. Gdy potrzebna jest Wam – zwracają się do odbiorcy – szybka pomoc, bo borykacie się z konkretnym problemem, wystarczy otworzyć książkę na właściwej stronie, zapoznać się z potencjalnymi rozwiązaniami i spróbować wprowadzić w życie to, co wydaje się Wam możliwe do zrealizowania”.

Książka ta zapoznaje nas z różnymi teoriami na temat stresu i strategiami jego pokonywania. Zawiera propozycje dla nauczycieli, jak sami mogą zmieniać warunki pracy w szkołach, aby ułatwić sobie wykonywanie zawodu.

Pomocne w diagnozie własnej sytuacji są ankiety, tabele umożliwiające zdiagnozowanie indywidualnej sytuacji. Ponadto praktyczne rady, np. ćwiczeń odprężających, propozycje dotyczące organizacji miejsca pracy w domu, zawiadywania czasem (zmorą nauczycieli) czy nawet świadomego planowania przerwy i wypoczynku – wszystko to pozwala traktować to wydawnictwo jako znakomity poradnik radzenia sobie ze stresem.

Bardzo cenny dla nauczyciela jest rozdział „Zapobieganie stresom w trakcie lekcji”, w którym otrzyma propozycje ćwiczeń pobudzających lub wyciszających na różnych jej etapach, a w przeciwdziałaniu stresowi lub zmniejszaniu ryzyka jego występowania pomoże rozdział „Mentalne przygotowanie do lekcji”. I tu znajdziemy bogaty zestaw tabel z pytaniami ułatwiającymi przyjrzenie się swojej sytuacji, przesłankom gwarantującym zachowanie dobrego zdrowia i kondycji psychoemocjonalnej.

Rozdział „Jak się zmienić” dotyczy problemu wypalenia zawodowego, ale co istotne, próbuje pokazać drogi wyjścia z tego tak trudnego emocjonalnie stanu.

W ostatnich dwóch rozdziałach autorzy pokazują, jak wiele zależy od nas, by nie poddać się stresowi, jakie możliwości ma nasz organizm, podpowiadają, jak dostrzegać radości w codziennym życiu, gdzie szukać sprzymierzeńców do działań na tym polu.

Dodatkowym atutem publikacji jest bogata bibliografia zebrana zarówno na końcu książki, jak i po każdym rozdziale. Ponadto dołączone materiały do kopiowania ułatwią organizację pracy nauczyciela w interesującym go zakresie.

A więc mając świadomość, że nie na wszystko mamy wpływ w naszym życiu zawodowym, warto sięgnąć po tę pozycję, by zaradzić wypaleniu w pracy i odnaleźć jej sens.

Elżbieta Cymerys
doradca metodyczny języka polskiego

☞ Kretschmann R. i in., *Stres w zawodzie nauczyciela*, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2003

...nauczycielom przedmiotów ekonomicznych

Polecam trzy interesujące publikacje:

- **„New English business”** Iwony Kienzler — to praktyczna książka zawierająca wzory listów, umów oraz innych dokumentów w języku angielskim wraz z tłumaczeniem. Wydanie może być przydatne nie tylko nauczycielom, ale też wszystkim tym, którzy marzą o pracy za granicą, a nie potrafią profesjonalnie napisać CV, listu motywacyjnego, prośby, oświadczenia czy innego pisma urzędowego.
- **„Silna marka”** Jacka Kalla — to książka przedstawiająca zagadnienia związane z marką — nie tylko w skali globalnej — decydującą o pozycji firmy na rynku, produktu tej firmy. Dowiemy się z treści książki, jak wprowadzić nową markę na rynek, jakie korzyści wynikają z jej posiadania, jak należy o nią dbać i jakie są możliwości rozciągania jej na nowe produkty. To bardzo pożądana na rynku pozycja.
- **„Historia handlu międzynarodowego”** Józefa Sołdaczuka — treść tej pozycji obejmuje etapy rozwoju handlu międzynarodowego i doktryn handlu od starożytności do czasów współczesnych. Przedstawiona w książce rola handlu w postępie cywilizacyjnym i powstawaniu nowych form gospodarowania jest interesująca nie tylko dla znawców marketingu. Publikacja przeznaczona dla studentów i wszystkich tych osób, które interesują się historią marketingu i jego genezą.

Krystyna Skalska
doradca metodyczny przedmiotów zawodowych

- ☞ Kienzler I., *New English business. Wzory listów, umów i innych dokumentów w języku angielskim z tłumaczeniami*, „Ivax”, Gdynia 2001
- ☞ Kall J., *Silna marka. Istota i kreowanie*, PWE, Warszawa 2001
- ☞ Sołdaczuk J., *Historia handlu międzynarodowego*, PWE, Warszawa 2001